

De humilitate & gradibz eius. .xlii.
De gradibus inquirendi veritatem & primo de mi
sericordia. .xliij.
De mansuetudine. .xliij.
De ascensu cōtemplationis per gradus humilita
tis. .xlv.
De primo gradu superbie & scōdo. .xlv.
De tercio & quarto gradu. .xlv.
De quinto sexto et septimo gradu. .xlv.
De octavo nono & decimo gradu. .xlv.
De .xi. & .xij. gradu. .xlv.
De tenore & obligatōe regule mōachoz. .li.
De triplici necessitate p̄ceptoz. .li.
Qz quedam regule p̄cepta non subsunt voluntari
plati sed discretōni. .li.
De mera voti obediētie. .li.
Qz imperfecta est obediētia que voti finibus cōhi
betur. .li.
De dispari culpa inobediētie & impari iubentiz
autoritate. .li.
Qz penitus obediendum sit plato quādo nō p̄cipit
prariū deo. .li.
Responsio ad illos quibz obediētie professionem ac
cusant. .li.
Qz habz ip̄a regula transgressionū remedia. .li.
Vtrū in omni p̄cepto quantū obediētia valet tñ
inobediētia grauet. .li.
De stabilitate loci & trāsitu ad aliū. .li.
Exhortatō eugenij pape ne totum se occupatōibz
dedat. .li.
Correptō eiusdē de primuo cāz auditu. .li.
Qz onus illud in alios sit p̄ciendū & interdū consi
deratōni vacandū. .li.
De utilitate p̄sideratōnis. .li.
Qualit̄ autē de sunt & decidēde cause. .li.
De p̄tibz p̄sideratōnis. & primo de consideratōe
sui quid sit & quis. .li.
De p̄sideratōe sui qd fuit & qd sit nūc. .li.
De p̄sideratōe sui qualis sit. .li.
De consideratōe circa subditos & de p̄p̄scōdis
appellatōnibus. .li.
De exemptōne ecclesiaz. .li.
De neglecta obseruatia canonū. .li.
De consideratione populi romani qui circa eum
erat. .li.
De consideratione laterum suorum id est cardina
lium. .li.
Quales ad hoc officiū assumi debeāt. .li.
De dispositōe rei familiaris. .li.
De dispositōe familie pp̄ie. .li.
De consideratōe eoz que sup̄ te sunt id est diu
norum. .li.
De trino & vno deo. .li.
Qualiter de? sit pena p̄uersoz. .li.
Qualiter idē sit gl̄a electoz. .li.
De certitudine fidei. .li.
De vita ep̄i & cleri. .li.
Inuectio contra abbates qui procurant exemptio
nes. .li.
De sup̄fluo ornatu ep̄oz. .li.
De officio ep̄i in p̄motōe p̄ueroz. .li.
Inuectio cōtra cistercienses qui clugniacēses asp̄
nabantur. .li.
Item contra eosdē de temerario iudicio & detra
ctōne. .li.
Responsiones ad eoz obiecta. .li.
Item excusatio clugniacensium contra superbiam

detrahentiū. .xc.
Responsio clugniacensium de intempantia & disso
lutōe. .xci.
De excessu eoz in cibis & potibus. .xcii.
Contra illos qui contra regulam comedunt car
nes. .xciii.
De curioso ac p̄cioso vestitu monachoz. .xciii.
De sup̄fluis expens̄ abbatū & p̄p̄is. .xciv.
De sup̄fluis picturis et ornatu pietū. .xcvi.
Adhuc de picturis pauimentozum & claustro
rum. .xcvii.
De fine sermonis & exhortatione vtriusqz partis. .xcviii.
Exhortatio carthusiensium ad humilitatem & pa
tientiam. .xcix.
Exhortatio eozundē ad pietatem & solitudinis
amorem. .c.
De triplici gradu quo pueniē ad p̄fectōem. .ci.
De p̄mo gradu qui ē simplicitas nouicioz. .ci.
De instructōe nouicioz. .ciii.
De bonis occupatōibz fratrum. .cmj.
De exercitijs eozundē. .cv.
De stabilitate in cella. .cvi.
Qz habitās in cella trina gaudet custodia. .cvii.
De cella interiori & exteriori. .cviii.
De tp̄ibus & mō oradi. .cix.
De sacra lectōne & modo legendi. .cx.
De labore corporali. .cxi.
De cibo et somno. .cxii.
De susceptōne fratrum & ambitōsa edificatōe cel
larum. .cxiii.
De exemplo paupertatis sanctoz patrū. .cxiii.
De informatōe nouicij in amore xp̄i. .cxv.
De p̄fecto amore dei et mōis oradi. .cxvi.
De varijs mōis obtinendi orōnis effectū. .cxvii.
De humilitate p̄fectoz et p̄fectu insipientiū. .cxviii.
De studio sapiētie ac virtutis. .cxix.
De custodia bone voluntatis p̄ obediētiā et con
sensum veritatis. .cxx.
Item de regimie et custodia voluntatis. .cxxi.
Qz voluntatē sequit̄ ip̄etus cogitatōnis. .cxxii.
De examinatione voluntatis in deū tendētis. .cxxiii.
De illuminatōe mētis in p̄emplatōem. .cxxiiii.
De p̄paratōe cordis ad dei visionē. .cxxv.
De certa victoria eoz qz p̄ deo militāt. .cxxvi.
De comparatione militum secularium ad milites
christi. .cxxvii.
De vita militum templi. .cxxviii.
I. De commēdatōne beati bernhardi
clareuallensis abbatis.

Hanno impij frederici p̄
mo qui fuit ab incarna
tōne domini. M. cliv.
A mundi vero initio
quicūqz millesimo. cxvi.
obiit papa eugenius in
sticte cultor et pietatis
amator eximius. Cui?
ehoruscāt merita i ip̄a
rebe. cui. s. insignit̄ p̄fuit miraculis plurimis illu
strata. Huic autē successit anastasius. venerāde quo
qz memorie abbas clareuallis bernhardus post cla
ros actus et multaz animaz lucra. post mltā fun
data monasteria et plura miraculoz signa exhibita
beato fine quieuit. Ex cuius discipulis cū plures
ad ep̄atum vel archiep̄atum vel etiā papatū p̄mo
ti fuerunt. ipse tamen nunqz ep̄us vel archiep̄os

esse voluit. licet electus atq; inuicatus & multoties
& multis in locis Sepultus est aut ante altare bea-
tissime virginis marie. ipsoq; in tumulo eius pecto-
ri supposito est capsula reliquias primis beati cha-
dei. quas eodem anno sibi missas a hierosolima ius-
sit ipse corpi suo supponi. **¶** Ex gestis eius. Hic
cum adhuc puerulus graui capitis dolore vexaret
decidit in lectum. Adducta aut ad eum est mulier:
cula quasi dolore mitigatura carminibus. Quam cum
ille appropinquante sentiret cum suis carnalibus instru-
mentis quibus hominibus de vulgo illudere consueue-
rat. cum indignatione magna exclamans a se repulit &
abiecit. Nec defuit misericordia diuina bono zelo san-
cti pueri. sed continuo sensit virtutem. & in ipso ipe
tu spiritus surgens. ab omni dolore liberatus se esse co-
gnouit. Neq; illud tacendum quod ab ipso iam puerili
bus animis si quos habere poterat numeros. clandestini-
nas faciens elemosinas & verecundie sue more ge-
rebat. & petate ymmo supra etate pietatis opera se-
debat. Obsidebat aut benignum iuuenis animi sorda-
lium dissimiles mores. & amicitie pcellere similes
sibi efficere gestientes cui precipue inuides coluber
tortuosus. spargebat laqueos temptationum ac varijs
occursibus calcaneo eius insidiabatur. Cum enim aliqui
curiosius aspiciendo defixos in quandam oculos ali-
quodiu tenuisset. continuo ad se reuersus & de se ipso
erubescens apud semetipsum in seipso vltro seuerissimè
exarsit. Stagno quidē gelidarum aquarum quod in p-
ximo erat collatens insiliens tādū inibi permansit. do-
nec pene exanguis effectus per virtutē gratie coopā-
tis etiā a calore carnalis occupacione totū refriguit.
¶ Acto. Huius sancti vita & miracula quicq; li-
bris digesta sunt a domino guillermo sermone lucu-
lento. de quibus nonnulla superius posui. **¶** II.

¶ De opusculis eiusdem.

¶ Scripsit aut beatus bernardus ea que sub-
iecta sunt de contemptu mundi ad clericos
librum unum. Meditationum li. i. Exhorta-
tiorum de passione & resurrectione domini li. j. De
diligendo teum li. j. De gradu humilitatis & super-
bie li. j. De gratia & libero arbitrio li. j. Ad abba-
tem collubensem de precepto & dispensatione li. j.
Ad cistercienses & clugniacenses monachos apolo-
geticum li. j. Ad hugonem de sancto victore li. j. Ad
innocentium papam contra hereses petri abaelardi li. j.
Ad eugenium papam de consideratione li. v. Ad militem
templi de laude militie noue li. j. Super psalmum qui
habitat omel. xxiij. Super cantica canticorum. omel. lx
xxij. Super missus est gabriel omel. m. Super magni-
ficat tractatum. j. Epistolae breues ad diuersos. cc. &
xl. Sermones aut pene innumerabiles de quibus vi-
delicet ea que subiecta sunt excerpti. **¶** III.

¶ De exhortatione eius ad contemptum mundi. Bern-
hardus in libro de contemptu mundi.

¶ Ecce inquit nos relinquit omnia & se-
quitur. Bene petre & optime. & non ad in-
sapientiam tibi. Nam & mundus transiit & co-
cupiscentia eius. & relinquare magis expedit quam re-
linqui. Item quia exultauit ut gigas ad cursum
viam. & currentem sequi non poterat oneratus. sed
nec inutilis mutatus. pro eo qui super omnia est reliquit
se. Omnia sane non tantum possessiones. sed etiam cupi-
ditates. & eas maxime. Plus enim mundi occupacione
quam suba nocet. Et hec fugendarum diuitiarum causa
est precipua. quia aut vix aut nunquam sine amore valeant
possideri. Limosum siquidem & glutinosum cor huma-
num facile omnibus que frequenter adheret. Age er-

go qui relinquare disponis omnia. te quoque iter re-
linquenda numerare memeto. ymmo maxime & precipi-
paliter abnega teipsum. si desiteras sequi eum qui prope-
te exinanivit semetipsum. Pone illa quicquid iuga boui
quia cum illis venire non poteris. Sed & si nouissime
veneris & pulsaueris. respondebit tibi deintus. quod
non sit cura deo de bobus & asinis. Quis enim dubi-
tet hominem iumentis esse operatum qui sibi iuga emit
iumentorum. Hic quidem etiam iumentis solidior esse
quicquid. quod iugo necessitatis eorum ipse se sponte subie-
cit. Et quod illis est natura huic culpa. dum tanquam si-
ne ratione degens & ipse sub corporis similitudine sensi-
bus incuruat. Sed quid eum iuga subisse causamur
Arguamus magis emisit. Illud enim stoliditatis mi-
serande. hoc extreme clementie est. dignus est enim opa-
rius mercede sua. Ut autem mercedem pro opere tribuat
audire est. Omibus inquit meretricibus. donec mer-
cedes reddat. In eo ergo dedisti et non accepisti factum
est in te contrarium. Plane & in eo qui iuga emit co-
trarium fit. Quid enim iuga emit & iuga boui. cui iu-
gum christi suauiter gratis offerit. Cuius etiam his qui tute-
rint copiosa remuneratio est. Sine iugo quidem non po-
tesse esse homo. nimirum qui ad laborem natus est. Sed
grauem iugum super omnes filios adde. utique qui sequuntur
eum. Super illos autem qui christum leue est & suauem. Cete-
rum. quale est hoc ipsum eligere potius quicquid quam unum
quis enim potest seruire quicquid dominis. ne dum tyrannus
sed pro dominis. Si quidem oculus ipsam animam de preda
& diuersi interdum diuersa impant foras & aduer-
sa. dum. si unusquisque omnem gestit prope seruum
& trahit sua quicquid voluptas. Vide excusationem
hominis qui ideo christum non sequitur & a nuptijs excu-
sat se. quia iuga bouum emerit quicquid.

¶ III.

¶ Quia auaricia & cetera mala pro-
cedunt ex voluntate.

¶ Vides si illorum laborem & dolorem consideres
& iuga numeres. qui varijs vicibus fuerint
magis quam sensibus corporum. Inuenies
enim homines qui multo magis in labore hominum sunt
sed longe aliena ab homine flagella sustinent. emen-
tes non modo quicquid. sed plusquam. Non plene iuga
iumentorum. sed demonum prehendunt ambitum & elatio-
cordis. Altera nidum. altera foueam pat. altera volare
iubet. altera reperi cum neutrum profecto sit hominis. Aua-
ricia quoque & appetitus laudis sibi inuicem aduersan-
tur. & quod hec congregat ista dissipat. nec minus
contraria sunt. que simulatio & pusillanimitas sug-
gerunt. Impudencie impatiencie clamoribus. et vtra-
que labor & dolor. et afflictio quoque spiritus sunt. Hec
autem omnia ex una radice pullulant prope voluntatis.
Huius enim sanguisuga sunt due insatiabiles filie. Si-
dem nec animam vanitate. nec corpore aliquando satia-
tur voluptate. fuge sanguisuga. et omnia reliquisti
Hec enim omnia trahit ad se. Pone hanc et iugum tam
importabile quam multiplex abiecasti. Non est ad illam
cras elis dominus. non tyrannus impius et inhumanus
sic virgēs seruulum et non pennis. fatigatum mistigat. am-
plius subditum premit durius. nullum michi onus im-
portabile. nulla grauior sarcina. factus sum in talium
pluuium. et resedit iniquitas super illum. Sed audiam
vocem solacii. quam loquitur angelus magni consilij. Ve-
nite inquit ad me omnes qui laboratis et onerati estis.
Felices sane qui sunt exonerati. et christum sequuntur
expediti. Quid tu camele gibbum. quid tu pecunio
se loculos portitoris tollis. Non sic impie non sic igre-
dieris. artissimum enim foramen acus huiusmodi sarcinas
ipone non admittit. **¶** V.

De excusatione falsa anarorum et maxie clericorum

Sed forte aliqui se excusent et dicant. Si terzenarum diuitiarum culpabilis esset possessio nunquam abraham ysaac et iacob tantam in diuitiis gratiam obtinuissent a domino. Quid ipsis debimus nouis imitatoribus sanctorum veterum. Super altare domus certe vitulos imponeret. arietes et hircos imolent. quia et hoc abraham fecit. sed hoc inquit statutum ultra non habent. ubi veritas reuelata est. Quid si ipsas quoque sanctorum diuitias temporalis umbra futurorum fuisse dixerimus. In figura siquidem omnia eis trigisse legimus. Neque id dicimus tanquam saluari quis vel hoc tempore nequeat diuitias possidendo. Habent euangelia perfectionis consilium. et infirmitatis remedium. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra. perfectio est. Populo autem infirmo dicite. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis etc. Hic est quod de ritibus et ditatis videmus ecclesias a potentibus et diuitibus seculi. Sed heu ipsa eorum prudentia. data est in occasionem carnis. et qui sibi piter atque alijs in celo tabernacula eterna pare debuerant. in terra coniungunt domum ad domum. et agros agro. Quis rapuit ab ore apostolorum episcopis huius fiducia verbum. Ecce nos relinquimus omnia etc. Ecce ut populus sic sacerdos. Similiter volunt diuites fieri. Similiter amicis egeret et ipsi. ut in aliena tabernacula recipientur. utpote propria non habentes. Beati enim pauperes spiritu. qui etc. etc. VI.

De singulari et monstruosa vita clericorum.

Habent singula hominum genera laboris aliquod et voluptatis. sed advertere licet et mirari. quodammodo clerici id miro iter hec artificum discernentes. et ab inuicem sequestrantes totum quod delectat eligunt et amplectuntur. quod molestum est fugiunt et declinant. Cum militibus namque superbie fastus. amplam familiam et nobiles apparatus. equorum falcatas. accipitres. aleas et similia queque frequentant. Aliqui forte et dependentes a collo rubricatas murium pelles. ornatos thalamos. balnea et omnem mollicie. atque gloriam vestium a mulieribus mutuantur. At vero caute omnino lorice pondus. et isomnes in castris noctes incertaque discrimina pliorum. mulierum quoque verecundiam et disciplinam. aut siquid alio sexus ille habere laboris cernit declinant. Sudant agricolae. putant et fodiunt vinetores. et qui inter hec torpescit otio. Accedente fructuum tempore. et inouari sibi horrea iubent. et perpetua eorum plena cum illis. vinam non pro illis. viuunt eritico. bibunt vine sanguinem meracissimum. Herbarum viribus pegrinum mutuantur vina sapere. et addit oleum camo. Impugnatur dilant ex atipe frumenti. Negociatores circueunt mare et arida. in labore corporis et vite piculo. picturas sibi diuitias aggregantes. Hi vero dulces interea capiunt somnos ne dicam in stratis suis lasciuunt. Erit tamen inuenire in die festo. graues vasis aureis et argenteis mistro dexteras refertas. varijs opibus matricas. pticas oneratas. et in scrinijs tam multiplices loculos. ut si mensas adhibueris numularios putes. Quid fabros. cementarios ceterosque huiusmodi oparios necesse est numerare. victusque sibi multo labore querunt. Illi mandent delicijs. copiosis affluunt otiosi. An non merito poeta tales sublatet. ne cum forte suas repetitum venerit olim grex auium plumas. moueat cornicula risum fortius nudata coloribus. Cumque resurgere cepint hostes unusquisque in ordine suo. ubi putas generatio ista locabitur. Si ad milites forte diuerterit. exulabunt eos

quod mime secum labores et picula tolerant. sic agricolae sic negociatores et ceteri singuli a finibus suis eos similiter arcebunt. utpote qui in labore hominum non fuerunt. Quid igitur restat. nisi ut quos omnis ordo repellit piter et accusat. eum fortianem locum. ubi nullus ordo sed sempiternus horrore inhabitat.

VII. De cupiditate presbiterorum et fornicatione et simonia.

Detro dictum est tercio amas me nec pasche nec mulge. nec tunc nisi semel additum est. Speret ergo gradum ministri. qui dominicum gregem pascere quam tondere satagit. Pascere autem exemplo ouerlationis. verbo predicationis. fructu orationis et hoc ab mandatum christi. ut nemo hunc sibi sumat honorem. sed qui vocatus est a deo tanquam aaron. Qui enim non intrat per hostium in ouile ouium sed ascendit aliunde ille fur est et latro. Atque verum est quod quaeramus iam inter dispensatores ut fidelis quis inueniatur. Nemo tamen indignetur nobis. nondum enim nunc reuelamus occulta de decore. nec pietatem fodi mus. ut abominatio maior appareat. Nondum de fornicatione aliquam fecimus mentionem. quam et hec in multis et multipliciter regnet. qui puritatis actori impuro corde et corpore miserrantes. non verentur stare ante angelum domini qui secet eos medios et dispartat. Sed omnino audet agni imaculati sacras perungere carnes. et intinguere in sanguine saluatoris manus nepharias. quibus paulo ante carnes per chorolog meretricias pertractant. Sic altaria circuire. sic frequentare psalmos. cum et huiusmodi lux excrebrilis et oratio sit in peccatum. Sed nec eorum recensemus sacrilegia. qui diligunt munera se. re. vident sacramenta. iusticiam perducunt. Quorum guttura necdum traxit ad laqueum. necdum perfocauit fauces. vbi blasphemie. vox sacrilega. sermo nequam. Quid vultis michi dare et ego vobis eum tradam. Videmus hec omnia. sed quodammodo non videtes. Quibus quippe nec flagellum est nec ille comedens zelus.

VIII. De ambitione clericorum et inersio ne in patrimonium christi.

Videte vocationem vestram fratres. si quis vos vocauerit in honorem cleri. Conuenire volo ostendat singulorum et secundum preceptum domini ad cor ipsum loqui. Huic puulo necdum forsitan nato ecclesiastica iam beneficia puida pentum sollicitudo paut. Hunc nos inquires. illi vel illi trademus episcopum apud quem habemus gratiam. vel forsitan cui seruiuimus. ut ditemur de bonis domini. nec in tot liberos nostra diuidat hereditas. Illi propositus aut decanus ut sibi succederet. plusquam materno educauit affectu. in delicijs enutritus et delictis. ille dignus archidiaconatu. utpote filius principis. magis autem si sit episcopus probus. in quo nimirum est tota episcopi progenies. Alius undique circueit sedulus explorator. blandit. obsequit. simulat. dissimulat. miseratque sibi suffragia mendicare non erubescit manibus et pedibus repens siquid tandem se ingerere quam in patrimonium crucifixi et bona domini que sola ex omnibus hodie inueniuntur exposita. Nimirum pegr perfectus est. sed in plenilunio forte ut sua districte reparet rediturus. Quis ea intentione gradus ecclesiasticos et ministeria querat. ymmo queri nempe quam querere ipse debuerat. ut sine curis seculi. in sanctimoniam cordis et corporis illuminandus accederet ad dominum. et sua piter et proximorum operum salutem orationis studio dedit et verbo predicationis. Nam si eos quod eo iturum vel tenet. ut hic vita necessaria

habeat euangelizat et manducet. et pueris nimis ordine celestibus terrena mercatur. quod certe dignum est. ampliusque ostendit rationi. ut per carnali victu carnalia magis opera et negocia exerceret. nec fieret inuersor rerum. aut inhonoraret misterium spirituale. Sed modico est natura preta. nec multi sola in his necessaria querunt. quippe minorum facile satis obtinenda periculo. honorati cedere volunt. placere student hominibus. delectari. supbire. huic seculo conforari. Ipsi inquit regnauerunt. et non ex me principes exiterunt. et non cognoui. **IX. De auaricia eorum et abusu temporalium.**

Ut in domo dei horrendum videmus. Quis nisi ydolatras ministrantes quorum deus venter est. Nunquid non auaricia est ydolorum seruitus. Vtina scapes miser et intelligeres cum thesauro pecunie. thesaurum ire pater cumulari. Ve te tibi derice. mors in olla. mors etiam in olla carni. Mors in huiusmodi deliciis est. non modo quia secus introitum delectationis posita est. sed ob id maxime quia populi constat esse peccata que omnes dis. Sumptus ecclesiasticos gratis te habere putas cantando ut ais tibi puenire videntur. Sed bonum erat magis fodere vel etiam medicare. Peccata enim populi omnes achi propria tibi minus sufficere viderentur. Veniunt venient ante tribunal christi. Audiet populum querela grauis. accusatio dura. quorum. scilicet. vixere stipendiis. nec diluere peccata. quibus facti sunt cecum duces. et fraudulenti mediatores. De altari autem viuunt non supbiat. non luxuriat. non dicitur. non de bonis ecclesie sibi ampla palatia fabricat. murantes quadrata rotundis. nec loculos inde congregant nec in vanitate nec in supfluitate dissipant. Non extollant de facultatibus ecclesie sanguines suos aut nepotes ne filias dixerim nuptiis tradant. Res enim pauperum non pauperibus dare par sacrilegii crimen esse dimoscit. Sane patrimonium pauperum facultates ecclesiarum. et sacrilega eis crudelitate subripit quid quid sibi ministri et dispensatores. non utique domini vel possessores ultra victum. et vestitum accipiunt. Ne enim ordinauit deus his qui euangelio seruiunt de euangelio querere delicias vel ornatus sed viuere ut videlicet sint contenti alimenta corporis. non gula irrita. metra. aut incitamenta libidinis. et quibus tegantur non quibus ornentur accipere. Triplex igitur funiculus qui difficile rumpitur miserum in principem trahit. qui impure inerat indigne ministrat. et fructu abutitur temporalium. **X. De supbia eorum et falsa securitate.**

Quid enim si in hoc mundo floret et prosperat in via sua. Arescet velociter et cito decedet flos feni. scilicet. et vapor ad modicum parens perit virge quando inuenit iniquitas eis ad odium. Cumque frontosa impudencia cor obdurerit. non ut patiat. nec premiscat. despectio est. Propter quod enim irascitur impius deum. et exacerbauit dominum peccatorum. Non propter fornicationes. incestus aut sacrilegia nichil enim horum memorat propheta. sed quia dixit in corde suo non requireret. Hoc enim dicere est requisitum non expauescere. Huic autem impietati secundum multitudinem ire sue miseretur deus dum rec querit. nec arguit. nec flagellat. nec vindicat. Miserramus autem impius. percul fiat a me miseratio tam crudelis. quam non discat homo facere iusticiam. et obdormiscat miser dicens. Oblitus est deus. autem faciem suam ne videat. ducat in bonis dies suos. et in puncto ad inferum des. In terra inquit sanctorum inique gessit. id est. in ecclesiasticis

possessionibus que sanctorum vobis fuerunt assignate. scilicet. in domo dei quam deest sanctitudo. In clero quippe tanquam in celo iniqua gerit. quia celeste tenet officium. et tanquam angelus aut eligi aut reprobatur. Inuenta autem in angelis prauitas ut grauius iudicetur necesse est. et inexorabilius quam humana. Age ergo quam iudicium durissimum in his qui presunt fiet. Ascendat supbia tua semper. sequere regem tuum. Omne sublime videat oculi tui. festina multiplicare prebendas. Inde ad archidiaconatum euola. deinde ad episcopatum aspira. nec ibi requies habiturus. quoniam sic itur ad astra. ut altiori gradu grauior sit casus. Neque enim sic paulatim decides. sed tanquam fulgur impetu vehementi quasi alter sathanas subito in profundum deijceris. **XI. Quis in futuro succedet luctus per gaudium.**

In labore hominum non sunt. et cum hominibus non flagellabuntur. Ideo tenuit eos superbia. scilicet. dyaboli peccatum et iniquitas. hec est que disciplinam non recipit. curari renuit. vltus pessimum. quod nec summis digitis patitur atrectari. Quid miseri tanto ope flagellum declinatis. Mutatis non effugitis penitentiam. Nam malum impunitum esse non potest. Et quidem in hac die que ad pacem vobis. sed si cognouissetis et vos etiam. Tollite inquit iugum meum super vos. Sine iugo esse non possumus. Homo enim ad laborem nascitur. sed graue iugum super filios adam. utique qui sequuntur eum. Nam super eos qui christum sequuntur suauis est. In sudore iugis vultus tui. v. p. t. Nihil in eo sententiam laboris omnes excepimus in quo sine exceptio omnes peccauimus. Forte enim aliqui dicant. Quid peccamus. nostra licite possidemus. a rapinis et furtis abstinemus. Ego sane diuitem illum de quo dominus in euangelio narrat. in nullo horum audio accusari. Induebatur purpura et bisso. et. c. c. Si crudelitatis arguitur quod habes subam munda huius. et vides fratrem suum egere clausis viscera sua ab eo. quando hoc diuiti deest. quatenus videtur et ipsi lazarus esurientes. nudos egrotos. et plus de iumentis vestris quam de eorum miseris cogitatis. Sed ad tremendum abraham. ymmo dei abraham iudicium ueramus. Fili recordare quia recepisti bona in vita tua etiam. Heccine est tota causa cruciatuum quod in hoc seculo bona recepit ipsa plane. Neque enim ad hoc nos de paradiso voluptatis animaduersione diuina eiecisse videtur. ut alterum hic paradysum sibi adiuuentum humana pararet. Homo ad laborem natus si ipse laborem refugit non facit ad quod natus est. ad quod venit in mundum. Quid respondebit ei qui misit illum. qui instituit eum ut laboraret. Nunc vero hic consolatur. tu vero cruciaris. Quid dicemus ad hec. Si talis est finis et tale iudicium ut extrema gaudij lucis. nonne preterita sunt in hoc seculo mala bonis.

XII. De insatiabilitate peccantium.

Quoniam non est occupantis modum potest. neque amator pecunie dicit aliquando sufficere. neque etiam libidinosus satiabatur voluntate. Sic et crudelis quisque semper sanguinem sitit et ambitiosus aut humane laudis cupidus acceptis dignitatis titulis seu fauoribus. malum eximium remedium capit. sed desiderio estuat ampliori. Minus autem inuenit requiem qui sibi placere cupit. et putat se aliquid esse cum nichil sit. Vidi et ego aliquando. v. viros et quid nisi freneticos arbitrarer. Primum siquidem buccis tumentibus marinam masticabat arenam. Secundum sulphureo astas lacui exalantem teurimum et fetidissimum gestiebat haurire vaporem. Tercium

fornaci incubas vehementer accēse. micātes scintillas
hiatibus excipe faucibus letabat. Quartus sup̄ pī
naculum templi residēs leuioz aure spīritū apto
ore attrahebat. Et si quo minus influere videretur
flabello sibi ventū faciebat. ac si totū speraret ae
rem deglutire. Quintus seorsum positos ridbat ce
teros ipe quoq; ridendus & maxime Proprias em
carnes incredibili studio fugere laborabat. nūc ma
num. nunc brachium ori imponēs. Miserat? hoīes
causamq; miserie sciscitat? a singulis. vnā omnib;f
repiō validissimā vtiq; famem. Tunc macilentissi
mas eoz facies ptemplatus. recordabar pphete ge
mentis & dicentis. Aruit cor meū. quia oblit? suz
medere panē meū. Quid p̄sunt hec vobis inquit
Non sunt naturales dñi. famē magis puocāt hec
q̄ extinguit. Nimirū ad ymaginē dei facta anima
rationalis ceteris omnib; occupari potest. repleri
omnino nō potest. Capacē dei quidq; deo minus
est nō implebit. Inde est q̄ naturali desiderio omīs
quidē summū bonū appetere p̄banē. nullā nisi eo
adepto requiē habituri. Sed erāt miseri viā nō in
ueniētes. & vt scriptū est. In circuitu impijambu
lant. dum mīnora bona querētes illud semp̄ desid
rant qd̄ necdū sibi vicinū vident adepti. vnusq;f
qz qd̄ valet tra hīc in prem̄. nec aliquādo poterit.
hic circuitus pagrari. Vis puenire. incipe transire
In circuitu siquidē ambulas. & qd̄ p̄perat cordi
tuo. terga vertēs declinas. Hinc est q̄ vociferantē
ad te. Reuertere reuertere sunamitis. re. re. zc. An
fractuosa via est & inambulabilis facilius pueies
sp̄ietis om̄ nib; q̄ adeptis. **XIII.** **De**
illis qui reformidāt aggredi viā p̄fectionis?

Ecce inquit nos reliquimus omnia & se
cuti sumus te. Quātos mundi sapiētia
maledicta supplantat. & p̄ceptū in eis ex
tinguit spīritū. quē domi? voluit vehementer accē
di. Noli inquit p̄cipitanter agere. diu libera. magnū
est qd̄ p̄ponis. exire qd̄ possis. amicos p̄sule. Hec
est sapiētia mundi. terrena. animalis dyabolica. sa
lutis inimica. suffocatrix vite. mater tepiditatis. q̄
deo solet vomitū puocare. cum a deo verbū esse n̄
dubites. quid opus est de liberatōe. vocat magni
p̄siliū angelus. & quid aliena cōsilia p̄stolaris. quis
fidelior illo vel sapiētiōz. Seduc me domie et sedu
car. fortior esto & inualece. vt ab ore putei geben
ne eripiar. & indurias petam & cunctabor exire si
forte interim fiat aliquid. Abscondi ignem in sinu
meo. & exusto iam latere. & iā sanie defluente diu
deliberandū est an excutiā illum. Magnū est quod
offerē. sed eo vtiq; libentius & festināti? suscipiē
dum obuijs manibus & cum seruoze & hilaritate
Probet autē seipm̄ qui de p̄pria virtute p̄sumit. Nā
diuina quidē omnino p̄bata est. Amicos consulat
qui non legit inimici hominis domestici ei? Quid
frequētat euangeliū qui euāgelio non obedit. Sine
inquit mortuos sepelire mortuos suos.

XIII. **De** brauiō sequentiū in christum p
viam p̄dictam.

Equit. Vos qui secuti estis me in rege
neratōne cū sederit filius hoīs zc. Que ē
hec noua regeneratō. Tercia generatō.
non illa. s. que fit ex sanguinibus & voluntate viri
nec illa que fit ex aqua & spūs sancto. sed corpis fu
tura reformatō. Homo nimirū ex anima & corpe
p̄stans totus simul cecidit. p̄ peccatum in mortem
sed totus simul resurgere nō potest. Dignūq; est
vt ea portio que videt̄ potior reparet̄ prior. Hec

est anima. Prior ergo reficiat̄ que prior corruit.
p̄sertim eo q̄ ab eius culpa corpis pena p̄uenit.
Vnde prius vtiq; peccata mundi nō molestias tol
lere carnis saluator v̄it. quod in seipso manifesti?
docuit penā omnib; corpus exponēs. animā autē
immunē p̄sus a peccato custodiēs. Nō sic hodie
non sic filij hominū. sed anime curā negligūt. cui ā
aut carnis p̄ficiūt. dantes opam eius valitudi. imo
etiā voluptati. de scola ipocratis & epicuri didice
runt hec. Tempus hoc aīabus nō corpibus est assi
gnatum. dies salutis vtiq; nō voluptatis. At nō
inquiūt carnē suam odio habuit. Verū est. s. zeluz
habēs absq; scientia. dū p̄esse festinat inueniē ob
esse. Cum em̄ iudiciū carnis ex anima p̄deat. nihil
carni potest viliusq; salua aīe p̄uideri vt vidlicz
in tpe sit respectus illius. & socia passionis. felici
tatis quoq; p̄fortiū mereat̄. Vnde apostolus salua
torem inquit expectamus zc. Requiesce in hac spe
caro misera qui p̄pter animā venit p̄ te quoq; v̄
turus est. In regeneratōne inquit cū sederit filius
hominis i se. ma. s. se. & v. zc. Felix regeneratō q̄
renasciē ad sessionē miser homo nat? ad laborem
Corpus em̄ resurrectōnis iam nō moriē. & iam nō
erit amplius neq; luctus neq; clamor. sed nec vlz
dolor. quoniā priora trāsierūt. Felices lacrimę. q̄s
benigna manus oritōis absterget. Et beati oculi
qui in talib; liquefieri potius elegerunt q̄ eleuari
in supbiā. q̄ omne sublime videre. q̄ auaricie pe
tulantiē famulari. Sedebit igi? corpus imortalita
tis & ipassibilitatis gemina quadā felicitate dota
tum. liberū ab omni necessitate et ab omī p̄cupiscē
tia alienū. imune ab ei corruptōe. plenū gratia. cō
figuratū deniq; claritati xpī. Sedebit & aīa sicut
nil metuēs. sic nec cupiēs vltra. Ceterū in regene
ratōne corpus sedebit in sede maiestatis qui pro
aīaz regeneratōne stetit in ignominioso supplicio
crucis. **XV.** **De** ascensu ad regnum &
tpe qd̄ ad hoc homini est concessum.

Scala vero qua ad deum ascendim? tres
habet grad? s. sobrie viuere quo ad nos
iuste quo ad p̄ximū. pie quo ad deū. La
tera. vilitas et asp̄itas. mixta basibus id est. duob;
lignis crucis. desup̄ etiā capitellis coercendā. spe
sup̄ne glorie. et voluptatis eterne. Quis vero secu
laris honor excogitari p̄t. qui non p̄sus i tāte s̄b
limitatis comparatōne vilescat. Nō vnus siquidem
ciuitatis aut populū seu regionis vnus. sed vnū
sitatis iudices habēt p̄sidere cum xpō. Nec solum
ip̄os homines sed ip̄os angelos iudicat̄. qui p̄etel
ad modicū vaporem p̄sentis glorie designātes et
exultantes. impium xpī vnīuersis p̄terunt. titulis
dignitatum. Infelix p̄sus ambitō que ambire ma
gna nō nouit. querēs de modico crescere. de maxi
mo autē minui. Amat em̄ primas cathedras q̄ sicut
grossi ficū velociter sunt casure. Hec em̄ est p̄fe
ctoz gloria singularis. inter ip̄os etiā em̄nere s̄d
les. et ceteris quoq; saluandis p̄minere auctoritate
iudiciarie potestatis. Magna quidē p̄missio diuina
sed longa nimīū dilatō et molesta expectatō terze
nam deferere sortem et nōdum obrimere celestem.
Breues dies hominis sunt. Sed esto tibi multa an
noz curia. restant. adolescēs es vsq; ad senectu
tem victurus et senīū. Quid necesse hat es amitte
re tpa tanta. p̄dere lucra tanta. Nichil tpe p̄cōsius
sed heu hodie nichil vilius estimat̄. Transeūt dies
salutis. et nemo sibi non reditura momenta p̄isse
causat̄. Sede p̄puta. quid dieb; singulis acquirere

valeas certus apud deum nullum omnino bonum
irremuneratū. & sicut non capillū de corpe. sic ne
de tpe momentū pitur. **XVI.** **De stulticia**
cupidorum qui nolunt relinquere simpla p centuplis

Sequitur. Et omnis qui reliquerit domum
aut patrem aut matrem etc. Quid isanie
est q cunctanē hoies relinquere simpla
p centuplis Vbi est cupidus. vbi ambitiosus. Quid
ad fidele negociū & nundinas questuosissimas aua
ricia iniepit. & obdormiuit in terra. Cui id iudeo
negares homo cui sacrilego dare qd habes cūcta
reris p centuplo. Sed execrabilis tibi est man? do
mini. vt ab eo pmutatōem accipere nō acquiescas
An non fictus in pcepto labor. onus leue. suaue iu
gum. crux inuicta. vbi. s. xps morte multat. cru
ce turpat. Quis suoz delicias siue gloriā sustinere
queat. ne dum querere audeat. Sicut exercitiū spi
ritalis & cure cordis indicium est euidentē cōtempe
tū. sic eoz sollicitudo signum est certū men
tis inculte de stercore boū la. pi. qui xpm lucriface
re negligens corde vacuo & deserto foras cogit
euagari. Ve ue misero. dum stercoz oīa putat
tur. Bos erat paulus qui omnia hec arbitrabat vt
stercoz. vt sane mentis aplozorem credat nō esse in
virtutibus q in vicijs delectōnem. Neq; em car
ri vel mundo vel dyabolo. sed xpo seruire regna
re est. In via inquit mādatorū tuoz delectat? sum
sicut in o. di. Quid erit in patria. si tanta ē delecta
tōnis copia in via Nam & apostolus. nō in spe solū
sed etiā in tribulatōib? docuit delectari. Et oīs
inquit qui reliquerit domū aut agrū etc. Ipse enim
hic loquit qui dicit alibi. Celū & terra trāsbūnt. ver
ba aut mea non trāsbūnt. **XVII.**

**De illis qui relinquunt possessiones sed non p
prios voluntates.**

Sed audiui ait homo qui p ditionis sue oc
casionē & vt vulgo dicitur festucā querit vñ
eruat sibi oculū. Audiui inquit de illo &
allo qui reliquerat omnia & ad romitū sūt reuersi
quō isti acceperunt centuplū. Sunt quidē loculi. sed
non solū pecunie sed etiā pprie voluntatis. Scrute
tur pūde rias suas & studia sua qui pmissam cē
tupli gratiā sibi desisse causat. Nec dubiū quin in
ueniat angulū & diuersoz reclinatoriūq; nō filij
hominis. sed aut fouea vulpis. aut volucris nidū.
Magis aut obsecro relinquat omnia. nichil sibi reti
neat. ne modicū fermenti totā massam corrumpat
& solū sequat xpm iactās cogitatū suū in eo enu
triendus ab eo. & centuplū sine dubio recepturus
Nemo ergo cū se viderit nō omnia reliquisse. cētu
plū non accepisse miret. pūosa siquidē diuina pso
latō est. nec omnino tribuit admittentib? alienā. In
felix tu esau qui dixisti. Nūquid vnā tantū benedi
ctōnem habes pater. Quāto melius diceret cū p
pheta. vnam petij a domio hanc requirā Indignus
em celesti benedictōne puicte qui eam dubio qrit
affectu. duplici intentōne. aliud sibi refugium pans
si nō eam forte obtinere ptegat. Maior est inquit
caim) mīgras mea q vt veniā merear. Quid ergo
Renuat cōsolari aīa tua si veniā nō mereē hoc so
lūm cogita & deplora Sed omnis inquit qui iuene
rit me occidet me. Graue damnū. grauis iactura.
si corpe? pīatē qn do quidē aīa perijt. Sic em se oc
cidendū causabat infelix tang? p magno beneficio
habitus. si phibere? occidi. qd & factū est. Cō
solatōne miserā obtinuit quā quesuit. & oblitus ē
illi? p qua maxime supplicare tebeuerat. Sic et saul

postq peccauit amalech rege seruato primo quidē
samueli visus est p indulgētia supplicare. **S.** eo tñ
in sententia pstante nunc inquit honora me corā
oīi populo sic vsq; hodie dilectissimi cui? ad ali
as delectatōnes p solatōnis mens inhiat. & nō pe
nitens renuit in caducis & trāsitorijs cōsolari. ipe
sibi pfecto celestis subtrahit gratiā cōsolatōnis.
quā si digna deuotōne & pleno affectu peteret. q
reret. pulsaret. sine dubio acciperet. **XVIII.**

Quid p dicitū centuplū nemo scit nisi qui accipit.
Orte adhuc secularis quispiā dicit. Ostē
de michi centuplū qd pmitis. At inq.
Nūq; hoi oīdēti pot? crederet. q ve
ritati pmittenti. deficiat scrutās scrutim io. nisi cre
dideris non intelliges. Manna absconditū ē. nemo
scit nisi qui accipit. An non oīa possidet cui oīa
coopant in bonum. An nō centuplū habet oīiū
qui implet spiritus sancto qui xpm habz i pectore
Quā magna inquit multitudo dulcedis tue domie
quā ab. ti. te. & memoriā abundātie suau. t. c. Hoc
ergo centuplū est adoptō filioz. libertas & primi
tie spiritus delicie caritatis. gloria p sciētie. regnū
dei quod est intra nos. non etiā esca vel por? s.
iusticia & pax. & gaudiū in spū sancto. nō tantū
in spe glorie sed etiā in tribulatōib?. Hec est vir
tus ex alto que andrēā fecit amplecti crucē. lauren
tium ridere carnificē. stephanū in morte p lapidā
tibus flectere genua ad oratōnem. Hec gratia de
uotōnis et etiā vinctō docens de oībus quā in exp
tus ignorat. qz nemo scit nisi qui accipit. Mis itaq;
pueniat vos deus benedictōib? dulcedinis. ad
solatiū vtiq; & remediū p sentis laboris. ne deficiā
mus in via. vt de p sentiu exhibito ne numerus fir
ma sit expectatō futurorū. **XIX.**

**De meditatione hominis circa se. Idem in li
bro meditationum.**

Multi multa sciunt & semetipos nesciunt
alios inspicunt et seipos delerunt. Deum
querunt p ista exteriora. desidentes sua i
teriora. quibus interior est de? Idcirco ab exte
rioribus redeam ad interiora. et ab interiorib? ad su
piora a cēdam adherēdo sic veritati p cognitiōem
Nam ab illa defluendo p amorem amādo. s. uanita
tem p illa. homo vanitati similis factus est. Et qd
vanius. q diligere vanitatē. Et quid iniquius q
ptemere veritatem. Itaq; appetit? vanitatis est
ptemptus veritatis. et ptemptus veritatis causa ē
nostre cecitatis. Vnde quia non pbauerūt miq; de
um habere in noticiā. tradidit illos in rephū sensū
Quāto aut in cognitiōe mei pscō tanto ad cogni
tōnem tei accedo. scdm interiorē hominē tria i me
moriam mea inuenio p que deū recolo cōspicō et cō
cupisco. sunt autem hec tria. memoria. intelligētia
voluntas siue amor. Per memoriā remisco. p itel
lectū intueor. p voluntatē amplector. Cū dei re
miscoz in memoriā mea eū inuenio. et eo dlector
Intelligētia intueor quid sit deus in seipso. quid i
angelis. quid in sanctis. quid in creaturis. quid in
hominibus. In seipso est incōprehensibilis. quia pīm
cipium et finis. Ex me intelligo q incomphēnsibilis
sit. quando me intelligere nō possum quē ipe fecit
In angelis est desiderabilis. quia in eum desiderāt
p spicere. In sanctis est delectabilis. quia in eo al
siue felices letant. In creaturis est admirabilis.
quia omnia potenter creat. sapienter gubernat. be
nigne dispensat. In hominibus est amabilis. quia
eoz de? est. et ipe in eis habitat tang? i tēplo suo.

Diligere eum vere debemus. quoniam ipse prior dilexit nos. & ad ymaginem & similitudinem suam nos fecit. quod nulli alie creaturæ donare voluit. Oportet itaque quod id quod ad ymaginem est cum ymagine uenire. Representamus ergo in nobis ymaginem eius in appetitu pacis virtutis & veritatis. & in amore caritatis. Teneamus eum in memoria. portemus in conscientia & ubique presentem veneremur. Beata siquidem anima est apud quam deus requiem invenit. Beata que dicere potest. Et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Negare siquidem ei requiem non poterit. Cur ergo nos deserimus. & in his exterioribus deum querimus. qui apud nos est. si nos esse velimus apud deum.

XX. **De consideratione proprie miserie presentis & future.**

Secundum exteriorē hominē de peccatis illis venio qui me ante fecerunt damnatum quod natus. Miseri miser in huius lucis miseria induxerunt. Ad illos vero festino quod morte corporis hinc exierunt. Cum eorum sepulcra respicio non inuenio in eis nisi cinerem & vermem. fetorem & horrorem. Quod ego sum illi fuerunt. & quod ipsi sunt ego ero. Ploras & vultus traditus sum huius mundi exilio. & ecce morior plenus iniquitatibus & abominatōibus. iamque peritabor ante districtū iudicem de operibus meis rationem redditurus. Ve mihi misero cum venerit illa iudicii dies. & apertis fuerint libri in quibus omnis mei conatus & cogitationes recitabunt presentem domino. Tunc demisso capite per confusione conscientie stabo coram domino trepidus et anxius cum de me dicet. Ecce homo & opera eius. Quadam vero vi diuina fiet. ut unusquisque opera sua bona vel mala tunc in memoria reducat. & mentis intuitu mira celeritate cernat. ut accuset vel excuset conscientia conscientia. atque omnis ita simul et singuli iudicent iudiciū facit gestorum quisque suorum. cunctaque eundem ceteris arcana patebunt. Que enim nunc preteriti erubescimus. tunc manifestabunt omnibus. Et quod quid istis dissimulando palpamus. totum illic vindicta flammas oburet. Ignis ubique ferox. ruptis pugnabit. habentis. Quantoque diutius nos expectat deus. et emendemus. tanto districtius indicabit si neglexerimus. O anima insignita dei imagine. decorata eius similitudine. desponsata fide. dotata spiritu. redempta sanguine. deputata cum angelis. capax beatitudinis. princeps rationis. quod tibi de carne. si diligenter consideres quod per es & natus. ceterosque meatus egrediaris. vilis sterquilinum nunquam videris. Si singulas eius miseras enutrire velis. quod sit onerata peccatis. pruriens concupiscentiis. occupata passionibus. polluta illusionibus. plena omni confusione & ignominia inuenies. Attende homo quid fueris. quid es. quid eris. fama. fauor populi feruor iuuenilis. opesque surripere tibi noscere quod sit homo. Nichil enim aliud est homo quam spiritus fetidus sacculus stercore. & cibus vermium. Post hominem vermis. post vermem fetor & horroz. sic in non hominem vertit omnis homo. XXI. **De superna beatitudine et quid ad eam possit ascendere.**

Civitas celestis. mansio secreta. patria totius ordinis quod delectat. populus sine murmure. quod gloriosa dicta sunt de te civitas dei sique letantium omnium habitatio est in te. Ibi pax pietas. bonitas. lux. virtus splendor. honestas. Gaudia. leticie. dulcedo. vita phœnensis. Gloria. laus. requies. amor. & concordia dulcis. Que ergo nos angit resania viciorum. sitire abstinentiū. huius in iudi se qui naufragiū. vite labentis pati infortunium. impie

etiam diis ferre dominum. & non magis volare ad angelorum societatem. sanctorum splendorem. regis potentis honorem. superne glorie decorem. Sed ad hec omnia quis idoneus. Profecto verus penitens. bonus. obediens. amabilis socius. fidelis seruus. Verus penitens semper in dolore de preteritis et in labore de futuris cauendis. sic plangit omnia. ne omittat plangeta. Bonus obediens dat suum velle & suum nolle ut possit dicere. parum cor meum deus. per carum. etc. Amabilis socius omnibus est officiosus et nulli onerosus. domi seruus. proximi socius. mundi dominus. Fidelis seruus in preceptatione dei et custodia sui. Sed tu intelliges ad te custodiendum nunquam sufficere posse tuam industriam. adhibe tamen omnem diligentiam et implora diuinam clementiam. atque angelicam. exorta te laus. Hiesum christum sicut signaculum super cor tuum pone. Cum enim christus cordis hostium custodit. et est hostiarius ut per illum ingrediant et egrediant ceteras familie cordis. consequenter assunt milia militum. angelorum ad fores exteriorum sensuum excubantium. nec alie nigra audet irumpere terribiles illas acies proprii hostiarii reuerentia & angelorum custodiam.

XXII. **De discussione vite proprie et pura oratione.**

Integritatis tue curiosus explorator vi tam tuam quotidiana discussione examina. Attende diligenter quantum proficias vel quā tum deficias. qualis sis in moribus. qualis in affectibus. Stude cognoscere te. quia multo melior es et laudabilior. si teipsum cognoueris. quam si te neglecto cognoscere cursus siderum. vires herbarum. complexiones hominum. naturas animalium. Cui ad orandum vel psallendum ecclesiam intraueris. fluctuantium cogitationum tumultum exteriorum relinque. curam exteriorum penitus obliuiscere ut soli deo possis vacare. Fieri enim non potest ut cum deo aliquando loquatur. qui cum toto mundo etiam tacens fabulatur. Intende illi qui intēdit tibi. Audi illum loquentē tibi. ut exaudiat te loquentē sibi. Ita fiet ut diuinis laudibus soluentis debita reuerentia & sollicitudine assistas. si singula verba diligenter attendas. non quod ego ista faciam dico. sed quod facere vellem. et non fecisse penitet. et non facere piget. Quod felix esses. si semper spiritualibus oculis inueneri posses. quod proueniunt principes diuinitatis psallentibus in medio iu. tum. Videres perculdubio qua cura quo ue tripudio intersunt cantantibus. assistunt orantibus. assunt meditantibus. supsunt quod eis ceteribus. prouidentibus et procurantibus psunt. Diligunt enim cōiues suos. eisque gaudent. confortant. instruunt protegunt. prouidentque in omnibus. Ipsi enim desiderant aduentum nostrum. quoniam de nobis expectant ciuitatis sue ruinas restaurari. diligenter querunt. et libenter audiunt bona de nobis. solcite discuntur medij inter nos et deum. nostros gemitus ad eum fidelissime deponentes. non dedignant esse socij nostri quia iam facti sunt ministri. Exultare eos fecimus quando ad penitentiam prouersi sumus. Festinemus ergo quantum de nobis est eorum adimplere leticiam. Ve tibi qui reuertis desideras ad vomitum redire ad luctum. putas ne placatos habebis in iudicio. quos tanto et tam spatio priuari vis gaudio. XXIII.

De quibus bone orationi insistendum sit et caritati studendum.

Ubiqueque fueris intra temetipsum ora. si longe fueris ab oratorio. noli querere locum quoniam ipse locus es. Sicut autem nullum momentum est quo homo non fruatur dei bonitate &

miseriordia. sic nullum debz esse momentum quo
eum non habeat p̄sentem in memoria. Noli vilipē
dere oratōnem tuā quā ille ad quē oras nō vilipē
dit. Sed anteq̄ egrediaſ de ore tuo. ſcribi eā iubet
in libro ſuo. Et vnū ex duobus indubitanē ſperare
debemus. qm̄ dabit nobis qd̄ petimus. aut qd̄ no
uit eſſe vtilius. Cogita ergo de deo quidq̄ meli
potes. & de te quidq̄ deteri? potes. Omne tēp
in quo de deo non cogitas. hoc te p̄puta p̄diſſe.
vaca ergo. & vbiq̄q̄ fueris tuus eſt o. Noli te re
bus tradere. ſed p̄mendare. quocūq̄ loco cōſiſtis
aliquid ſalutare i animo tuo verſa. animū colligēs
tecū habita. & in latitudine cordis tui deambulās
bi cenaculū grāde ſtratū xp̄o exhibe. nichil aliud
me docet ſcriptura. niſi religionē amare & verita
tem ſeruare. & caritatē habere. Ego autē miſer et
miſerabilis citius curro ad lectōnem q̄ ad oratōez
libentius volo legere q̄ miſſas audire. **E**xpectat
me aliquis volēs de ſua neceſſitate loqui. Ego vō
libz accipio quē ille vel ille habere vellet. & legē
do in eo amitto caritatis fructū. pietatis affectū.
p̄pūctionis fletū. miſſarū vtilitatē. celeſtiū cōtem
platōnem. Nichil tamē in hac vita dulci? ſumiē.
nichil audi? ſentiē. nichil ſic mentē ab amore mun
do ſepat. & contra tēptatōnes roborat.

XXIII.

**De impuritate cōfeſſio
nis & oratōnis.**

Merere mei deus. qm̄ ibi plus pecco. vbi
peccata mea emēdare debeo. In mōaſte
rio ſepe dū oro. nō attēdo quid dico. Id
circo magnā iniuriā deo facō. cū illū p̄cor vt ora
tōnem meā exaudiat quā ego qui fundo nō audio.
Precor vt michi intendat. ego vero nec michi nec
illi intendo. ſed qd̄ deterius eſt. immūda & imū
lia in corde verſando. fetorē horribilē ei? p̄ſpecti
bus ingero. nichil eſt in me corde meo fugaci? Qd̄
quoties me deſerit & p̄ prauas cogitatōes deſiuit
coties deū offendit. Cōfeſſionē diuiſi vt diuerſis
ſacerdotib? diuerſa manifeſtare. & ita verā carni
ad quā p̄ p̄tes venire putau. Excrāda nāq̄ fictō
eſt diuidere peccatū & ſup̄ficietē? radere. nec in
trīſecus eradicare. Hic in me eſt quidq̄ mihi no
cere pōt. & ego ipe michi ſarcina ſum. Optau. vt
deus peccata mea nesciret. aut punire noller. vel n̄
poſſet. & ita volui deū eſſe inſipientē. & inuſtū.
& impotentē. qd̄ ſi eſſet deus non eſſet. Sepe ad
ſac̄z miniſteriū vocem meū fregi vt dulci? cātā
magiſq̄ delectabar in vocis modulātōne q̄ in cor
dis p̄pūctōne. Deus vero nō querit vocis leuita
tem. ſed corporis puritatē. Nā dum cantor mulz po
pulū. deus iritat. Finxi me non eſſe qd̄ eram. di
xi me velle qd̄ nolebam. aliud ore dicebam et aliud
mente voluebam. & ita ſub ouina pelle vulpinā cō
ſcientiā abſcondebā. Vulpina ſiquidē conſcientia.
eſt repida p̄uerſatō. ficta cōfeſſio. obediētia ſine d̄
uotōne. oratō ſine intentōne. lectio ſine edificatō
ne. ſermo ſine cōſpectōne. Magnā porro coro
nā & veſtē rotundā. regulā ieiunioz ſeruo. & ſta
tutis horis p̄ſallo. ſed cor meū longe eſt a dō meo.
Exteriorē ſup̄ficiē intuens. ſalua mihi oīa arbitror
totus p̄gēs in ea que foris ſunt. oblitus interiorū
meoz ſicut aqua effuſus ſum. XXV.

De miſerijs & periculis huius vite moraliſ.

I me non inſpicō. miſp̄m nescio. Si autē
inſpicō. tolerare me nō potero. tanta in
me p̄fuſione digna inuenio. quāto ſepius
& ſubtilius me diſcutō. tanto plures ab omīatio

nes i angulis cordis mei repio. Porro dyabol? quē
non video & ideo non poſſum ſatis cauere ab eo.
laqueos michi abſcondit. viſcū ponit. ſ. amorē poſ
ſeſſionis. affectū cognatōnis. cupiditatē honoris
voluptatē carnis. quib? ſez anima inuiſcat. vt pē
nis ſtemplatōnis p̄ plateas ſup̄ne ſion volare non
poſſit. Heu michi quia vnt i qz tela volāt. quocū
qz me verā nulla ſecuritas. & que mulcent et que
p̄trifāt omīa timeo. & eſuries et iſfectō et ſomn?
et vigiliē et labor et quies militāt p̄ra me. Magis
autē illud malum timeo qd̄ facio in abſcōdito q̄ qd̄
in apto. malum autē quod nullus videt nemo rep̄
hendit & vbi nō timeſt rep̄henſor. ibi ſecurius acce
dit temptator. Caro mea de luto eſt. & ideo luto
ſas et voluptuoſas cogitatōes de ea habeo. vanas
et curioſas de mundo. amaras et malicioſas a dya
bolo qui multū p̄ſidit in adiutorio carnis. quia ma
gis nocet domeſticus hoſtis. Alia vero ad ſubūſio
nem noſtrā fedus cum eo imit. vt pote de peccato
n ita. in peccato nutrita. Murmurat aſſidue. impa
tiens eſt diſcipline. Hac vtē tortuoſus ſerpēs. cui
nullum eſt aliud deſideriū. nullū negociū. nullum
ſtudiū. niſi animas p̄dere. et caro que data eſt no
bis in adiutoriū. ſit nobis in ruinā et in ſcandalum.
Da itaqz opam interne lectōni. vt legas et intelli
gas temetiſp̄m. et vt legas et diligas deū. vt vīcas
mundū et omnē inimicū. quaten? labor tu? p̄utā
in requiē. luctus in gaudiū et poſt tenebras hui?
vite videas ortū ſurgētis aurore. XXVI.

**Meditatō aduent? xp̄i ad paſſionē. Idem in
exhortatorio de paſſione domini.**

Noli timere filia ſion. ecce rex tuus venie
tibi māſuetus. Veni domine hieſu. veni
deſiderate cunctis gentibus. quia dormi
tauit anima mea p̄ tedio morte tue. et oculi mei lā
guerūt p̄ inopia luminis tui. Ozire ſol amabilis vt
exeat homo ad opus ſuū zc. Noli timere filia ſion.
qz timor oculū turbat. hilaris pupilla lucide ſpe
culatur. Ecce rex tuus venit tibi māſuetus. qual
ipe eſt. talem te eſſe vult. Manſuete iugū eius por
ta. vt et ipe ſedeat ſup te. Venit em̄ tibi et tu non
vadis ei. Egredere de terra tua. egredere de ciuita
te. quia vidi iniquitatē et p̄tradiētōnem i ciuitate
zc. Egredere cū pueris hebreis. qui trāſeūt ſimpli
citer in occurſum dñi. Nichil in te reſideat quod
in occurſum hieſu non p̄deat. quia nec vna vngu
la in egipto pharaoni relinqueſa ē. Man? et cor et
lingue p̄cinant oſanna in excelsis. Et nūc domine
paſſionis tue dies vigere nos deberēt magis q̄ p̄
poſiti pharaonis. quoniā in opibus tuis iuſticia ē
& pax et gaudiū in ſp̄ſancto. Nos autē dormitā?
te p̄ nobis orante. quia oculi noſtri tempe noſtro
grauati ſunt. Suſcita nos vt vigilem? et oremus.
Vtinā gutta ſanguinis qui de agone tuo ſudat vſ
qz ad terrā noſtrāz decurzat. et apiat terra os ſuū
et bibat illum. et clamet ad te et tecū ad patrē me
lius q̄ ſanguis abel. Quis autē eſt domine q̄ tecum
vna hora vigilet. etiam in celo nō eſt factū ſilētiū
niſi quaſi media hora. quāto mīn? in terra vna ho
ra vigilabim? tecum. quoties et quoties redis ad
nos. et inuenis nos d̄ormiētes. et nunc benigne ſu
ſcitas nos. et iterū abis ſecūdo et tercō eundē ſer
monē dicens. Statim autē vt reſceſſeris itez ſomn?
occupat nos. nec vigilare poſſumus niſi q̄diu no
biſcū es et ſuſcitas nos. Euigila tandē euigila miſe
rabilis anima. et ſi non amore. ſaltem timorē. Cogi
ta ſaltem cruciatum quē iam paſſura es in morte.

Nulla crux durior est q̄ mors. ad quā quēdie tu festinas & non attēdis. Vide quō te mors crucifigit. corpus rigescit. crura distendunt. man⁹ & brachia decidūt. pectus anhelat. ceruix languescit. labia spumāt. oculi stupefcūt. facies exudat. vult⁹ horrescit. & velut testa pallefcit. Ita crux monet te. nescio utrū in lectulo molli an in cruce rigida suauius moriā. Nunquid crux doloze ciu⁹ abscondit. que videmus et sentim⁹? leuia sunt ad ea que i tus anima iā p̄gustat. Nam sensus q̄ cito recedit. animā sua mors semp comitat⁹. **XXVII.**

Meditatō passionis eiusdem.

Dum ambularet animalia ambulabāt piē & rote iuxta ea. Si vita nostra p̄ficeret rota sancte scripture nobiscū p̄ter ambularet. Sed quia p̄ paludes et saxa pedib⁹ eūtes offendim⁹. vix rote nos sequunt⁹. passio domi celebzatur. & nos voluptatū opam damus. Clamat nobis de cruce. O vos omnes qui trāsitis p̄ viā. attēdite & videte si est dolor similis sicut dolor meus. Attēdite doloze meū. vt in dolore meo videatis doloze vestrū. Dolor meus ymago vestri doloris est. q̄ attēditis in corpe meo. attēdite & videte si similis dolor non est in corde vestro. trāsitis a vobis ad me. retrāsite a me in vos & in me. Nolite flere sup me sed sup vos. videt ille dolor quē trāsis & nō attēditis magis esse flend⁹ q̄ dolor meus. Hec nobis de cruce tua clamas o bone hiesu. et si non verbis. tamē ip̄a re fecisti michi de corpore tuo speculū anime mee. In domo ergo p̄ncipis sacerdotū velata facie collaphizat⁹ xp̄us. quod enim xp̄s in publico. ego patior in occulto. & quod ille foris a mīstris caphe. ego intus a nequitijis sathane. Clamē ei coccinea hoc est vestimentū tinctū sanguine circūdant. cū p̄pter crudelē vite sue sanguinolentiā a plerisq; honozat⁹ et circūdat⁹. Vnde & plectētes coronā de spinis ponūt sup caput e⁹ cū de rapina paupum spineas ei diuitias coaceruat⁹. caput eius ad regnū elatōnis efferūt. Aue rex iudeoz. Quid supbis terra et cinis. quid velle nitida gloriā. Subter te sternet tinea. & ogimētū tuū vermīs. Hec tua vestis est. illuserūt tibi q̄ clamide coccinea circūdederūt. Sic antioch⁹ & domi ci natalis hostis herodes alienis vestibus depoluit in suis vermibus expirarūt. **XXVIII.**

De susceptōne dextri latronis.

Redi ad cor tuū tādē aliquādo. redi vet⁹ adam. vide vbi & quō te requisuit. et i uenit nouus adā. Quis em̄ latro ille vbi adā fuit. imo non latro sed martir & p̄fessor. Necessitatē em̄ p̄uertit in voluntatē. & penā cōmutat in gloriā. & crucē in triumphū. Tu peti⁹ i cruce fuisti. & petrus in domo caphe latro. Latro fuit quādo latebat āte p̄fessionē. iustus autē post oratōnem. Quid em̄ orauit. Memēto mei domine dum veneris in regnū tuum. O magna fides. orat p̄ futuris non p̄ p̄sentibus. Non vult de cruce dponi sed i regno xp̄i reponi. O cor p̄ritū & humiliatū quid minus vel humilior potuit orare q̄ vt xl sui memor esset. Memēto mei. mei inq; indigni. peccatum meū contra me est. p̄fundoz oculos meos ad te leuare. Malum corā te feci. tū me tibi celare volui. latro sū anime mee. Homicidiū q̄ feci volui occultare. sed malū coram te feci memēto mei. Misere mei secūdum magnā misericordiā tuā. Video em̄ in te magnā et tuā. hoc est p̄petentē misericordiā que te michi ad mei p̄similē p̄descēdere fecit

miseriā. Ego quidē digna recipio factis. tu autē q̄d fecisti. Video te michi in pena similē. quē in actu video tā dissimilē. Non potuisti me longius sequi. A summo celo egressus de utero virginis specōs⁹ forma p̄cessisti. et mecum pendes in ligno. Quis huc te adduxit. Sola misericordiā. Scdm hāc misericordiā tuaz misere mei deus. Sed in quo te cognosca misereri. In hoc quia imaginē meā in te vidēo similē. & hāc eandem meū miserā pati. Quid ergo restat nisi vt sperem. Ergo memēto mei. vadis ad regnū tuum implesti negotiū tuū. Ad hoc venisti vt me reducas tecū. Tecū ire p̄cupisco. et p̄ hoc amarissimā mortē pati nō p̄temisco. Quomō ergo p̄temiscere. vbi te meū esse vidēre. Etia⁹ si ambulauero i medio vmbra mortis. nō timebo. mala qm̄ tu meū es. Aut quō erubescerem q̄ te domini celi portare vidēre. Qui em̄ portat crucē tuā portat gloriā tuā. & qui gloriā tuā portat. portat te. Portantē autē te. tu portas sup humerū tuū. Humerus tu⁹ altus est. fortis est. p̄tingit vsq; ad patris p̄fessum sup omnē p̄ncipatū. & potestātē & virtutē. Illuc reducas ouem centesimā. illuc deduces ouem ioseph. Vade iā secura ouis ioseph xp̄s te portat sup humerū suū. Fortis est humerus eius noli timere. altus est noli ad ima respicere. qz nemo mittēs manū suā ad aratrū rē. **XXIX.**

De cruce nō timēda sed amplectēda.

Oraue iugum sup filios adā. Si essez fili⁹ noui adā. leue iugum portarē. Quid est onus graue. Talentū plūbi. Et quid est onus leue. Crux xp̄i. Mira res. Nichil formidolosius homini q̄ crucē pati. Sed quare timēt crucem homines. quia latrones sunt. Crux equa lance iudicat & remunerat. hinc nocentes. illinc innocētes. Ideoq; impijs formidolosa. pijs autē sup oīa ligna paradisi gratōsa. Nunquid em̄ xp̄s crucem timuit. nunquid petrus. nunquid andreas. imo et adoptauit. Exultauit em̄ vt gigas ad currēdā viā. Et desi derio inquit desiderauit hoc pascha mā. vo. rē. Me us inquit cibis est vt faciā velū. pa. m. et volūtas patris mei est vt calice m eius bibam. In cruce ergo pascha māducauit. quia ascendit in palmā et collegit fructus eius. Cum exultat⁹ inquit fuero a trā omnia trahā ad me. Que omnia. celū terrā et iferos. Traxit ad se patrē. quia clamor ei⁹ introiuit in aures eius. et tremuit terra. et petre scisse sunt. et monumēta apta sunt. quia voces filij dei audierūt. Sic mediator dei et hominū medius inter celū et terrā pascha māducabat. et fructus arboris vndiq; colligebat. quos in corpus suū traieciat. qz p̄fluebant omnia ad arborem vite que erat in medio paradisi. Restincta em̄ erat framea que viam itercluserat. Quis ergo amplius crucem timeat. Vere q̄ crucem timet ip̄e sibi testis est q̄ adhuc latro est. In cruce pendet omnis fructus vite. quia ip̄a est arbor vite in medio paradisi. Ip̄a est mestoz cōsolatō esuiētū ifectō. p̄fectoz gloriatō. Circūire possum domine celū et terrā. mare et aridam. et nusq̄ te inueniā nisi tantū i cruce. Ibi dormis. ibi pascis. ibi cubas in meridie. Crux em̄ tua fides est. Cuius latitudo caritas. longitudo lōganimitas. altitudo spes. p̄fundū timor. In hac cruce te inuenit. quicū qz te inuenit. In hac cruce anima suspētiē a terra et dulcia poma de ligno vite decerpit. In hac dñō suo adherens dulciter decantat. Susceptor meus es tu. gloria mea et exaltās caput meū. Nullus ergo te querit. nullus inuenit nisi crucifixus.

XXX. **De apitione lateris christi qd factum est hostiu paradisi.**

Hperi nobis dñe hostiu lateris tui quod est in arca tua. ut introducas nos cū mūdis aīalib⁹ septena & septēa. Tu es em̄ verus noe quē solum inuenit deus pater iustū coram se. Tu cognoscis oues tuas & ille te. q̄a sunt animalia munda septena & septena. qui septifor- mis gratia et opibus lucis sabbatū ex sabbato ade- pti iam digni sunt octauē cōscribi. qui numer⁹ tñm in arca saluatus est. Introduc etiā nos ad te p ho- stium lateris tui qd est fides ecclesie. & claude ho- stium aforis. donec ptranseat iniquitas. Et cessan- te diluuiō. itez nobis apias hostiū nō iā fidei sed speciei. Hostiū contra hostiū. qd i montis edificō pphete monstratū est. Itez tam et fenestrā habes in arca p quā dilectus mīteit manū suam et colum- bam suā excitat. Surge inquis amica mea. sponsa mea. colūba mea & veni. & cū euolat p te ut app- hendat te. tu effugis et ascēdis sup cherubim. et vo- las sup pennas ventoz. ut nō inueniat pes colum- be tue solidū quid de te vbi requiescat. nisi iterū ad arcā tuā reuerat. & tu manu apphensam itez in sua mansiuncula reponas. Tutius est in porta fidei interi p̄stolari et quiescere. q̄ te nimis et fru- stra insequēdo in aquas diluuij intrāmeabiles te- cidere & submergi. Da michi portē in terra vi- uentiū i sepultura pegrinoz in agro achelocmach- qui in p̄cio magno sanguis tui emptus est. Ibi em̄ sepulti sunt om̄es patres nostri qui sup terzā hāc aduene fuerūt et pegrini. Ibi abraham nec sine pre- cio sanguinis xp̄i gratis se p seipm saluandū credi- dit. nec bonū sibi estimauit esse si in ferentib⁹ mū- di sepulcris habitaret. Sed vbi. In spelūca dupli- ci. vbi spes bonoz opum & amor otemplatiue re- quiescit. XXXI. **De misterio seplu- re eius et ascensionis.**

In lectulum salomonis sexaginta fortes ambiūt. om̄s tenentes gladios et ad bel- la doctissimi. Lectulus tuus hiesu chri- ste sepultura tua est in qua sabbato requieuit ab om̄i ope qd patraisti. Est aut monumentū tuum i orto nouū et in petra excisum. quia amica tua fid- lis anima ortus oclusus est. & quotidie renouat i agnitōne tua. & solidat in petra amoris tui conse- peliēs seipm tibi in interiorē secreto cubiculi tui. Ibi te ambiūt fortes doctissimi. nō solū carnis ille- cebrias. sed etiā potestates aereas. nocturnosq; ti- mores abigere. Duplex spūs duplo clamat. pater mi creator. pater mi reformator. cur⁹ israhel et au- riga ei⁹. Portas regis sustines & gubernas. Ecce sublatus es amplius te non videbit tuus heliseus. Remansit tamen ei palliū tuū in memoriā tui ut p- sentia absentie tue dolorē semp eius & augēdo le- niat. & leniendo augeat. Hoc sacramentū nominis tui qd sumimus in tui omemoratōem donec venias palliū tuū est caro tua qua vestitus ad nos pcessi- sti. & latuisti quidē p̄fidos. sed fidelibus tuis teipz ostendi sti. sicut & vsq; hodie sub hoc pallio absco- nita est maxima fortitudo tua. O fortissime sanfō quā dilectōnem nō diligēti te ad ultimū nō celasti ut inimicā retereres in amicā. Intm amasti mulierē non amantē. sed psequētem te. ut ppter amorē ei⁹ sapiētia tua stultesceret. & fortitudo tua infirma- ret. sed qd stultum est dei sapiēti⁹ factū est hoī- bus. XXXII. **De viatico corpis xp̄i quo suos ad vitā trāsduxit.**

Gradere nunc etiā nobiscū domine ne dso- lemur et tristemur in via hac qua ambu- lamus. Que est aut nubes que pcedit re- ros israhelitas nisi sanctissimū et verissimū corp⁹ tuū qd in altari sumim⁹ in quo nobis velaē alitu- do dei imensitas maiestatis tue. Cuius & calores et splendorē mortalis infirmitas sustinere n̄ possz nisi mediatrix nubes interposita et ardorē supaz desup. & curā subcus viā pmonstraret. Hāc nubes rorus exercitus tu⁹ exequit. Domine rex sabaoth. Qui aut nō sequit eā in tenebris est & in tenebris ambulat. & nescit quo vadat. Relucet em̄ de hac nube semita que ducit ad vitam. semita hūilitatis & patientie. semita māuetudinis et misericordie. Et quidq; humano generi p incarnatōis tue mi- steriū reuelare dignat⁹ es. Relucet nobis ex hac lu- ce legis & pphete gloria. qm moyses & heyas te cum appuerunt in monte. sed nubes lucida obum- brauit eos. Nec ipi em̄ sicut et nos sine tua p̄tectō- ne saluari potuissent. Columna vero ignis p no- ctē spūsanct⁹ est. qui sup apostolos in igneis lin- guis apparuit. qui cecitatis nostre caliginē illuiat & sursum erigit nos ut sapiamus ea que sursum sūt nō que sup terzā. nubes ergo p diē. et colūna ignis p noctē. quia & caro tua diuinitatis estū nobis tē- pat. et spūsancti lux tenebras mētis nre illustrat. XXXIII. **Oratō ad ipm ut de fluminibus egipti nos educat.**

Sibila dñe huic misere immūde peccatrici anime mee. ut spūs tuus bonus deducet me in viā rectā. ut vadā ad excellam & montuosam pmissiōis terzā. que de supiorib⁹ su- is irrigat. & de celo pluuiā expectat. nō sicut ira egipti. quā fluiuius de terza ebullies totam coopte. Non est em̄ mons oppositus. nō est aliquod obsta- culū occupiscentijs egipti. sed sicut de terrena mē- te ebullit sup deiectā anime sup ficiē sine mora d- currit. Habet aut. vij. hostia fluiui⁹ egiptius qd de vno capite. i. de supbia deriuant. Mox extremū in- telligē luxuria carnis de qua musce nascunt immū- dicie semp amatrices. Nec istā dispicit supabū dā- tia gratie. sed sibilat et vocat eā de extremo flumi- num. et iūgit apī que erat in terra assur. Apis vir- go est. sed qdū est in terra assur hoc est elatōnia mel non pōt opari. Sola re pmissiōis terza lacte et melle fluit. Sibilante ergo gratia musca et apis pueniūt. et similis requiescūt in torrentib⁹ valluz. In illis et apis de supbie. et musca de luxurie sordi- bus emundant. Torrentes vallū discipline sunt hu- militatis. Torrentes quare quia si quis meror. si qua- grauitas est in corrigēdis vicijs. cito p̄tercūt. Vñ mulier cum p̄it tristitiā habet rē. Nā labor vertit in amorem. et tediū in desiderū. et amaritudo in dulcedinē. sicq; de torrentibus vallū. p̄ficiunt ad- cauernas petraz. Petre firmissimi atq; fortissimi in fide patres sunt. in quoz passionib⁹ veluti suis exemplaribus musca et apis quasi colūbe edificā- tes requiescūt. Vñ n̄ cessat man⁹ eoz. n̄ cessat pes. sed in om̄ib⁹ frute ctis bonoz opum iugit exercita- re. sic demū ad otemplatōis foramiā pueniūt. hec sunt opera tua domine hiesu. quia sunt bona valde XXXIII. **Exemplū in magdalena quaz de p̄dictis fluminib⁹ eduxit.**

Sic mariemagdalene si bilasti de qua non vnū sed. vij. egipti flumina eiecisti. Intra- uit inter epulas discum tū. cūcūrit ad pedes hiesu. effūdebat sup eos torrētes lacmaz

Tu vero ubi affectus vehementior incanduit. et velut carbo imbie lacrimarum respusus. fortius exarsit. Videres ab illa sacratis vestigijs crebra & insatiabilia oscula infigi. Videres effuse vinctonis suauitate totam domum impleri. Quid igitur illa nisi in torrens valliū requiescebat. de qua tot & tanti gratie torrentes effluebant. Vnde etiam dimissis ei peccatis multis quia multum dilexerat. iam sicut colūba quae lacte est lota residebat ad pedes hiesu iuxta flucta pleissima. cum quidem soror eius martha satageret circa frequens misterium. Quid memoris de sepulture officio quod puenit de pedibus ascendens ad vinctorem capitis. cum in eam fremeret illud auaricie sepulcrum fetens odorem pietatis ferre non sustinens. Non potuit amor tantum christo etiam moriente mori. fugientibus & latētibz viris. hoc est apostolis. mulier imperterrita stabat ad monumentum plorans. Non habebat viuum. & tota super mortuum ardebat. quo plus o manibus & oculis auferebat. eo ardentius animus insequerebat. Si fieri posset per redimendo corpore sepulcrum lacrimis impleisset. pueria retrosum vidit hiesum stantem & nesciebat quia hiesus est. Optimum o delectabile pietatis spectaculum. Ipe qui querit & qui desiderat. & occultat se & manifestat. occultat se ut ardentius requiratur & requisitus cum gaudio inueniatur. inuentus cum solitudine teneatur. et tunc non dimittatur. donec ipse in amoris sui cubiculo mansionem facturus introducat. Hac enim arte sapientia ludit in orbe terrarum & deliciae eius esse cum filiis hominum. Data est tibi domine hiesu omnis potestas in celo & in terra. Tu es quasi tenerum ligni vermidus. qui virginaliter edis. humilitate & caritate tua omne perforas duriciam vno impetu spiritus tui occingentes interficiēs principes malicie.

XXXV. De modo & causa diligendi deum. Idem in libro de diligendo deum.

Quāvis audire a me quod diligendū sit deus. Et ego causa diligendi deum. deus est. Modus. sine modo diligere. Ob duplicem siquidem causam dixerim deum esse diligendum propter seipsum siue quia nichil iustius. siue quia nichil diligere potest fructuosius. Duplice quidem pariter sensum cum queritur de deo cur diligendū sit. Dubitari namque potest quo suo merito. an quo nostro sit comodo diligendus. Ergo si meritum dei queratur illud est precipuum quia ipse prior dilexit nos. Dignū plane ut reameatur. pseruim si aduertatur quis quos. quantum ue amauit. Dilexit ergo deus & gratis inimicos. Sed quantum sic deus dilexit mundum ut vnigenitum daret. Et paulus qui proprio ait filio non peperit. sed pro nobis omnibus tradidit illum. Ipe quoque filius pro se ait. Maiorem inquit caritatem nemo habet ut a seipso. quis recte. Sic meruit iustus ab impijs. summus ab infimis omnipotens ab infirmis amari. Sed dicit aliquis. Ita quidem ab hominibus. sed non ita ab angelis verum est quia necesse non fuit. Ceterum qui hominibus subuenit. in tali necessitate seruauit angelos a tali necessitate. Et qui omnes diligendo dedit ne tales remanerent. dedit angelis ne tales fierent. Quibus hec palam sunt. palam arbitror esse. & cur diligendus sit. hoc est vnde diligere mereatur. XXXVI.

Qualiter ipse diligere mereatur etiam apud infideles. Vnde si infideles hec latet deo tamen in promptu est ingratos confundere innumeris beneficijs suis. humano siquidem & vsui pstitis. & sensui manifestis. Nempe quis alius am ministrat cibum pascendi. cernenti lucem. spiranti flamme

Querat autem homo eminentiora bona sua in ea parte sui qua premittit ibi. scilicet in anima. que sunt dignitas scientia. virtus. Dignitatem in homine libere dico arbitrium. in quo ei datum est ceteris animantibus non solum preminere. sed etiam preiudicare. Scientiam vero qua eandem in se dignitatem agnoscat. non a se tamen esse. Porro virtutem qua subinde de & a quo est inquirat. non segniter et teneat fortiter cum inuenerit. Itaque geminum vnumquodque horum trium apparz. Dignitas ergo sine scientia non potest. Illa vero etiam obest si virtus o fuerit. habere etenim quod habere te nescias quam gloriam habet. Porro noscere quod habeas. sed quia te non habes ignorare habet gloriam sed non apud deum. Apud se autem gloriam dicit apostolus. Quid habes quod non accepisti. Qui gloria ait in domino gloriatur. hoc est in veritate. Veritas quippe dominus est. Verumque ergo necesse est ut scias. quid sis & quia a teipso non sis. Ne videlicet aut omnino non glorieris. aut inaniter glorieris. Denique si non cognoueris inquit te. egredere. Cum dignitate enim scientia opus est et virtute quae vtriusque fructus est. per quam ille inquirere et tenere. quod omnium auctor & dator merito glorificetur de omnibus. Alioquin sciens & non faciens digna. multis vapulabit. Quis item vel impius putet alium eius. que in anima splendor humane dignitatis auctorem propter illum qui dixit. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem. Quis alium scientie largitorem existimet. nisi ipsum qui docet hominem scientiam. Quis rursus munus sibi aliunde virtutis aut putet datum. aut impetret datum quod manu domini virtutum. Mereatur ergo amari. propter se ipsum deus. etiam ab infidelibus. qui si nesciat christum. scit tamen seipsum. proinde inexcusabilis est omnis homo etiam infidelis si non diligit deum toto corde. tota anima. & tota virtute sua. Clamat quippe ei virtus inata & cognata rationi iusticia. quia ex se tota illum diligere debeat. cui totum se debere non ignorat.

XXXVII. Quia multo magis fideles tenentur eum diligere.

Acile proinde plus diligunt. qui se amplius dilectos intellexerunt. Quibus autem minus donatum est. minus diligunt. Iudeus sane paganus nequaquam talibus aculeis excitat amoris quam ecclesia expiit que ait. Vulnerata caritate ego sum. Et rursus. Fulcite me floribus. stipate me malis. quia amore langueo. Cernit regem salomonem in diademate quo coronauit eum mater sua. cernit vnicum patris crucem sibi baiolantem. cernit cesum & pspuitum deum maiestatis. cernit auctorem vite et glorie clauis affixum. percussum lancea. opprobrijs saturatum tantum dilectam animam ponentem pro amicis suis. Cernit hoc. et sua ipsius magis animam gladius amoris transfuerbat et dicit. Fulcite me floribus. stipate me malis. quia amo. lan. Hec sunt quippe mala punica que in ortum introducta dulcius sponsa carpit. ex ligno vite. et celesti pane proprio mutuata saporem coloris a sanguine christi. videt deinde mortem mortuam et mortis auctorem triumphatum. Videt de inferis ad terras. a terris ad suppos captiuam duci captiuam tunc ut in nomine hiesu omne genu flectatur. Itaque generatio que non direxit cor suum. et non est creditul cum deo spiritus eius. sed magis speras in incerto diuitiarum. Verbumque modo crucis de dignatur audire ac memoria passionis eius ducit onerosam. qualiter illi pondus in presentia sustinebit. Ite inquiet. maledicti recte. Super quem ceciderit lapis isle steretur. At vero generatio rectorum benedicetur. Non potestis o miseri seruire mamone simul et gloriari in cruce domini

nosiri hiesu xpi. et spare in pecunie thesauris. **P**ro
aurū ab ire. & gustare quoniam suavis est dñs. Pro
inde qm̄ suauē in memoria non sentitis. aspum p
culdubio in pñtia sentitis. Ceteruz fidelis anima
& suspirat pñtium imbianter. & memoria requie
scit suauiter. & donec ydonea sit. reuelata facie vi
dere faciem dei & gloriā speculari i crucis ignomi
nia gloriā. XXXVIII. **Q**uod consideratō pas
sionis eius debet esse fomes dilectionis.

Quid nāqz facit aliud considerata tanta &
tā inobita miseratō. tam gratuita ita ut
sit pbata dilectō. tā inopinata dignatō
tā inuicta māuetudo. tā stupēda dulcedo. Quid
inqz hec omnia faciāt diligēter considerata. nisi ut cō
siderātis animū ab omni penitus prauo rēdicatū
amore ad se mirabiliter rapiāt. vehemēter afficiāt
fac atqz p se cōtemnere queqz nisi in ptemptu ho
rum appeti nō pñt. nimirū pñde vngentoz i odo
re hoz sponsa currit alacriter. amat ardēter et pa
rum sibi amare sic amata videt. cū se totā i amorē
pstrinxerit. Nec in merito. Quid em̄ magnū tanto
& tanti recompensat amor. Si puluis exiguus to
tum se ad readmandū collegerit. quē illa nimirū
maiestas in amore pueniēs tota i opus salutis ei
intensa cōspiciat. Sic em̄ teus dilexit mundū ut si
f. vni. daret. Deniqz si totū me debeo p me facto
quid addā iam p refectō & p facto hoc mō. Nō
em̄ facili? iffectus qz factus. Siquidē de omni qd
factū est dixit. & facta sunt. In me autē reficiēt o
& dixit multa. & gessit etiā mira & pūlic dura.
nec tm̄ dura. sed etiā indigna. Quid ergo retribuā
dño p omnibz que retribuit michi. In primo ope
me michi dedit. in secūdo se. & ubi se dedit. me mi
chi reddidit. Datis ergo & redditus me p me re
beo & bis debeo. Quid autē domīo retribuā pro se
Nam et si me milies repēdere possem. quid ego suz
ad teum. Vide ergo quō immo qz sine modo a no
bis deus amari meruerit. qui ut paucis (ut dictū
est) repetā. prioz pē dilexit nos. tantus & tantū
& gravis tātillos & tales. Deniqz cū dilectō que
tendit in deū tendat in imensum. quia infinitū est
deus. quīnā queso tebeat esse nostri amoris finis
vel modus. Diligā te domīe forteudo mea. domi
nus fir. m. & r. m. & l. m. Et meū quidqz amabile
et optabile dici pōt. Diligā te p tōno tuo et mo
do meo. min? quidē iusto. sed plane p posse meo
Imfectū me. vi. o. t. Sed tm̄ in libro tuo omnes
scribenē. qui qd possunt faciūt. & si qd debēt non
possunt. XXXIX. **Q**uo fructu debeamus
ipm diligere.

Nunc quo nostro cōmodo diligendus sit
videamus. Nō em̄ sine pñio de? diligē
& absqz intuitu pñij sit diligēd? vacua
nāqz vera caritas esse non potest. Hec tm̄ merceda
ria est quia nō querit que sua sunt. Affect? est nō
tractus. sponte afficit et spontancū facit. Verus
amor seipō pñtens est. habet pñium sed id qd a
matur. Nam quidqz pñter aliud amare rideat. is
id plane amas quo amoris finis pñtendit. non p qd
tendit. Verus amor pñium nō requirit s; mercedē.
pñium sane nec dū amātū pñtē. amanti debet. p
seueratū reddidit. Extreme temētie est ea semp appe
tere que nunqz nō dico satiēt. sed nec appetitū tē
pent. dum quidqz talū habueris. nichilomin? nō
habita pcupiscas. sempqz anim? non minus anxie
cupiat que d sunt. qz qd assunt lete possideat. Quis
em̄ obtineat. vniuersa. Sic directo tramite volun

tas pñtēstā pñtendit ad optimū festinat ad id vnde
impleri possit. immo his amfractibus ludic secum
vanitas. mentie iniquitas sibi. Si illud appñhende
re vis quo appñhēso nichil amplius velis quid tē
ptare opus est zc. Curis p deuia et lōge ante mo
reris qz hoc circūitu puenias ad optatū. hoc ergo i
circūitu impij ambulāt naturaliter appetētes vñd
fmiāt appetitū. et insipientes vñde fini appinque
re? magis specie qz actore dlectati pñt? vñuersa
pcurere. et de singulis cupiūt expiri qz ad vñuer
satis domīū cūrent puenire. et quidem puenirē
si quādoqz voti opotes effici possent. ut omnia. s.
pñter vñū pñcipiū omniū aliquis obtineret. Ea nā
qz cupiditatis sue lege qua in rebus ceteris nō ha
bita phabitis elurire. et p non habitis habita fasti
dire solebat. mox omnibus que in celo et que in ter
ra sunt obiectis et pñtēptis. tandē ad ipm pculou
bio curreret. qui solus deesset oim de? Porro ibi
quiesceret. quia sicut citra nulla quies reuocat. sic
vñera iam nulla inquietudo sollicitat. Diceret pñter
to. michi adherere deo bonū est. Quid em̄ michi ē
in celo zc. Deus cordis mei. & ps mea deus ineter
num. Sic ergo ad id quod optimū est. quiuus cupi
dus pueniret. si ante quod citra cupit asseqz possz
Verū quoniam id omīno impossibile pñtuit et vita
breuior. et virtus infirmior & cōsors inumerosior
longo itinere & casto labore defudat. iustus autē
non ita. Audiēs quippe vitupatōem multoz. pñmo
rantiū in circūitu regiā viā eligit. nō declinans ad
dextrā neqz ad sinistrā. Nam semita iusti recta est
zc. Verbū adbreuiatū et adbreuiās eligit nō. cupe
quecūqz viderit. sed vñdere omnia que habet zc. Ve
rum est itaqz quod dixi causa diligendi deū. deus
est. Nam & efficiēs & finalis. Eius em̄ amor nfm
& pñpat et remunerat. Bonus es domīe aīe querē
ti te. Quid ergo inuenienti. Sed hoc mix est qz ne
mo querere te valet. nisi qui prius inuenierit.

XL. **Q**uod quattuor gradibus amoris.
Et aut amor carnalis quādo ante omnia
diligat homo seipm pñter seipm. Nondū
quippe sapit nisi seipm quia prius quod
animal est deinde quod spūale. Nec pñcepto indici
tur. sed nature inseriē. Nemo em̄ carnē suam odio
habuit. sed huiusmodi hominē deus tribulatōibz
exercet. Alto salubriqz pñilio. ut cum homo dñce
rit et deus subuenerit. Carnalis homo qui pñter se
nemine diligere nonerat. etiā deū saltē pñter seipz
amare incipiat. Ex occasione aut frequentū neces
sitarum deum necesse est crebris intēpellatēnibz
ab homīe frequēari. frequentādo gustari. gustā
do pñbari quoniam suavis est domīus. Ita fit ut ad
diligendū deum pure plus iam ipius alliciat gusta
ta suauitas. qz vzgeat nostra necessitas. Sicqz exem
plo samaritanz dicentiū mulieri. Iam nō pñter
tuam loquelā credimus zc. Et nos carnem nostraz
alloquētes merito dicamus. Iam nō pñter tuam ne
cessitatem deum diligimus. Ipe em̄ gustauim? &
scimus quoniam suavis est domīus. Sic amat qui
dicit. Confitemini dño q. bo. zc. Qui em̄ domīo
confiteē non quoniam sibi bonus est sicut ille d quo
dicit. Confitebitur tibi cū benefeceris ei. sed quo
niam bonus est. hic vere diligit deū pñter deum &
non pñter seipm. **III.** est tercius amoris gradus.
Felix qui meruit vsqz ad quartū pñtere quaten?
nec seipm homo diligat nisi pñter teuz. ut amore
diuino debriatus animus obliuiscit sui. factusqz sibi
ipm tanqz vas pñtū tēte pñgat in teū. et adherēs

deo vnus cum eo spūs fiat et dicat. Defecit caro mea & cor meū rē. Siquidē ex mortalibz quispiā ad illud raptim interdū & ad momentū admittit subito diei malicia perturbat corpus mortis aggrauat necessitas carnis sollicitat. Heu redire in se recidere i sua spellē & miserabiliter exclamare. Domine vim patior rē. Infelix ego homo rē. Oportet autē nos in hunc affectū quādoq; transire. ut quō deus omnia voluit esse ppter semetipm. sic nos quōq; nec nosi pōs nec aliquid aliud fuisse vel esse velimus. nisi eque ppter ipm. s. ob solā ipius volūtatem si nostrā voluptatē. Quod et quotidie postulam in oratione cū dicimus. Fiat voluntas tua si cut in c. & in ter. rē. O amor sanctus & castus. o dulcis & suauis affectō. O pura & defecata volūtatis intentō. eo certe purior & defecatioz. quo in ea de ppro nil iam admixtū relinquit. eo suauior & dulcior quo totū diuinū est qd sentit. sic affici deificari est. Quō em̄ stilla aque modica multo infusa vino dīficere a se tota videt. dū & sapore vini induit & calore. Et quō ferrum ignitū & candēs igni similitū fit ppro forma exutum. & quō solis luce pfusus aer in eandē transformat luminis claritatem. adeo. ut nō tam illuminat q̄ ipm lumē esse videat. sic omnē tunc in sanctis humanā affectōnem quodā ineffabili modo necesse erit a semetipā liquescere. atq; in dei penitus trāsfundi voluntatem. Alioquin quō deus omnia in omnibus erit si i homine de homie quicq; superit. Tunc itaq; facile summū gradū obtinebit. cū in gaudiū domini sui p̄mptissime & audissimē festinantē nulla iā carnis illecebra retardabit. nulla molestia perturbabit.

.XLI. Qualiter ad summū gradū sancti proficiunt.

Dramusne sanctos martires hanc xl' ex parte assecutos i illis adhuc victoriosis corpibus cōstitutos. Magna p̄sus vis amoris illas animas introsum rapuerat. q̄ ita cor pora sua foris exponere & tormenta premere valuerūt. At pfecto doloris acerrimi sensus non potuit nisi turbare serenū. & si non perturbare. Quid autē iam solutis corpibus si qd non negat sua cor pora recipe desiderat & spant. liquet eas necdum a seipis penitus imutatas. Quibus cōstat necdū penitus deesse de ppro que vel modice reflectat intentō. Itaq; ante repatōnem corpum nō erit ille defectus animoz qui pfectus & summū est ipoz status ne carnis iam pfortiū spūs nō requirēt et si ne illa psummare. Valet itaq; anime diligētī deū corpus suū infirmū valet mortuū valet resuscitatū. Primo quidē ad fructū penitētie. scdō ad requiez postremo ad psummatōez. Merito ergo sine illo nō vult p̄fici qd in omni statu p̄sentit in bonū subseruire sibi. Deniq; hoc diuinū triplex celebrat sapiētia. laborātes cibās. quiescentes potans. regnantes inebriās. Vnde dicit in canticis. Comedite amici rē. Comedite hic ante mortē in carne mortali. cū labore qd glutindū est masticātes. & bibite post mortem in vita spūali suauissima quādā facilitate qd p̄cipit celātes tanq̄ post panē doloris vinū amoris plenius haurire pmissi. nō tamē purū. sed quō sub nomine sponse in canticis dī. Bibi vinū meū cum lacte meo. Vno em̄ diuini amoris miscet etiam tūc dulcedinē naturalis affectōnis. qua resumere corpus suū ipm qd gloriificatū desiderat. Estuat ergo iam tunc sancte caritatis potata vinū sed nōdum vsq; ad ebrietatē. quia tempat interim ardorē illū

lactis huius p̄mixtio. Ebrietas nāq; solet mentes euertere & inmemores sui reddere. At nō sui oblita est ex toto. que adhuc de ppro corpe cogitat suscitando. Sed tandē inquit inebriatū in vita immortalis mira plenitudine exuberātes. Merito carissimū qd caritate inebriati. merito inebriati. quia ad agni nuptias introducti. .XLII. De humilitate & gradibus eius. Adem in libro de gradibus humilitatis.

Humilitas est virtus qua homo verissima cognitōne sibi p̄i vilescit. Hec autē cōuenit his qui ascensionis gradibus i corde suo dispositis de virtute in virtutē. i. de gradu in gradu p̄ficiūt. donec ad cltū humilitatis pueniāt. In quo velut in sion. i. in speculatōnis culmine positi veritatē p̄spiciūt. Item benedictōnem inquit da. le. rē. Dulcis em̄ et rectus dominus legē dabit. viā humilitatis p̄ quā redeāt ad cognitōem veritatis dat occasionē recuperande salutis quia dulcis est non tamē absq; disciplina legis. quia rectus ē. dulcis quia p̄ire nō patit. rectus quia nō punire obliuiscit. Hanc itaq; legē qua redit ad veritatē. beat⁹ benedictus p. xij. gradus disponit. ut sicut p. x. p̄cepta legis & geminā circūcisionē in quo duodenis implet numus ad xpm veniē. Ita his. xij. gradibus ascensis veritas apphēdat. Illud quoq; qd in scala illa que in tipo humilitatis iacob mōstrata est domin⁹ innixus apparuit. Quid nobis aliud inuit nisi quod in culmine humilitatis p̄stituitur cognitō veritatis. Domin⁹ quippe de summitate scale p̄spiciebat sup filios hoīm ut videret si sit itel ligens rē. ac requirentibz se clamat dicens. Trāsite ad me o. q. me. & a ge. m. adim. Et illud. Venite iquit. Quo. Ad me veritatē. Quo fructu. & ego reficiā vos. Sed que est refectō quā veritas p̄mittit. An forte ipa est caritas. Vere dulcis & suauis cibus est caritas. quia fessos alleuat. debiles corroborat. mestos letificat. Iugū deniq; veritatis facit suauē & onus leuē. Bonus cib⁹ caritas que mēdia in serculo salomonis describit quia eius suauitas nec in lipiētibz p̄sto est phibente timore. nec p̄fectis satis est p̄ abundāti p̄emplatōnis dulcedine. Hi adhuc a noxijs carnaliū dlectōnum humoribz timoris amarissima. potōne purgādi nondū lactis dulcedinē expiunt. Illi iā auulsi a lacte epulari ab introitu ecclesie gloriōsius delectant solis medijs i p̄ficiētibz ita iā melleas quādā forbiciūdas caritatis expertis ut illis interim p̄ sui celsitudinē oret si sint. Prīm⁹ ergo cibus humilitatis est purgatorius cū amaritudine. Scd⁹ caritatis solatorius in dulcedine. Terci⁹ p̄emplatōnis solid⁹ cū fortitudine. Bona itaq; viā humilitatis qua veritas iquiriē. caritas acquiriē generatōnes sapiētie p̄cipi panē. .XLIII. De gradibz inquirendi veritatē et primo de misericordia.

Dixi p̄t potui quo fructu hūilitatis grad⁹ ascēdere debeāt. dicā ut potero quo ordine ad p̄positū brauiū veritatis pducant. Sed quia ipa quoq; veritatis agnitō in tribz gradibus p̄sistit. ipos si possim breuiter distinguo quatenus ex hoc clarius inotescat ad quē terminū veritatis. xij. gradus humilitatis p̄ingat. Inq̄rim⁹ nāq; veritatem in nobis. in p̄ximis. in sui natura. In nobis nosmetipos diiudicādo. In p̄ximis. eozū malis opatiēdo. In sui natā. mūdo corde p̄plādo. Obsua sicut numerū ita & ordinē. Prō te doceat veritas. ipa quare prius in p̄ximis q̄ in sua dbeat

inquiri natura. Postea accipias. cur ea prius in te quam in proximis querere debeas. In numero siquidem beatitudinum quas suo sermone distiguit. Prius misericordes quam misericordes posuit. Misericordes quippe cito in proximis veritate a prophetis dum suos affectus in illos extendunt dum sic per caritatem se illis reformant ut illorum bona vel mala sentiant tanquam propria. Cum infirmis infirmant. cum scandalizatis vident. gaudere cum gaudentibus. flere cum flentibus consueverunt. Caritate fraterna cordis acie mundata. veritatem delectantur in sua contemplari natura. & per eius amorem male tolerat aliena. Qui vero fratribus se non sociat sed exco-
trahit. aut flentibus insultat. aut gaudentibus derogant. dum quod in illis est in se non sentiunt. quia similes affectu non sunt. veritatem in proximis qualiter deprehendere possunt. Bene namque convenit illis illud vulgare proverbium. Nescit sanus quid sentiat eger. aut plenus quid pariat ieiunus. Et eger egro. & ieiunus ieiuno quanto promptius tanto familiarius operantur. Sic enim pura veritas non nisi puro corde videtur. sic miseria fratris verius misero corde sentitur. sed ut ob alienam miseria cor miserum habeas. oportet ut eam prius cognoscas. ut proximi mentem in tua invenias. et ex te noveris qualiter illi subvenias exemplo. scilicet saluatoris nostri qui pati voluit. ut copati sciret. miser fieri ut misereri disceret. non quod ante misereri nesciret cuius misericordia ab eterno non usque in eternum. Sed quod natura sciebat ab eterno temporali didicit experimento. Caue ergo ne forte malum proximi consideras & tuum non attendens movearis non ad miserationem sed ad indignationem. non ad adiuvandum sed ad iudicandum. non ad instruendum in spiritu lenitatis. sed ad destruendum in spiritu furoris. XLIII. **De mansuetudine.**

Dico sicut prius misericordes quam misericordes. sic prius mites quam misericordes pronuntiat. Apostolus etiam apte ostendit prius veritatem inquirendam esse in nobis quam in proximis. Consideras inquit teipsum hoc est quod facilius ad temperandum quam prius ad peccandum. quatenus ex tui consideratione mitescas. siquidem ad succurrendum alijs in spiritu lenitatis accedas. Alioquin si monentem non audis discipulum. arguentem time magistrum. Inprobita inquit eijce prius trabem de oculo tuo etc. Trabes in oculo gradus & excelsa superbia in mente est. amor. scilicet proprie excellentie. Amor vero sicut & odium veritatis iudicium nescit. Unde & legibus humanis statum est in causis tam ecclesiasticis quam secularibus spales amicos causantium non debere admittere ad iudicium ne fallat vel fallant amore suorum. Quod si culpa amici tuo iudicio abscondit amor illius aut minuit. quod magis amor tui contra te iudicium fallit. frustra vero tibi de infirmitate vel ignorantia blandiunt. Qui ut liberius peccent libenter ignorant vel infirmant. Num quid & primi martiris lapidatores quam aures suas premuerunt per ignorantiam excusabiles erunt. Cognosce tur certe dominus iudicia faciens qui nunc ignorat misericordiam querens. XLV. **De ascensu contemplationis per gradus humilitatis.**

Domine non michi veniat pes superbie quia superbi expulsi sunt nec potuerunt stare. Quod salubrius ad tactum angeli nervus femoris iacob emarcuit. quam angeli superbiens mens itumuit. evanuit. ruit. Utinam & meum nervum angelus tangat & marcescat si forte ex hac infirmitate incipiam perficere qui ex mea firmitate non possum nisi deficere. Nam sufficit michi gratia tua cum defecerit

virtus mea. Pedem perfecto gratie fortiter figes et nervum qui infirmus est leviter trahens securus ascensum per scalam humilitatis. donec veritati adherens ad latitudinem transeat caritatis. Tunc psallam cum gratiarum actione & dicam. Statuisti in loco specioso pedes meos. Sic ardua via cauti strictim ingreditur sic miro modo ad veritatem licet pigrius tamen firmius claudicando accedit. Ve michi quia de illa descendam nisi prius leniter & maniter descendissem in ascensum cunctum tam graviter non laborassem sed quid dico descendam. Nam fortasse certius cecidi dixerim. nisi forte quia sicut nemo repente fit summus ita nemo repente fit pessimus sed paulatim descendit. Cum ergo via descensionis sit & ascensionis. & via ad bonum & via ad malum. Caue malum elige bonum. Si per te non potes ora cum prophetis & dic. via iniquitatis amove a me. Quomodo. Et de lege tua miserere mei. Illa. scilicet lege quam dedisti delinquentibus in via. id est. derelinquentibus veritatem. De quibus ego vix propter hoc viam veritatis elegi. quia. scilicet ascendam humiliatus unde superbiendo descendi. Ascendam inquit et psallam dicens. Bonum michi domine quia humiliasti me. Duas vides vias david proposuisse. sed unam noveris esse. Iam tamen ad diversa et diversis nominibus appellata. aut iniquitatis propter descendentes. aut veritatis propter ascendentes. ut videlicet si ad veritatem redire cupis non necesse sit viam querere novam quam non novisti sed notam quam descendisti. quatenus receptis gressibus tua ipse vestigia sequens per eodem gradus humilitatis ascendas. per quos superbiendo descendas ut qui duodecim fuerat superbie descendenti. primus humilitatis sit ascendenti. undecimus inveniatur secundus. decimus. tercius. nonus. quartus. octavus. quintus. septimus. sextus. sextus. septimus. quintus. octavus. quartus. nonus. tercius. decimus. secundus. undecimus. primus duodecim. Numeratis ergo superbie gradibus in te inuentis. in me recognitis. iam non laboras in querendo viam humilitatis.

XLVI. **De primo gradu superbie & secundo.**

Diximus itaque superbie gradus est curiositas quam talibus indicijs deprehendes. Si videris monachum vbiusque stat. ambulat. sedet. oculis vagari. caput erectum & aures portare suspensae motibus exterioris hominis interiore immutatum esse cognoscas. vir quippe puerus annuit. oculo. terit pede. digito loquitur. & ex insolenti corporis motu recens anime morbus deprehenditur. quod dum a sui circumspectione torpescit in curia sui curiosam in alios facit. Qui enim seipsum ignorat foras mittit ut edocui pascat. Et vere si te o homo vigilanter attendas. mirum est si ad aliud vniquam intendas. quo a te curiose recedis. Cui te omittis. Ut quod audes oculos levare ad celum qui peccasti in celum. Terziam intueri. ut cognoscas teipsum. sta in te ne cadas a te. si ambulas in magnis & mirabilibus super te. Iure autem in gradibus superbie primum curiositas vendicat sibi locum. que etiam inuenta est initium esse omnis peccati. sed nisi hec citius cohibeat in levitatem que secundus gradus est iam cito dilabitur. Monachus enim qui sui negligens alios curiose circumspicit. dum quosdam suspicit superiores. quosdam despicit inferiores. In alijs quidem videt quod invidet in alijs quod irridet. Inde fit ut mobilitate oculorum leuigatus animus nulla vtiq; sui cura aggravatus modo per superbiam ad alta se erigat. modo per invidiam in ima demergat. In altero nequa. in altero vanus

in veroq; superbus.
terco & quarto gradu.

XLVII.

De

Tercius gradus est inepta leticia. Monachus enim dum per curiositatem ad animi levitatem pervenit. impatiens sue humiliatōnis ad solium false solatōnis fugit. Ex illa itaq; parte qua sua sibi vilitas aliena excellētia monstrat. restringit curiositatem ut totū se trāsfert in cōtrariam partem. quatinus in quo ipse videt pcellere curiosius uacet. in quo alter pcellit semper dissimulat. ut dum vitat quod triste putat leticia stimulet. putet si illum attendas ut sui obliu aut a culpis ablutū. Nunq; enim vel raro audies eū gementē vel videbis lacrimantē. sed in signis scurilitas. in fronte hylaritas. vanitas apparet in incessu. pñus ad iocū. facili ac pmprius i risu. Sicut enim vesica collecta tur gis a vento. pūctoq; forata exiguo. si stringit crepitat. cū detumescit. ac ventus egrediens nō passim effusus. sed strictim emissus crebros quosdā sonitus reddit. Sic monachus ubi uanis scurilibusq; cogitatōnibus cor suū impleuerit ppter disciplinam silentij non inueniens ventus vanitatis qua pleni egrediatur iter angustias fauciu p cachinos. excutit. Sepe etiā vultum putibūdu abscondit. labia claudit. dentes stringit. ridet tamē nolens. cachinat tamē inuitus. Cūq; os suū etiam pugnis obstruxerit p nares adhuc sternutare audiet. At postq; vanitas crescere & vesica grossescere cepit. necesse ē ut aplozi foramine laxato sinu ventositas cruetur. alioquin rumpeat. Sic monachus inepta redundante leticia dum risu vel signis eam apire nō sufficit. in belim verba illa prumpit. En venter me? quasi mustū absq; f. rē. Aut ergo loquetur aut rumperetur. Coartat enim eū spūs vteri sui. Esurit & sitit auditores quib; suas iactet vanitates. Inuenta enim occasione loquendi si sermo de literis exoriet. vetera pferunt & noua. volant sententiae. verba resonant ampullosa. pūcit interrogantē. non querētī respōdet. ipse querit. ipse soluit. & verba collocutōnis i pfecta pferat. Cū autē pulsato signo necesse est interūpi colloquiū ad horā lōgā breue querit iter uallum. Querit licentiā ut ad fabulas reuertat p? horā nō ut quempia edificet. sed ut scientiā iactet si curat te docere. vlt a te doceri qd ipse nescit. s; ut scire sciat qd scit de paciēcia. de humilitate. de ceteris virtutib; plenissime sed vanissime disputat. ut tu. si audieris dicas qd ex abundantia cordis os loquitur. Et quia bonus homo d bono thesauro suo pferat bonū. sic ad ludica sermo puerit. In his qñ to assuetior tanto loquacior inuenit. dicas si audias os eius riuū esse vanitatis. fluuiū scurilitatis ita ut seueros quosq; & graues animos in leuitatem pceitet risus. & ut totū in breui colligā in multiloquio nota iactantiā. In hac enim habes quartum gradum.

XLVIII.

De quinto & sexto gradu & septimo.

Quintus vero sequit gradus singularitatis. Turpe ē enim ei qui se sup ceteros iactat si non plus ceteris aliquid agat. p quod ultra ceteros appareat ut dicere valeat. Non sum sicut ceteri hominū. Non tamē melior esse studet sed videri. non melius viuere. sed videri vincere. Plus ē in sibi blandit de vno ieiunio qd ceteris pādentib; facit. qd si cum ceteris septē dies ieiunauerit. Cōmodior sibi videt vna oratiūda peculiaris qd tota spalmodia vnius noctis. Inter pāndendum crebro solet oculos iactare p mensas ut si quē mī

nus comedere viderit victū se doleat & incipiat id ipm sibi crudeliter strabere. qd necessariū victui pviderat indulgendū plus metuēs glorie detrimētū qd famis cruciatū. Ad oīa deniq; sua strenu? ad oīa vero piger. vigilat in lecto. dormit in choro. Cūq; alijs psallentib; ad vigilias tota nocte dormitet. post vigilias alijs in claustro quiescentibus solus in oratorio remanet. Cum autem ex his que singulariter sed inaniter agit. apud simplices res eius opinio exereuerit. dum miser beatificantes ipm in errorem inducūt. Credit nāq; qd audit & quid intendat nō attendit. Obliscit intentōnem dum aplectit opinione. Quiq; de omni alia re pl? credit sibi qd alijs. d se solo plus alijs qd sibi. et qd quid de se laudatū nouerit nō ignorat. a ut benivolētie laudatoris s; suis meritis arrogāte ascribit. Vnde post singularitatem sextū sibi gradū iure arrogātia vēdicauit. post hanc psumptō inuenit. in qua septimus gradus constituit. Qui enim alios se pcellere putat quō plus de se qd de alijs nō psumat primus in conuētib; residet. in solis primus residet. Non vocatus accedit. nō insus se irromittit reordinat ordinata. reficit facta. quidq; ipse nō fecerit aut ordinauerit. non recte factū nec pulere estimat ordinatū. Iudicātes iudicat. iudicaturis p iudicat. Si cum tempus aduenerit nō pmouet ad pforatū. Abbatē suū aut inuidū iudicat aut deceptum. Si aut ei aliqua mediocris obediēcia iniungatur indignat. aspnat. arbitras se nō esse minorib; occupandū qui se ad maiora sentit idoneū. S; quō talis culpā suam asitebitur qui nec esse putat. nec putari culpabilis esse patit. Propterea cū culpa ei imputat crescit non amputat. Si ergo cū arguet fuerit declinare cor eius videris in verba malicie. in octauū gradū qui dicit defēso peccatorū noueris corruisse. Multis vero modis fiunt excusatōes in peccatis. Aut enim dicit qui se excusat non feci. aut si feci bene feci. aut si male nō multū male. aut si multum male non mala intentōne. Si aut de illa sicut adam xl eua pūmā. aliena suasionē excusare se nitit.

XLIX.

De nono & decimo gradu.

Sed qui pccatiter etiam apra defēdit. qñ occultas & malas cogitatōnes abbati humiliter reuelabit. Ex hoc ergo sequit nonus gradus. i. simulata pfessio & utiq; multo piculiosior est fallax & supba pfessio qd etiā obstinata defensio. Nonnulli siquidē cum de aptiorib; arguunt scientes qd si se defēderēt nō sibi crederet subtili? inueniūt argumentū defensionis verba. respōdentes dolose pfessionis est quippe qui nequiter se humiliat rē. vultus demittit. corpus psterne. aliq; sibi lacrimulas extorquet. si possunt verba gemitibus. vocē suspirijs interzupunt. Nō solū obiecta non excusant. sed etiā culpā exaggerat. ut dū incredibile aliquid dīpe sue ore ipoz additū audiet. etiā illud discredat. quod ratū putabat. & ex eo qd ē falsum nō dubitas dum pfitenē in dubiū veniat qd quasi certum tenebat. Dūq; affirmat quod credi volunt culpā pfēdo defēdunt & opiendo tegunt ut magis ex humilitate qd ex veritate pfiteri putet qui audit. aptas illud scripture. Iustus in principio accusator est sui. Gloriosa res humilitas. qua ipa quoq; supbia palliare se appetit ne vilescat. s; hec cito tergiuersatio a plato dephendit si ad hāc supbam humilitatē si leuē flectit quo magis dissimlet culpam. vel etiam differat penam. Vasa enim figuli

probat fornax. & tribulatio vere penitentis discernit. Nam qui veraciter penitet laborem penitentie non abhorret. Sed quidquid sibi pro culpa quam odit imungitur. tacita conscientia amplectitur. Cuius vero simulata confessio est. una vel leui contumelia aut exigua pena interrogatus iam humilitatem simulare. iam falsam confessionem dissimulare non potest. Murmurat fratribus. irascitur. & in novum superbie gradum corripitur. Tandem notatur ab omnibus. diudicatur ab omnibus. eo quod vehementer omnes indignantur quo falsum esse conspiciunt quidquid de eo prius opinabantur. Tunc oportet est plato ut eo minus illi peccatum putet. quo magis omnes offenderet. si vni peccaret. Sicque enim nisi miseratio superna respiciat ut quod talibus valde difficile est universorum iudiciis tacitus acquiescat. fratribus mox & impudens factus. tanto deterius quanto desperatius in decimum gradum. id est in rebellionem corripitur qui quod prius latenter arrogans fratres contempserat. iam patenter inobediens etiam magistrum contemnit. Sic autem viginti gradus in tres tantummodo colligi possunt. ut in sex primis contemptus fratrum. in quatuor sequentibus contemptus magistrum. in duobus qui restant contemptus dei. **L. De vnde cimo & duodecimo gradu.**

Duodecimus gradus dicitur ipse liber tas peccandi per quam monachus cum iam nec magistrum videt quem timeat. nec fratres quos revereatur. tanto securius quanto liberi sua delectatur per his a quibus in monasterio tanta pudore quam timore prohibebatur. Ex parte autem voluptas libenter repetitur. repetita blanditur. Sicque consuetudo ligat in qua duo decimus constituitur gradus. iam indifferenter libenter per licitis vititur. Iam ab illicitis cogitandis. patrando inuestigandis animus manet vel pedes non prohibent. Sed quidquid in cor in buccam. ad manum venerit. machinatur. garrit. operatur. malivolus. vaniloquus. facit rosus. Quodammodo denique ascensus his omnibus gradibus. corde iam alacri & absque labore per bonam consuetudinem iustus currit ad vitam. Sic descensus ipsius eiusdem per malo visu non se ratione gubernans. non timoris freno retentans intrepidus festinat ad mortem. Medij sunt qui fatigantur & angustiantur qui nunc metu cruciati gehene nunc pristina retardati consuetudine descendendo laborant. Superius tamen & inferius currit absque impedimento & absque labore. ad mortem hic. ad vitam ille festinat. alter alacrior. alius perclivior. Illi alacri caritas. hunc perclivius cupiditas facit. In illo denique perfecta caritas foras mittit timorem. in illo consummata iniquitas. Illic veritas. hic cecitas dat securitatem. Potest ergo duodecimus gradus appellari consuetudo peccandi. qua dei metus amittitur. contemptus incurritur. Pro tali iam inquit iohannes non dico ut quis orat. Sed nunquid dicitis o apostole ut quis desperet. imo gemat qui illum amat. non presumat orare nec desistat plorare. Audi credentem. sperantem non tamen orantem. Domine inquit si fuisses hic etc. Disce & in matre domini magnam in mirabilibus fidem habere. in magna fide verecundiam retinere. Disce verecundia decorare fidem. reprimere presumptionem. Vinum inquit non habet. quod breviter. quod reverenter suggestit. vni pia sollicita fuit. acceptaque precibus fiducia verecunde supplicat. Denique quod nostris meritis deest verecundia fortasse supplebit. Petri post gravi lapsu lacrimam quidem video. sed precem non audio. nec tamen de indulgentia dubito. Vinum inquit non habet. quid modestius. quid fidelius. Absit autem a nobis ut etiam am per illis per quibus palam non presumimus vel in cordi

bus nostris orare cessamus. cum paulus eos quoque lugeret. quos sine penitentia mortuos sciret. Item si a communibus orationibus ipsi se excludunt. sed ab affectibus omnino excludi non possunt. Viderint tamen in quanto periculo sint per quibus ecclesia palam orare non audeat. que fidenter etiam per iudeis. per hereticis. & per gentilibus orat. Cum enim in pasceat nomina timore per quibuslibet malis. nulla tamen sit mentio de excommunicatis. **LI. De tenore & obligatione monachorum. In libro de precepto & dispensatione.**

Omnibus episcopis & nunciis cogitis me aut per priam potestatem impetiri. aut officium caritatis. at ego malens sine illa que inflat. quam absque illa que edificat inveniri. victus sum tandem precibus vestris. Fidei proinde vestre non meo fides ingenio abissum ingredior questionum. nescio deus scit qua emersurus Christo caritas erit. ut nunc ita & vitas queritis nempe illa regularis distinctio quod & quatenus sit pensanda perferendis eam. utrum videlicet cuncta que continentur putanda sint esse precepta. consequenter & damnosa transgrediendi. an consilia tantum vel monita. & ob hoc nullius vel non magni sit ponderis ipsorum confessio. nullius aut non gravis culpe ipsorum periclitatio. An certe quedam deputanda sint imperiis. quedam per consilia reputanda qua prima liceat. primum non liceat omnino pertransgredi. Et si hoc ultimum deus distinguat a me. tunc deinde certos ac proprios cuiusque preceptis limites flagitatis. ne cui forte per varias sui sensus opiniones licentius vagandi detur occasio. sique liquare culicem. & camelum glutire cotinuat. si nesciat quantum cure vel ope sue quibusque debeatur observantia. Itaque ut sentio ego. regula sancti benedicti omni homini proponi non imponi. Prodest si devote suscipiatur & teneatur. non tamen obesse si non suscipiatur. quod autem in voluntate est suscipiendum. non in potestate proponendum. Voluntarium merito dixerim non necessarium. Attamen hoc quod dico voluntarium. si quis ex propria voluntate semel admisit. & promiserit deinceps tenendum. perfectio in necessarium sibi ipse pervertit. nec liberum habet iam dimittere quod ante tamen non suscipere libere habuit. Ceterum felix (ut qui dicit sanctorum ait) necessitas que in melius cogit. Omnia proinde sancti benedicti instituta exceptis sane nonnullis de spiritualibus. verbi causa. caritate. humilitate. mansuetudine. que non tam ipsum quam deum constat instituisse. & ob hoc penitus non esse mutanda. non perferendis in precepta. perferendis quidem monita tantum seu consilia censenda sunt. nec gravant non observata. cum tamen perferendis in precepta. perferendis in crimina fiat. Ita sane hec necessaria dixerim ut ex eis minime perferendis necessariis rationalibusque dispensationibus. sed non omnibus in huiusmodi credita est dispensatio. nisi his duntaxat qui cum apostolis dicere possunt. Sic nos existimet homo ut ministros Christi etc. Novit autem fidelis servus & prudens. quem. cum. de. f. fa. sua ibi tamen usurpare dispensationem vnde bona possit habere recompensationem. Propterea hoc querit inter dispensatores. ut si quod inveniat. & eadem fortasse fidelitas a subditis exigatur in obtemperando que a prepositis in dispensando. Constat igitur ex his que dicta sunt nostram illam divisionem integram esse & sufficientem. si modo persone distinguatur & tempora. Omnis namque regularis institutio. quantum ad corporales observantias pertinet subiectis ante professionem voluntaria. post professionem necessaria est. Prelatis vero primum voluntaria. scilicet que ab homine

sunt inuenta. prim necessaria. ut que diuinitus in
sicut a. verbi gratia de caritate. humilitate man-
suetudine. **LII.** **De triplici necessi-
tate preceptorum.**

Autem hec diuisio tunc congrua ac lu-
culenta magis apparebit. Si eius mem-
brum quod dictum est necessarium. rursus in hec tria
subdiuidatur. stabile. inuolabile. incommutabile. Sta-
bile est quod non cuiuslibet hominum mutare fas est.
solum dispensatoribus misteriorum dei. i. ppositis re-
sunt regule sanctorum basilij. augustini. benedicti.
necnon & autentici canones. & si qua sunt alia eccle-
siastica digne auctoritatis instituta. que quoniam a sanctis
tradita sunt sancta stabiliter pseruant. nec omni-
no cuius subiectorum ea aliquo modo mutare pcedit.
Quoniam tamen ab hominibus instituta sunt. etiam
per homines loco & officio illis canonica electioe suc-
cedentes. licite interdum per causas. personis. locis &
temporibus dispensant. Ideo autem taliter & a talibus mu-
tationem accipere possunt. quia non naturaliter nec per
se bona sunt. Porro instituta fuerunt. non quia aliter
vivere non liceret. sed quia ita magis expediret nec
plane ad aliud quam ad lucrum vel custodiam caritatis.
Quoniam ergo caritati militat immobiliter fixa sunt
mutarique nec ab ipsis ppositis sine offensa possunt.
Si autem contraria caritati aliquando visa fuerit. his dumtaxat
quibus hoc posse videre datum est. & prouidere
creditum est. nonne iustissimum esse liquet. ut qui per caritatem in-
uicta fuerit. per caritatem quoque ubi expedire videbitur
omittant. vel immittant. vel in alio forte modo
demutent. Iniquum enim esset si statuta per sola carita-
te contra caritatem tenerent. Tenent ergo fixa immobi-
litate que ex stabili necessario sunt etiam apud prela-
tos sed quateenus caritati deferunt. Nunquid hoc
ergo ego solus sentio vel primus dico. Aut et papa
gelasius. Vbi necessitas non est. inconvertibilia ma-
neant sanctorum decreta patrum. leo quoque papa ait.
Vbi inquit necessitas non est. nullo modo violenter sa-
ctorum patrum instituta. & infert. Vbi ergo necessitas
fuerit ad utilitatem ecclesie que potestatem habet ea di-
spenset. Ex necessitate enim fit mutatio legis. Neces-
sarium autem inuolabile illud intelligo quod non ab homine
traditum est. sed diuinitus promulgatum. ubi nisi a deo
qui tradidit. mutari omnino non potest. ut non occi-
des. non inechaberis. & reliqua illius tabule legis sci-
ta. Que & si nulla prorsus humana dispensationem
admittunt. de tamen horum quod voluit. quando voluit
soluit. siue cum ab hebreis egiptios spoliari. siue cum
prophetam cum muliere fornicaria precepit misceri. Sa-
lon quoque seipsum vna cum hostibus opprimens interfe-
cit. Quod utique factum si defendamus non fuisse pecca-
tum. priuatum indubitanter credendum est habuisse con-
siliium. & si de scriptura non habemus. Necessarium
vero incommutabile illud volo accipere quod ita diuina
& eterna ratione firmatum constat. ut nulla ex causa
possit vel ab ipso deo aliquatenus mutari. Sub hoc
genere est omnis illa sermone domini in monte ha-
biti spiritualis traditio & quidquid de illa dilectione
mansuetudine ceterisque virtutibus tam in nouo quam in
veteri testamento spiritualiter obseruandum tradit. Hec
enim eo immobiliter quo naturaliter bona omni tempe-
omni persone. morte cōtempna. custodita salute opan-
tur. Prima ergo necessitate sua cuique facit in promit-
tendo voluntas. secundam precipiens auctoritas. tertia
precepti dignitas. Quod igitur nulli hominum fas est nisi
solum mutare prelati. vix mutabile quod soli deo lice-
re constat. pene inmutabile. quod autem ne ipsi quidem peni-

tus inmutabile nomine.

LIII.

Quedam regule precepta subsunt non voluntati
prelati sed discretioni.

Magna igitur ex parte regularis traditio. id est.
illa eius pars que in corporalibus constat ob-
seruantis. subest eius qui preest. & si non
voluntati. certe discretioni. Neque enim abbas supra
regulam est. cui semel & ipse spontanea se submisit per
fessionem. Et si quod negandum non est caritas dei re-
gule sancti benedicti pponit. iure super fratrum sane
transgressionem. non super patrum traditiones constituit
qui abbas eligere mandatorum cultorum. & viciorum. vltorum.
Hinc est quod isdem legislator in his que abbati dispen-
sanda reliquit. caute nusquam ut memini voluntatem
sed aut considerationem aut dispositionem. aut prouidentiam
aut aliquod huiusmodi ponit. volens fidem dispensatoris
in dispensando sequi rationis iudicium non voluntatis
sue placitum. Ut enim per voluntatem sua abbas aliquando
mutet inibi legisse non recolo. quinimo in omnibus
inquit omnes magistrum sequantur regulam. Ergo nemo
voluntatem suam. nec ab ea inquit temere deuietur a
quoque. ergo nec ab ipso abbate. Videtis quantum ne-
cessitati tribuit. voluntati subtrahat. Quid etiam
Nonne regularis ipsa professio qua se minor spore sub-
dit maiori. eque alligat & prior. Communis eadem
pacti pari reorum utrunque necessitate teneri. fierique
duos per vnus spotionem alterutrum debitores. Vni
fidelis cure. alteri humilis obediencie. Quid igitur iam
voluntati relinquit. ubi & prelati debiti necessita-
te tenent.

LIII. **De metra voti obediencie.**

Sed & de hoc item non parum prelati pre-
bent voluntati. quod is qui profert spondet
obedienciam non omnimodam. sed secundum regu-
lam determinate sancti benedicti. non ergo secundum volu-
tatem ppositi. Proinde si professio secundum illam regulam ab
bas meus michi aliud forte imponere temptauerit. quod
non sit secundum regulam. quenam queso in hac re michi ne-
cessitas immet obsequendi. solum quippe id a me pos-
se exigi arbitror quod promisi. Oportet ergo eum qui preest
non frenam laxare voluntati super subditos. sed prefixam
ex regula sibi scire mensuram. & sic impia sua mode-
rare. Videtis ergo iam obediencie limites. Si enim mo-
dus obediencie est tenor professionis. nec se ultra va-
let extendere preas impantis. profecto citra & ultra
& contra limites obediencie censent. Ex his virtus
eadem circūcludit. Ergo prelati iussio vel prohibicio non
pretereat terminos professionis. nec ultra debet exte-
di vel citra contrahi. Nil me prelati prohibeat eorum
que promisi. nec plus exigit quam promisi. Vota mea
nec augeat sine mea voluntate. nec minuat sine cer-
ta necessitate. Necessitas quippe non habet legem.
& ob hoc excusat dispensationem. Voluntas vero
quia sola meretur retributionem etiam sola non immerito
gradum usurpat altioris. Alioquin & absque necessita-
te voti remissio non dispensatio sed prauicatio est. & re-
strictio contra voluntatem murmur est non perfectus
Ponant ergo ppositi metam obediencie subiectorum
ex votis labiorum suorum. & non suorum desideriorum. mo-
netes eos non cogentes ad celliorum prouidentiam eis
cum necesse fuerit ad remissionem. non cadentes cum ipsis

LV.

Quod imperfecta est obediencia que voti
finitibus cohibetur.

Querum subiectus huiusmodi obediencia
que voti finibus cohibetur noscat imperfe-
ctam. Nam perfecta obediencia legem nescit
terminis non artatur. nec angustis professionis pretera
largiori voluntate ferre in latitudine caritatis. & ad

omne quod iniungit spontanea. vigore liberalis. ala
crisq; animi modum non psteras. in infinitam liber
tatem extendit. De hac petrus ait. Castificantes in
quit cor. v. in obe. caritatis pulcre p hoc eaz seq
strans ab illa ierti & seruii obediencia. Nec pmptra
caritati. sed obnoxia necessitat. Hec em iusti illi?
cui lex posita no est ppria est. no q ille vel ille pfe
ctus debeat viuere sine lege. Sed quia non est sub
lege. quippe minime contentus est voto sue pffessio
nis qua supat animi deuotione. Quam nec istam
regula ipa tacuerit. vbi monet si fratri impossibi
lia iniungit vt ofidens de adiutorio dei obediatur ex
caritate. Ibi quoq; interius terci? humilitatis gra
dus describit. vt in omni obediencia monach? se sct
dat maiori. Non ergo vult nos obediendo mēura
pffessionis esse pfectos nec de pacto sumere modum.
sed trāsire alacriter etiā votū & obedire in omni
bus. Est sane obediencie limes scdm tēpus ipa tēpis
extremitas. vt sic termin? obediencie qui & vice. qz
xps factus est obediens vsq; ad mortem.

LVI De duplici inobediencia & ipa
ri iubentiū auctoritate.

Interest sane qua causa. quo affectu. q
intentōne. quo picipiente. in quo ue prece
pto malū inobediencie omittat. Mandatū
dei est non occides. Fac ergo duos homicidas. &
vnū quidē spoliandi cupiditate. alter? vero neces
sitate sese defendendi. An nō hic satis euidenter iter
lepra & lepram causa sepat. Facies itaq; disparem
valde culpā vnus & eiusdē trāsgressionis. Nil de
inde incestus obscenitue q illas filias loth pater
num usurpare ocubitu. & tñ quis nō vidat q eua
cuauerit. aut attenuauerit. turpis ne phāoiz flagi
cijr eatum pteras intentōnis & intentō pietatis.
Iam vero de illo qui picipit. & idem de eo qd pci
pitur. huiusceinōi aduertēda erit scdm ratōnem di
stinctio. vt cui? inter pceptores reue rētor nobis
iminebat auctoritas. grauior eius formidē offēso
ac etiam maioris cuiusq; mādati trāsgressio. dāna
bilior estimet. Porro maiora mīoraq; mandata
dixerim. que magis minus ue velle ostiterit ipsum
qui picipit. siue hominē siue deū. Est verbi grā dei
mandatū. nō furaberis. & est mandatū omī peten
ti da. sed nō de furādo maius. Quis em nesciat mi
nus peccare. qui non tribuit sua. q qui non sua su
ratur. Sed in mādatis hominū rara equalitas inue
nitur cū p varijs necessitatib? vel utilitatib? agē
doz immergentiū affectō variē. Quodq; putauē
rit rectius vel modius hoc ampli? cupiat & exi
gant obseruari. Tam ergo qualitas pceptor q au
toritatis pipientiū. & obediencie pfigit metā. & ino
bediencie terminat culpā. Bonus quidē obediencie
gradus est si iuxta magistri nostri sententiā ppter
metum gehēne seu ppter sanctā pffessionē quā p
fessua est quispiā obediērit. melior tamē cū ex dei
amore obedit. Illa quippe obediencia necessitatis est
ista autē est caritatis. Illum autē dixerim opūmum
obediencie gradū cū eo animo opus iniunctū reci
piē. quo & picipit. Et ex voluntate iubēris pendet
intentō exequētis. tā in obseruādo fideliter iussa q
in cauēdo phibita. Nouit ver? humilisq; obediē
s & minima non ptenere & maxia curare que maxia
sunt. in cūmo quodā deuoti sinceriq; animi sapore
discernēs quib? de mādatis ei qui pēst suis quodā
modo factis respōdeat cum ppheta. Tu mandasti
mā. t. c. nī. Vbiq; em & culpabilis neglect? & cō
tempus dānabilis est. Differūt autē qz neglect vs

quidē languor inertie est. cōtempus vero supbie
tumor. Porro pceptus in omī spe mādatozū pari
pōdere grauis & omūiter dānabilis est. Negle
ctus autē infixis grauior tolerabilior in mādatis
mobilib?. Discretō enim est in mādatis psequēter
& in culpis. **LVII.** Q penit? obediē
dum sit plato quādo nō picipit pterariū dec.

Sue autē deus siue homo vicarius dei mā
datū quodcūq; tradiderit pari pfectu
psequendū est. vbi tñ deo pteraria nō pci
pit homo. Quod si ptingit illa petri sentētia tenē
da est. Obedire inquit optet deo magis q homini
bus. Si autē doleret hō se cōtempum. pfolet eū illd
samuelis. Si peccauerit vir rē. Si autē in deū pecca
uerit. etiā si subaudiat ppter hominē. quis ozabit
inquit p eo. Neutē equidē. Nam & a quo offēdi
tur & ob qnē offēdit. eque vtriusq; oratō execrā
da discernit apud ipm. f. qui offēdit hoc est apd
deum. Talis ergo requirēdus est ad exorādum qui
sit idoneus ad placandū. Porro culpam siqua est
q homo offēdit cū ei nō obediē. aut multū exte
nuat causa melior. aut penitus adnihilat. Quappē
cū dicē. Si peccauerit vir in virū subaudiēduz est
ppter deū. Nullatenus em lesio cuiusq; pxiimi ne
dum plati excuset a culpa. Si solus defuerit in cau
sa de? Alioqn paulo pōdit q ait. Si em inq; i fra
trē pccis. i xps peccatis. Nolite ait dñs. ptemnere
vnū ex his pusillis rē. Aliter nāq; accipiēda sūt scā
dala pusilloz & aliter phariseoz. Illoz quippe scā
dalū de ignorātia. istoz autē de malicia descendit.
Illi scādalizant quia veritatē nesciūt. isti quia ope
runt. Q si tātope cauēda sint scandala puulozū
quāto amplius platoz. quos sibi de? eqre quodā
modo in vtraq; pte dignatus. sibi met iputet illoz
irreuerentiā & ptemptū spēaliter ptestās eis dicēs
Qui vos audit me audit & cetera. Quāobzē qd
quid vice dei picipit homo quod nō sit tamē certū
displicere deo. haud secus omnino accipiēdum est
q si picipiat deus. Quid em interest vtrū p se. an p
suos mīstros siue hoīes siue angelos hoībz innoce
scat suū bñplacitū de? S; hoīes inq; facile falli in
dei volūate d reb? dubijs ppiēda. & i ppiēdo
fallere pnt. Sed em quid hoc refert. Cui qui psci?
nō es. pferim cū teneas dscripturis. quia labia sa
cerdotis custodiunt sciētiā & legē ex ore eius re
quirūt. quia āgelus domini exercitūū est. Requnt
dixerim legē. nō quā vlt autētica vlla scripta tradi
derit vel ratō manifesta pbauerit. De huiusmodi
quippe nec pceptor est expectādus. nec phibitor
auscultand?. S; quod ita latere aut obscurū esse co
gnoscit. vt in dubiū venire possit. vtrum nā deus
sic an aliē forte velit. Si non de labijs custodiēti
bus sciētiā & ex ore angeli domini exercitūū cer
tum rec datur. a quo deniq; diuina potius consilia
requirētur. q ab illo cui credita est dispensatō mi
nistriorū dei. Ipz pinde quē p deo habem? tanq
deum i his que apce non sunt contra deum audire
debemus. **LVIII.** Respōsio ad illos
qui obediencie pffessionē accusant.

Suāmetes vō materiā siue occasiōē ar
guēdi asseritis. si hoc ostiterit vt iussa q
libet hominū vlt instituta diuīe auctozita
tis pondere estimanda sunt. hominē sub hoīe aut
vix aut nequaq; posse saluari. cū in tanto populo
mādatozū que plati etiam p incuriam sepe papiūt
interdum non puaricari aut difficile admodū aut
omnino impossibile esse videat. Et quidē n nego

difficultatē tūc inesse pfectōni. si tū ipā corde im-
perfecto psumit. Porro imperfecti cordis & infirme
pulsus voluntatis indicium est. Statuta seniorū studio
suis discutere. herere ad singula que inungunt. exi-
gere de quibusq; rationem & male suspicari d' omī
pcepto cuius causa latuerit. nec vnq; obedire libe-
ter. nisi cū audire cōtigerit qd forte libuerit. Aut
cū non aliter licere seu expedire mōstrauerit. aut
apta ratō vel mōbitata auctoritas delicata satis. i-
mo nimis molesta est huiusmōi obediētia. non pla-
ne hec illa est que ex regula tradit obediētia. sine
mora disputare pfecto hoc est in affectu cordis
nō in auditu auris obedire. Istiusmodi ergo carna-
lem animā nō modo pmi sed etiā opprimi pōdere
psumpre pfectōnis necesse est. quia non pōt por-
tare caro infirma qd solus spūs pmpus expit. iu-
gum esse suauē & onus leue. Xpi quippe iugum &
onus est. & omnino iportabile nisi eque xpi spū-
tui. His itaq; si dicatis legē regule subintrasse ut
abundaret delictū verū dicitis. Ceterū hec culpa
non est date legis. aut dantis legē. sed i pūde p-
ficientis & impie pūaricātis. Mandatū quidē san-
ctum & iustū. sed tu te nois esse carnalē uenūda-
tum sub peccato. Hoc aut pūidisse obueras quo-
tūris huius euāgelice nō prius iaceras fundamen-
ta. qd sedēs pputaris si haberes sumpt? ad pficien-
dum. Nunc quid restat. nisi ut aut correptus obe-
dias seniorib? aut pfusus audias ab illis orib? hic
hō cepit edificare & nō poruit osūmare. Sed for-
san dicitis. Ergo ne ita pfectus quispiā inueniatur
cui nō vel minimū aliquid interdū surripia de tā
multis ac minutis que passim vel a negligētib? p-
positis impanē. Minime. Sed nō pūino ut aliqd
pterim? pūmus. Presertim cū nos cōsolē scriptu-
ra. Si quis peccauerit in quib? aduocātū habemus
zē. Qui & si p trāsgressorib? nō tamē p pempto-
ribus legē supplicasse. Verū illi quō pūe possunt
p quib? saluator rogat ne peant. Itaq; & ipā euā-
gelica pcepta multū inter se discrepāt. & merito
obseruatōnis & trāsgressiōnis piculo. Nam sicut
nō omīa vnus esse cōstat. vel necessitatis. vl' utili-
tatis. vl' dignitatis. sic nec parī culpa negligunt.
que nō parī cura pūpiunt. nec parī pūde pūa pu-
niunt. Nōne deniq; veritas in euāgelio sub noib?
trabis & vestuce graues leuesq; discernit iobediē-
tie culpas. Nam ipā disputāte imo diffiniēte gra-
datim nobis distinguit que cui reatui pena debeat
tur. dum aliū iudicō. aliū pūilio. aliū & gehēna reū
esse pūstat. Nulla ergo psequēdi necessitas cogit
ut si magistris diuina deē in suis pceptis auctoritas
nullū ideo iā monacho leue aut veniale peccatum
inuenire posse puret. & qd eius vnuerse actioni
crimē in iudicē inobediētie. Nō em̄ qualiscūq; man-
dati pteritō criminalē facit inobediētia. s; repug-
re. & nolle obedire. Legimus & in euāgelio.
maxia mīmaq; mādāta & mādatorum trāsgressio-
nes vnuerfas dicemus equalē maximas.

LIX. **Q**uā ipā regula habet trāsgres-
sionū remedia.

Rustra pūde ut videtis aut terremini.
aut terzere conamī de ipi? obediētie p-
missione que fit ex pfessione. quasi non
opreat illū pmittere. quā cōstet. nec itegre posse
teneri. nec sine crimine pteriri. Etenī si omīs iobe-
dientia inexcusabilē sit culpabilis. nulla tū eterna-
liter dānabilis nisi quā remediū penitētie nō sanat
nulla est letaliter criminalis. nisi que cōtemptum

supbie nō cūcat. Magna igit securitas filiis obe-
diētie. & reuera pax homibus bone voluntatis qn
in omī iobediētia sola dānat i penitētia quā nescit
qui diligit deū. Sola in criminaē supbia. quā faci-
le cauet qui timet gehēnam. Bene pūsus non pōt
esse cōscius sibi. qui se nō implere pfidit qd debe-
re se credit. Creditis itaq; ut verboz nostrorum
sensum breuiter colligā. qd ad integrū mādāta dei
obseruari vix valeāt. abbatis nō valeāt cū veritas
ipā testet. Nec vnū quidē iota pteritū iri. Ceterū
qui ita sentit. michi videt ut vestra pace dixerim
nondū gustasse qd suauis est domi? sub iugo legis
gemere adhuc nondū respirare sub gratia. Suauē
xpi iugū nequaq; esse exptū. ideo certissime adhuc
infirmari p carnē. quia spūs nō adiuuat eius infir-
mitatem. si aut nō ipossibile quidē s; tamē difficile
esse sentitis magistros nō pūtere. & ideo murmu-
ratis aduersus obediētie legē affirmātes piculosū
esse pmittere qd tā laboriosum est obseruare. Ad
hoc ego respōdeo imo nō ego sed dominus. Qui
pōt inquit cape capiat. Hic quippe est q paulo su-
pius dixi. quia anteq; edificū inchoares pūidisse d
bueras vñ pficeres. Nunc aut ut ait quidā. aut nō
temptasses aut pficeres. Partēda est pūde nobis
in duo vnuerfa hec regularis obseruatō. in prece-
pta videlicet & remedia. Preceptis instituit vita
cōtra peccatū. remedijs restituit innocētia p? pec-
catum. Sic utraq; ista pplectit nostra pfessio. ut
pfessus quisq; cum in aliquo forte mādātoz regu-
lariū deliquerit. si ad remediū eque regulare cōsu-
gerit. & si pūnciē trāsgressor mādāti nō tamē pūa-
ricatoz pacti. Solum itaq; cēsuerim fregisse votū
violasse ppositū. qui & pceptū ptemperit et ime-
diū. Regulares nāq; terminos et si sepe deliquerit
nō euadit. qui cēsue que regula est disciplinā non
subterfugit. Pars siq;dem regule est regularis cor-
rectō. et i ea repiunt obediētie pcepta. et iobediē-
tie remedia ut nec peccādo a regula recedat.

LX. **U**t omī pcepto quātum obediētia
valz tantū inobediētia grauet.

Queritib? item de obediētie pōdere seu
discrimine inobediētie icidit a latere no-
bis et de merito vtriusq; querēdū. Vtz
videlicet in quibus pceptis quātū obediētia valz
tū grauet inobediētia. Vt verbi gratia. vl' abzhaā
de imolando filio vl' ille nescio quis de filio itidez
furni incēdijs exponēdo tū diuine indignatōnis
et vltōnis merito incurissent si nō obedissent. qn
eum laudis et gratie receperunt p eo q obedierunt.
Quod vobis quidē videt et durū et necessarium
sed non ē ita. Cū vero cōstat nōnulla nec fieri sine
gloria. et posse nō fieri sine culpa. Ideoq; si fiāt di-
gna eē pūijs. nō tamē supplicijs si non fiant. Nam
et non tangē mulierē meriti est non mediocris. et
nullius delicti pūiam amplecti iugē. Istius enī
modi sunt. quecūq; illi euāgelico capto pgrue cō-
ueniri pnt. Qui pōt cape capiat. Et rursus qdaz
p pūariū. neglecta quidē offēsam contrahūt. s; im-
pleta gloriā nō merent. et damnat pemptorem
et actōz non glōzificant. Talia sunt quecūq; di-
uini? lege publica iponunt homib? sine qd? nec
saluari queunt. Hinc ē illud in euāgelio. Si diligi-
tis eos qui vos diligūt zē. Deiq; & vnuerfaliter
cum feceritis omīa que pcepta sunt zē. Achi dicat
Si solis cōtenti estis pceptis et traditōnib? ipo-
site legis et non sponte etiā pfectōnis vos pūlijs
et suasionib? mādātis. liberi quidē estis a debito

nō tamē p merito glorioſi. Eualiſtis penā ſed non
acquiſiſtis coronā. Quenā igit̃ neceſſitas cogit pa
rere vos in ſingulis que iniuncta fuerit & formida
re ultionem d̃ trāſgreſſione. & de obſeruatiā remu
neratiōem. Ea ppter in talibz generalibz hec regu
la teneat. ut in difficiliozibz quidē agēdis obeditō
gratior. q̃ grauior p̃uaricatiō iudicet̃. & in facilio
ribz minusq; oneroſis cōtempnus damabiliōz q̃
actus laudabiliōz eſtimeet̃. **LXI**

De ſtabilitate loci & trāſitu ad aliū.

Iam videam? quaten? tenēda ſit ip̃a que
i professione firmari ſolet loci ſtabilitas.
Preſcribit ſane ſtabilitatis pactū omni
deiceps remiſſo deſceſſui. p̃tentiōſo diſceſſui. vago
& curioſo diſcurſui. totius deniq; incōſtancie leui
tati non tñ his que in p̃feſſionis ſerie ſequunt̃ mo
rum videlicet ouerſioni & obediētie ſcōm regulā
Nam ſi hec ibidē p̃ im̃p̃itate & irreligioſitate co
habitantiū obtineri forte nequiuērat. duce ſpū li
bertatis trāſire indubitanē ſuaſeo ad aliū locū
vbi nō impediāt reddere rota ſua deo que diſ. la.
ſua. Et quidē cū ſancto ſanctus eris & cū. puer
pū. Sane de religioſis ac bene ordinatis monaſte
rijs nullus p̃feſſor meo oſilio ne artioris quidē de
ſiderio vite ſine licētia ſui ſenioris egrediet̃. Egreſ
ſus tamē ſi melius inuenerit & elegerit. meo nihilo
minus iam cōſilio nō egrediet̃ ad inferius ſ. bonū
q̃ reliquerat & p̃ meliori p̃tempſerat. Si non tñ
loci prioris vicinia reuocet̃. quia deuoto monaſte
rio nec retineri quis regulariter poteſt. nec recipi
ſine oſenſu abbatis ſui. Si ergo vult aliquis d̃. g.
de cluniacēſibus inſtitutis ad ciſterciēſiū ſe ſtrin
gere paupertatem. eligēs p̃ illis nimirū oſuerit uſibus
magis regule puritatē. ſi me oſulit nō oſolo niſi id
abbatis ſui uſurparit aſſenſu. Quāob̃. Primo p
pter ſcādālū ip̃oz quos deſerit. deince quia certa
p̃ dubijs relinquere tuū non eſt. Forſan em̃ hoc te
nere pōt. illud nō poterit. Tercō ſuſpectā habeo
leuitatē. q̃ id ſepe q̃ facile volumus anteq̃ p̃be
mus. expti iam nolum? vno p̃pe momēto idipſuz
cupiētes & reſpuētes tā leuiter q̃ irrationabiliter.
Quales utiq; nō paucos frequēter exp̃imur. q̃ va
gi & inſtabiles mutāt exp̃imento iudiciū. imo ſine
iudicō fluctuātēs & tumultuātēs. tot de ſe cōſi
lia p̃ſumūt quot loca reuiſunt. ſemp q̃ nō habēt
cupiētes. & q̃ habēt in ip̃is faſtidientes.

**LXII. Exhortatō eugenij pape ne to
rum ſe occupatōibus dedat. Idē ad eugenij pa
pam de cōſideratiōe. Libro primo.**

Nescio quō vult & nō vult exire. leta qui
dem ſed leta oratō. dū certatim illi cōtra
ria ipare p̃tendūt. maieſtas. ſ. atq; amor
Nempe vrgēt ille. inbibet illa. ſed iteruenit digna
tō tua. qua hocipm nō p̃cipis ſed petis. cū p̃cipe
magis te deceat. Ceterz amor dñm nescit. agnoſcit
filiū. & in filiis p̃ ſe ſatis ſubiectus eſt. Obſequiē
ſponte. gratis obtempat. libere reueretur. Amaui
paup̃em. amabo & paup̃em patrē & diuitiū. In te
hanc mutatōnem factam eſſe cōſido nō de te. nec
priori ſtatui tuo ſucceſſiſſe p̃motōnem ſz acceſſiſſe
Vnde iā ergo incipiā liber ab occupatōibus tuis
quia in his maxime cōdoleo tibi. ſi tamē doles et tu
alioquin nō cōdoleo. Doleo tamē et maxime ſciēs
a ſolute lōgius abſistere mēbz q̃ obſtupuit. &
egz ſeſe nō ſentientē piculoſius laborare. ſic ſe t̃ uē
res habet. Abſit hec eſt p̃ illius qui datus eſt in
re p̃bū ſenſum. Ab his ſane cupio tibi pacē nō cū

his. Nil tā fixū animo q̃ neglectū & t̃pē nō abſo
leſcat. vulnere vetuſto & neglecto callus obducit̃
et eo iſanabile quo inſenſibile fit. Deniq; dolor cō
tinu? et acerbis diuturnus eſſe non patit̃. nam ſi
aliūde nō extundit̃. neceſſe eſt cedat vel ſibi. Eniz
uero cito aut de remedio oſolatōnem recipet. aut
de aſſiduitate ſtuporē. Quid em̃ non inuertat cō
ſuetudo. Quid nō aſſiduitate duret. Quid nō uſui
cedet. Primū tibi ip̃ortabile videbit̃ aliqd. p̃ceſſu
t̃p̃is ſi aſſueſcas iudicabis nō adō graue. paulop?
et leue ſenties. paulopost et delectabit̃. ita paulatī
in cordis duriciā itur. Nunc p̃ſus hinc tibi t̃inu
et timeo ſemp. ne dilato remedio dolorē ſi ſuſtinet̃
piculo te irreuocabiliter deſpatas imergas. Vere
or inq; ne in medijs occupatōibz qm̃ multe ſunt
dum diffidis finem. fronte dures. t̃ipm quodam
modo ſenſu p̃ues iuſti uſuſq; doloris. multo pru
denti? te de illis ſubtrahas vel ad temp? q̃ patia
re trahi ab ip̃is. et certe paulatī duci quo tu n̄ viſ
Queris quo. Ad cor duz. Ne p̃gas querere quid
illud ſit. Si nō expauit̃ tuū eſt hoc Solū enim eſt
cor duz quod ſemetipm nō exhorret. quia nec ſen
tit. Quid me interogas. Interroga pharaonem.
Quid eſt ergo cor durū. Ip̃m eſt quod nec cōpun
ctōne ſcindiē. nec pietate molliē. nec mouet̃ p̃edi
bus. minis nec cedit. flagellis indurāt. Ingratum
eſt ad beneficia. ad cōſilia inuidū. ad iudicia ſeuū.
inuerēcundū ad turpia. ip̃auidū ad picula. inhumā
nū ad humana. temerariū ad diuina. p̃teritoz obli
uiſcēs. p̃ntiū negligēs. futura nō p̃uidēs. Ip̃ſum
eſt cui p̃teritoz p̃ter ſolas iniurias nichil oſimmo n̄
p̃terit. p̃ſentiū nichil nō p̃it. futuroz nulla n̄ forte
ad vlcicēdum p̃ſpectō ſeu p̃p̃atio eſt. Et ut i. b. e
uī cuncta horribilis mali mala oſpectat. ip̃m ē q̃
nec deuz timeret nec hominē reueret̃. En quo trahē
re te habent occupatōes hec maledictē. ſi tamen
p̃gis ut cepiſti dare ita te totū illis nichil tui tibi
relinquēs. **LXIII. Corre cō eiusdē d̃ cō
tinuo cauſaz auditu.**

O Veſo ergo te quale ē iſtud de mane uſq;
ad veſpam litigare. aut litigātes audire
et quali nō ſulticeret diei malicia ſua. nō
ſunt libere noctes. Dies diei eructat lites. et nox
nocti indicat maliciā. Magna virtus patiētie. ſed
non hāc tibi ad iſta optaueri. interdū ip̃atient ē cē
p̃babilis. Tu ne app̃bes illoz patiētiā. q̃b? pau
lus dicebat Libet̃ ſuffertis inſipiētes cū litis ip̃i
ſapiētes. niſi falloz ironia erat et nō laus. nō bona
patiētia ut poſſis eſſe liber ſeruū te p̃mittere fieri
Molo diſſimiles ſeruitutē. in quā certe in dies dū
neſcis redigeris. Hebitatis cordis eſt iudiciū p̃p̃ia
nō ſentire otinuat̃ vexatōnem. Vexatō dat itelle
ctum auditui. Ait quidam. Vex eſt ſed ſi nimia n̄
fuerit. Nā ſi ſit non plane intellectū dat ſz p̃ceptū
Deniq; imp̃ins cū venerit in p̃fundū maloꝝ con
temnit. Exp̃giſcere ergo et peſſime ſuitutis iugū
nō tantū caue ſed etiā horre. An nō ideo iugū m̄
qz nō vni ſeruīs ſed oibz. Nec michi oppo nas nūc
apoſtoli vocem qua ait. Cū eſſem liber ex oīmbz
ſeruū qm̃ me feci. Longe eſt iſtud a te. Nunquid
hac ille ſeruitute homibz inſeruiebat in acquiſitō
ne turpis queſtus. Nunquid ad eū de toto orbe cō
fluebāt ambitōſi. auari ſimoniaci. ſacrilegi. p̃cubia
rij. inceſtuoli. queq; iſtiusmodi mōſtra hominū
ut ip̃ius apoſtolica auctoritate vel obtinerēt hono
res eccleſiaſticos vel etiā retinerēt. Ergo ſeruū
ſe fecit homo cui viuere x̃ps eſt. et mori lucrū. ut

scz plures lucifaceret xpo. nō vt lucra auget; aua-
ricie. Audias post ipm dicentē. Precō inquit em-
pi estis nolite fieri serui hominū. Quid vilius in
digniusq; presertim summo pontifici. q̄ non dico
omī die sed pene omni hora insudare talibus rebz
& p talibz. Deinde quādo oram? quādo docem?
populos. qñ edificam? ecclesiā. quādo meditamur
in lege. Et q̄dem quotidie p̄strepūt ī palatō leges
sed iustimani n̄ domi. Iuste vt etiā istud. Tu vid-
ris. Nā certe lex domi imaculata conuertēs aīas.
Ne aut non tam leges q̄ lites sunt. & cauillatōes
subūctēs iudiciū. Tu ergo pastor & ep̄e animarū
qua mēte obsecro sustines corā te semp silere illam
garāre aut istā. Falloz si non mouet tibi scrupulū
pueritas. puto q̄ interdū p̄pellat clamare ad om̄m
cū ppheta. Narrauerūt michi iniqui fabulatōes.
sed nō vt lex tua. An et te audes liberū p̄fiteri s̄b
tam graui mole. in cōueniētie huius. Et cui fas nō
sit ceruicē subducere. Nā si potes & nō vis. mltō
magis seruū es hui? ipius tā puer se volūtatis tue
Nā & si coacta seruit? miserabilior. sed affectata
miserior est. **LXIII.** **Q**uoniam illud
in alios sit p̄tendum & interdū p̄sideratōi vacandū

Et q̄o vis me facere inquit vt tibi ab his
occupatōibz p̄cas. Impossibile fortalē
esse respōdebis. faciliusq; te cathedre va-
ledicere posse. Recte em̄ hoc si rumpe & non ma-
gis interzumpē ista hortarer. Audi ergo q̄o redar-
guā. quid te suadeā si q̄o viuīs & sapias totūz das
actōni cōsideratōni aut n̄. Laudo te in hoc n̄
laudo. certe nec ipi actōni expedit p̄sideratōne nō
p̄ueniri. Si tot? vis oīm esse instar illius qui omī
bus omīa factus est. Laudo humanitatē s̄z si plēa
sit. Quō aut plena te excluso. Et tu homo es. ergo
colligat & te intra se sinus qui omēs recipit. Alio
quin quid tibi p̄dest si vniuersos lucreris te vnu z
p̄dens. Quamobrem cū te omēs habeant. & tu esto
cū habētibus vnus. Sapiētibus & insipiētibz debi-
tor es & soli negas te tibi Clericus & laic? iust?
& ipius omēs p̄ter p̄cipāt te. De fonte publico
bibūt p̄ctore tuo. & tu leorū sum sitiēs stabis. sed
maledictus est qui p̄tem suā facit deteriorē. Quid
ille qui se penitus reddit exptem. Memēto p̄inde
nō dico sepe sed vel interdū reddere teipsum tibi.
Vtere tu quoq; te inter multos. aut certe p̄ mul-
tos. Audi paulū apostolū qui de huiusmōi sentiat
Ad ignominia inquit vobis dico. p̄temptibiles
qui sunt in ecclesia illos p̄stituite ad iudicandum.
Itaq; scdm apostolū indigne tibi vsurpas tu apo-
stolic? officii vile. gradū p̄temptibiliū. vñ & di-
cebat ep̄s ep̄m instituēs. Nemo militās deo impli-
cat se ne se. Quid nī p̄temnat iudicare de terrenis
possessiuiculis hominū qui in celestibz & āglos iudi-
cabūt. In criminibus ergo nō in possessionibz po-
testas vestra. Propter illā siquidē & nō p̄p̄ hanc
accepistis clauēs regni celozū. p̄uaricatores vtiq;
exclusuri nō possessores. Habēt hec infima & ter-
rena iudices suos reges & p̄cipes terre. q̄o fines
alienos inuaditis. Quid falcē vestrā in alienā mes-
sem extēditis. nō quia indigni vos. sed q̄ indignū
vobis talibus insistere quippe potioribz occupatīs
Deniq; aliud incidenter excurrere ī ista causa qua
libet vrgente aliud vltro incūbere. Nūc aut quo-
niā dies malī sunt. sufficit interī admonitum esse
nec totū te nec semp actōni dare sed cōsideratōni
aliq̄o tui cordis & corpis sequestrare. que ipius
quoq; actōnis p̄tes benigna quādā p̄sumptōe su-

as facit pagendo quodāmo & p̄ordinādo que agē-
da sunt. **Necessariū** sane ne forte que p̄uisa & p̄me-
ditata poterāt esse p̄ficuo. p̄cipitara magis p̄cilo
fiant. **LXV.** **D**e utilitate consi-
derationis.

Et primū quidā ipm fontē suū. i. mentez
de quo oriē purificat p̄sideratō. deinde re-
git affectus. dirigit actū. corrigat excef-
sus. componit mores. vitā honestat et ordiat. Po-
stremo diuinaz p̄ter & humanaz rerū scientiam
cōfert. Hec est que p̄fusa distēminat. hīcā cogit
sp̄sa colligit. secreta rimat. vera inuestigat. verū
milia examinat. ficta et fucata explorat. Hec est q̄
agēda p̄ordinat. acta recogitat. vt nichil in mente
resideat aut incorrectū. aut correctōne egēs. Hec
est que in p̄p̄is aduersa p̄sentit. in aduersis nō sen-
tit. quozū alterū fortitudinis. alterū p̄uidentie est.
Ibi etiā aduertere tibi est suauissimū quēdam p̄cen-
tum. p̄plexūq; virtutum. atq; alterā p̄dere ex alte-
ra sicut hoc loco vides fortitudinis matrē eē. p̄u-
dentia. nec fortitudinē sed temeritatē quēlibz esse
ausum quē nō p̄ruuit sapientia. Hec item est que
inter voluptates et necessitates media quasi que-
dam arbitra sedēs. vtrinq; certis limitibus distē-
minat fines. Istis assignās et p̄tēs q̄o satis est. illis
q̄o minus est demens et sic ex alterutro terciā for-
mās virtutē quā dicunt tempantia. Nā intempan-
tem ipā cōsideratō censet. tam eū qui necessarijs p̄-
timaciter demit. q̄ qui indulget supfluis. Vñ mibi
videt nō omnino absurde diffinire tempantia. qui
hāc nec p̄dere necessitatē nec excedere dicat. Jam
de iusticia que vna ex quatuor est nōne p̄stat. con-
sideratōne mentē p̄ueniri vt se formet in ea. Si em̄
necesse est p̄t? cogitet vt ex se normā ducat iusti-
cie. nec factura vtiq; alteri q̄o sibi fieri nolit. nec
q̄o sibi fieri velit alteri negatura. Inuere nūc me
cū etiam harū pulcrā p̄nexionē et ipam coherentia
Nam ipi iusticie vt iusta sit tempantia modū ipo-
nit. Noli nimīū esse iustus ait sapiēs. Quid q̄ etiā
ipā sapiētia hoc tempantie frenū nō respuit. dicē
te paulo. Non plus sape q̄ oportet sape. sed sape
ad sobrietatē. Sed et ecōtrario. q̄ tempantie neces-
saria iusticia sit. oñdit domim? in euāgelio. arguēs
illoz tempantia qui abstinebāt vt viderent homi-
bus ieiunātes. Erat in cibo t̄pantia. s̄z non iusticia
in anima. quia nō dō placere s̄z homibz intēdebāt
Quō rursus vel illa vel ista sine fortitudine cum
constet fortitudinis esse mediocritas cohibere velle
et nolle suum inter angustias parū et nimis vt sit
p̄tēta volūtas mō illo medio. nudo. puro. solo cō-
stante sibi equali vndiq; sui. vtpote ex omni p̄te
p̄ter circūcisio. que solū p̄stat esse virtutis. Itaq;
iusticia modum querit. p̄uidentia inuenit. vēdicat
fortitudo. t̄pantia possidet. Non mibi est hoc loco
p̄positū de ipis virtutibus disputare. s̄z hec dixē-
rim hortās ad vacandū p̄sideratōni. cui? beneficio
et hec similia aduertunt. Cui t̄z pio t̄q; vtili oco
nullam in vita opam dare vitā p̄dere est. Quid ta-
men est si te philosophie huic totū repente deuo-
ueris. p̄decessores tui n̄ ita p̄sueuerūt. eris molest?
q̄ pluribus quasi qui a patz vestigijs deuiares. Nē
pe id videbis agere in suggillatōem eoz. s̄z et no-
taberis vulgari p̄uerbio. qui hoc facit quod nul-
lus mirat. q̄ si de bonis et non d̄ nouis sumam?
exempla nō defuere romani p̄tīfices qui sibi oia
inter maxima negocia inuenirēt. **LXVI.**

Qualiter audiēdo sunt et decidēdo cause.

Ed esto alius moleuit mos. dies alij sunt
& alij hoim mores. tpa piculosa non in
stant. sed ia extant. fraus & circūuentō
& violētia pualuere sup terzā. Calūniatores mlti
defensor rarus. Agitent ergo cause sicut oportet
Nam is modus qui frequētat est execrabilis plāe
& qui nō dico ecclesiā. sed nec forz deceret. Mi
roqz quēadmodum religiose aures tue audire su
stinēt huiusmōi disputatōnes aduocatoz. & pu
gnas etiam verboz que magis ad subuersionē q̄
ad inuentōnem pficiūt veritatis. Corrige prauuz
morem. p̄cide linguas vaniloquas. & labia dolosa
claude. Hi sunt qui docuerūt linguas suas loqui
mendaciū. disertū aduersus iusticiā. eruditi p falsi
tate. Sapiētes sunt vt faciat malū eloquētes vt i
pugnēt verū. Hi sunt qui instruūt a quibz fuerāt
instruēdi. Instruūt nō cōpta sed sua. Struunt de
pprio calūnias innocentie. destruūt veritatis sim
plicitatē. obstruūt iudiciū vias. nichil ita absqz la
boze maifestā facit veritatē. vt breuis & pura nar
ratō. Ergo quas ad te. necesse erit intrare causas.
neqz omēs necesse erit diligēter velim. sz breuiter
decidere assuescas frustratoziazqz et venatoziaz p
cidere dilatōes. cā vidue iteret ad te. et causas pau
pis & eius qui nō habet quod det alijs alias mltas
poteris omittere eminādas q̄plures ne dignas au
dientia iudicare. Quid em op? est admittere illos
quoz peccata manifesta sunt p̄cedētia ad iudiciū
Tanta em est impudētia nō nulloz vt cū manife
ste ambitōnis prunigie scateat tota facies cause eo
rum. nō erubescūt audiēciam flagitare. publicātes
semetipos ad multoz p̄sciētias. in quo vel sue soli
us satis poterāt pfundi iudicō. Non fuit qui rescī
deret attritas frōtes sed ideo plures facte sūt &
magis diruerūt. Sed & nescio quō viciosus p̄sciē
tias vicōsoz nō refugit. & vbi omēs fordent vni?
mīme fetoz sentie. Quis em verbi causa vnq̄ aua
rus auarū. luxuriosus luxuriosum erubuit. Plena
em est ambitōnis ecclesia. non est ia quod horreat
studijs & molitōibz ambitōis non plus q̄ spelū
ca latronis in spolijs viatoz. Si xpi discipul? es.
ignoscat zelus tu? exurgat autoritas tua adūsus
impudētiā hāc & generalē pestē. Intuere magistz
nō pat aures vt audiat. sed flagellū quo feriat. ver
ba nec facit nec recipit. nec em sedet iudicās. sed i
sequit punitēs. causam tamē nō tacet q̄ videlicet
domū oratōnis fecissent domū negociatōnis. ideo
& tu fac similiter. **LXVII.** **De parti**
bua consideratōis & primo de consideratōe sui
quid sit & quis.

Quattuor vt occurrūt tibi p̄sidrāda reoz
Te. que sub te. que circa te. que supra te
sunt. A te tua cōsideratō inchoet. ne fru
stra extēdaris in alia te neglecto. In acquisitōe em
salutis tue nemo tibi germanior vnico matris tue
Et hec tui p̄sideratō in tria diuidit. s. vt cōsideres
quid. quis & qualis sis. Quid in natura. s. q̄. hō.
Quis in p̄sona. s. papa. Qualis in moribz. Cōside
ranti igit tibi q̄ hō sis. i. animal ratōnale mortale
Is tibi exinde occurrūt fructus vt & mortale q̄ i
te est ratōnale humiliet. & rursum ratōnale mor
tale cōfortet. Deinde quis sis & de quo sis factus
aduertendū. Quid nī erubescas minim? inueniri
in magnis. qui te recordaris magnū in mīmis exti
tisse. blandiē cathedra. spelūca est. Inde nāqz sup
nitendis sonās tibi epī nomie nō domū sed offi
cium. Quō aut libet gloriari. vbi ociari non licet

Non em locus est ocō. vbi sedula vrger sollicitudo
omniū ecclesiāz. Quid em aliud tibi dimisit sct?
apostolus. Argētum inquit et aurū non est michi.
quod aut habeo hoc tibi do. Nūquid dominatōez
Audi ipm dicentē. Nō quasi dominātes ait in cle
ro. sed forma. f. g. Et ne hoc dictum sola humilita
te putes. nō etiā in veritate vox domi est in euāge
lio. Reges gētium dominantē eoz & qui po. h. su
per. eos. be. vo. Vos autē nō sic. Planū est. aposto
lis interdiciē dominatē. Tu ergo tibi vsurpare au
des aut dominās apostolatū. aut apostolicus dñā
rum. Plane & ab alterutro prohiberis. si verūqz
simul habere velis. p̄des vt rūqz. Domabis quidez
lupos. sed ouibus nō dominaberis. Pascēdas utiqz
nō p̄mendas suscepisti. Preciosissimus fundus est
humilitas in quo edificii spiritalē p̄structū. crescit
in templū sanctū in dño. Tercō p̄siderādum est ti
bi qualis sis. Simia em in tecto. rex fatu? in solio
sedēs & nunc audi canticū meū. mīm? quidez sua
ue sed salutare. Mōstruosa res est gr ad? summ?
& animus infimus. sedes p̄ima et vita ima. lingua
magniloqua et man? ociosa. sermo multus. & fru
ctus nullus. vultus grauis et actus leuis. Ingēs
autoritas et nutās instabilitas. Admoui speculū.
sedus se i eo vult? agnoscat. tu tuū gaude dissimi
lem inueniri. Inspice tamē et tu ne forte et si sit vñ
merito placeas tibi. etiam in quo debeas displice
re nō desit. Rara vox. nichil michi cōsci? sum. cau
tior in bonis ābulas si & mala nō lateāt. Quāobzē
noueris te vt inter angustias que nō desunt frua
ris cōscientie bono. Magis aut vt scias quid desit
tibi. cuiā nō desit omia illi desunt qui nichil sibi
desse putat. Nūquid quia summ? p̄tifer es ideo
summus. Vel quō pficis. si iam sufficis tibi.

LXVIII. **De cōsideratōe sui quid fuit**
et quid nunc sit.

Considerātū aut tibi quis sis. nichilomin?
p̄siderādum quid prius eras imo qd nūc
es. Vt quid em desinis inueniri. quod nō
desisti esse. Adhuc em es qd eras. s. homo. nec mi
nus hoc es. q̄ quod post factus es. forte et magis
Deniqz illud natus es hoc mutuat. Nō illud reie
ctū ē sed istud adiectū. Cōsidera igit maxie quod
maxie es. s. hōiem qd et nat? es. nec mō qd nat? sz
et qualis. Tolle p̄inde nūc hereditaria hec p̄zoma
ta ab imitō maledicta. dirūpe velamē filioz zelan
tium ignominia. nō plagā curantiū. Dele fucū fu
gacis honoris hui? et male colerate nitorē glorie
vt vno e nudū p̄sideres. quia nudus egressus es de
vtero matris tue. Nūquid ifulatus. nūquid micās
gēmis. aut florid? sericis. aut coronat? p̄nīs. aut
suffarcinatus metallis. Si cūcta hec veluti nubes
quasdam matutinas velociter trāseuntes dissipēs
et exuffles a facie cōsideratōis tue. Occurrēt tibi
o homo nudus et paup. et miser miserabilis homo
quoz dolens q̄ hom o sit. erubescēs q̄ nudus sit.
plorās q̄ natus sit. murmurās q̄ homo sit natus
ad laborē et non ad honorem. Homo natus de mu
liere. et ob hoc cū reatu. breui vituens tempe. et ob
hoc cum metu. replet mltis miserijs. et ob hoc cū
fletu. salubris copula. vt cogitās te summū ponti
ficem. attēdas p̄ter vilissimū cimerē nō fuisse sed
esse. Hec te cōsideratō tenet in te. nec a te auolare
sinit. nō ambulare i magnis neqz in mirabilibz sup
te. In te cōsistito ne ifra deijci sinas. nō attolli sup
non euadere in longius. nō extēdi in latius. Tene
medium si nō vis p̄dere modum. Loc? medi? tut?

est. mediū sedes modi & mod⁹ virt⁹. Omne extra
modū mansionem sapiens exiliū reputat. Propter
hoc nō est illi habitare in lōgo qd̄ ultra modū sit
sed nec in lato qd̄ extra sit. nec in alto quod supra
sit. nec i imo infra sit. Deniq; et longitudo extē
niū habere solet. & dilatatio scissuram. & altitudo
ruinā et pfundū absorptōnem. Longū dico cum
sibi homo longiorē pmittit vitā. Latū cū insup
fluas anim⁹ distendit curas. Altū cum de se pl⁹
psumit. Profundū cum se pl⁹ deijcit. Qui igit̄ lō
ga sibi metit̄ tempa. ingrediē iter exterminij. & i
psenti a se exulans p obliuionez. in aliam pmanem
solitudinem migrās secula et nō pfutura. imo nec
futura. Similiter animi imoderata extēsiō attenua
tōnem facit. & extenuatō nimia scissione. multisq;
lacere curis necesse est. Iā vero alta psūptio qd̄
nisi picipitatio ruinosā ē. Et quid pusillanimitatis
deiectio. nisi despata quedam absorptio. In hac
fortis non deijcit prudens longioris vite non ab
ducetur incerto. modest⁹ moderabit̄. curas tem
pabit a supfluis. nō deest necessarijs. Porro iust⁹
altiora de se non psumit. sed dicit. Si iust⁹ fuero
nō leuabo caput. Neq; ergo pl⁹ uero tibi tribuas
nec plus iusto pcas. **LXXIX.** **De cōsidera**
tione sui qualis sit

Ugilanter discerne qualis ex te. & qual
sis dono dei. & non sit in spū tuo dol⁹.
Erit autē hoc si fideliter ptiens tua tibi
et que sunt dei deo sine fraude resignes. Cōside
rando qualis sis etiā qualis fueris recogitādū tibi
est. Conferēda sunt posteriora priorib⁹. pfereris
ne in virtute. in sapiētia. in suauitate mor⁹. An ab
his forte qd̄ absit defeceris patiēti⁹ sis. an impa
tiēti⁹. insolēti⁹. an humili⁹. exorabili⁹ an dis
ficili⁹. Latus tibi patet cāpus in hoc genere cōsi
derandi. Oportet ut innotescat zelus tu⁹. clemen
tia tua. discretō moderatrix utriusq;. Solent em̄
discretōnis oculo caligāte alterut⁹ sibi p̄cipere lo
ca terminos occupare. Porro caliginis due sūt cau
se. ira & molli⁹ affectus. Is iudici⁹ censurā ener
uat illa p̄cipitat. Turbat⁹ em̄ p̄ ira oculus clemen
ter nil intue⁹. suffus⁹ fluxa quadā & muliebri mol
licie rectū nō uidet. Non eris innocēs si vlt̄ p̄nias
cui p̄cendū est. aut p̄cas ei qui puniēdus est. In tri
bulatōnibus quoq; qualē te muenēris nolo diffi
mules. si pstantē in tuis. p̄dolentē in alienis. gaude
Magnus qui incidēs in aduersa. nō excidit ut pa
rū a sapiētia. nec mīmor cui p̄ns felicitas si arisit n̄
irritat. qd̄ facili⁹ inueneris qui sapiētiā retinue
rit cōtraria sibi fortuna. qd̄ qui p̄piciā nō p̄oiderit.
Quāq; vero sapiēs recte horret sapiētiā scribi
in ocio. cauēdum est tamē & in ocio ociū. Fugien
da est em̄ ociositas mater nugaz. nouerca virtutū
inter seculares nuge sunt. i ore sacerdotis blasphe
mie. Interdū tamē si incidāt ferēte fortassis. refe
rende vero nunq;. Cēsecrasti es tuū euangeliū. ta
libus iam apire illicitum. assuescere sacrilegiū est.
Labia inquit sacerdotis. cul. sci. & le. re. ex o. e.
nō utiq; nugaz vel fabulas. verū scurzile nō suf
ficite p̄grinari ab ore. sed ab aure p̄cul relegandū
est. Fede ad cachinnos moueris. fedi⁹ moues. Por
ro detrahēre vlt̄ detrahentē audire quid hor⁹ tam
nabili⁹ sit nō facile dixerim. Nō pui autē peccati
te reum existimes. si facies peccatoz in iudicio su
mis. & non poti⁹ causas discutis meritoz. Est &
aliud viciū. cuius si te imūnem sentis. inter omēs
quos noui ex his qui cathedras ascēdunt. secebi s

me iudice solitari⁹. qz singulariter leuasti te supra
te. scz facilitat e credulitatis. hinc p̄nihilō ire mul
te inde innocētium frequēs addictō. Inde p̄iudici
cia i absentes. Nūc ad ea que sub te sunt p̄sideratō
intendenda est. **LXX.** **De p̄sideratōne**
circa subditos & de p̄pescēdia appellatōnib⁹.

Sapiētib⁹ & insipiētib⁹ debitor es. Ip̄s
nomē debitoris memēto poti⁹ seruienti
agruere qd̄ domināri. Nec tātum fidelib⁹
sed & infidelib⁹ interest p̄inde tuā dare opam. ut
increduli puerantē ad fidē. pueri nō auertantē. aū
si reuertantē. pueri ordinē ad rectitudinē. subū
si ad veritatē reuocent. subuersores inuictis ratōi
bus p̄uincant. Hi sunt heretici canes ad scissionez
vulpes ad fraudē. Vestri qui terrā austri tā sepe
visitāt. hi sciunt. eunt & redeunt p̄ mediū eoz. S;
quid boni adhuc cū illis egerint. necdū audiūm⁹
& fortasse audissemus. nisi p̄ aure hispanie salus
populi vluisset. O ambitō ambiētiū crux. quō
omēs torques. omibus places. An nō limina apo
stolor⁹ plus iā ambitō qd̄ deuotō tenet. An nō vocī
bus eius vestrū tota die resulat palatiū. Appella
tur ad te de toto mūdo in testimoniū singularis p̄
matus tui & vēmā tā fructuose qd̄ necesse est. Vti
nā cum opp̄ssus clamat. sentiat opp̄ssor & nō sup
biat ip̄ius vnde incēditur paup. Impune em̄ trāsi
re inique appellatē iniquaz appellatōnū ē fomes.
Iniqua autē omīs appellatō. ad quā iusticie inopia
nō coegit. nō ut graues sed si graueris licet appel
lare a sentētia. Ante sententiā omnino nisi ob ma
nifestū grauamē impbe psūmit appellatō. Qui er
go nō grauatur appellat liquet. qz aut granare intē
dit aut tēpus redimere. Nō est aut appellatō suffu
giū sed refugium. At vero antidotū versum est in
venenū. Non est hec mutatō dextere excelsi. Zela
tus est dñs domū oratōnis. factā speluncā latro
num. Tu minister ei⁹ dissimulas miseroz refugium
datū arma iniquitati. **LXXI.** **De exēptō**
ne ecclesiāz

Aut marmur & querimonias ecclesiāz
truncari se clamāt ac demēbzari. Subera
bunt em̄ abbates ep̄s. ep̄i archiep̄s ar
chiep̄i patriarchis vlt̄ primatib⁹. Facitis hoc quia
potestis. sed utrū & debeatis questio est. Spiritu
lis homo qui omia diiudicat ut ip̄e a nemie iudice
tur. omne opus suū tna p̄sideratōne pueniet. scilicet
an liceat. an deceat. an expediat. Quid autē taz
indignū tibi qd̄ volūate p lege vi. Quid tam be
stiale qd̄ nō iudicō agi sed appetitu. Quid itē tam
indecēs tibi qd̄ ut totū tenēs nō sis p̄iectus toto nī
si mīmutas quasdā et exiguas p̄ortōnes ip̄ius tibi
credite vniuersitatis. quasi n̄ sunt tue satagas ad
huc facere tuas. Molo p̄tendas michi fructū emā
cipatōnis huius. Nullus est em̄ nisi qd̄ ep̄i inde in
solēti⁹. mōachi dissolutiores sūt qd̄ etiā paupio
res. Licenti⁹ em̄ peccāt cū nō sit qui arguat. licen
tius spoliānt cū nō sit qui defēdat. Simant extolli
tur qui subtrahit et cui subtrahit irridet. Qui lib
trahit quō innocēs est. Sed is qui murmurat scdm
animā mortu⁹ est. Qui instigat. quō viuū. quō n̄
reus mortis amboz et sue p̄iter qui gladiū dedit.
vnde ambo morerent. Hoc est qd̄ dicit ad achab
qui rerū summā tenebat. ut vnā vineā affēctauit.
Occidisti insup et possidisti. Huic cōgruit pabola
nathan de homine qui centū oues habēs vnaz que
paupis erat p̄cupiuit. Adde qd̄ qui audiūt. scāda
lizant. detrahūt. blasphemāt. Hic etiā iter ecclesiāz

inimicitie graues. **N**ō facile adducor licitū ostēre
quod tot illicita peccant. Tu ne licitū sentias ecclesias
suis mutilare membris. Omnis anima inquit potesta-
tibus sublimioribus? subdita sit. plaliter em dicit po-
testatibus. Non em tua sola potestas a domino ē
sunt & mediocres. sunt & inferiores. Et quomō
quos deus diuinxit non sunt sepandi. sic nec quos
subiūxit compandi. Monstrz facis si manui digitū
submouēs facis depēdere de capite supiorem ma-
nui brachio collateralē. Corpus siquidē xpi paulz
capiti diuētiissime aprās totū ex eo opactū. xpi
bet & onexū p omnē iuncturā submistratōnis. h.
o. v. m. a. cor. fa. in edi. sui in caritate. Nec xilē re-
putes hāc formā quia in terzis est exemplar em ha-
bet e celo. Neqz em pōt silius facere quicqz nisi qd
v. p. fa. Vide inquit vt omnia facias scōz exemplar
qd tibi in m. m. est. Q. si dicat epus nolo esse sub
archiepō. Vel abbas. nolo esse sub epō. hoc nō est
e celo. nisi forte angeloz quēpiam audisti dicentē
Nolo sub archangelis esse. aut ex alio quolibz infe-
riorz ordinū aliquē non ferentem sub esse nisi deo.
Quid inquis phibes dispēfare sed non dissipare.
Vbi necessitas vget excusabilis est dispēfatio vbi
utilitas puocat laudabilis. Vtilitas dico nō ppria
sed omunis. Nam cū nichil hoz nō plane fidelis di-
spensatō sed crudelis dissipatō est. **LXXII.**

De neglecta obseruatiā canonū.

Ista deniqz vestra apostolica mādāta at-
qz iustitūta passi neglecta iacēt. Nōne os
tuū iā quart? annus est in remensi oculo
hec capitula pmulgauit. Precipimus aisti vt tam
epi qz clerici. neqz in supfluitate seu varietate ibo-
nesta vestiu diuicoloz aut fissura vestiu neqz i tō-
sura seuentiū offendāt aspectū quoz forma et ex-
emplū esse debēt. Itē vt null? in archidiaconū vel
decanū. nisi diaconus vel pfbiter ordīnē. Pichi-
bemus ne adolecētibz vel infra sacros czdīnes cō-
stitutis pdicti pcedāt honores. vba tua hec. Quis
ea tenet vel tenuit. Falleris si teneri putas. Si nō
putas ipe peccasti. aut statuēs que nō tenerentur.
aut qd non tenent dissimulās. Leua oculos tuos
& vide. si nō eque vt prius pellicula discolor sacz
ordinē discolorer. si nō eque vt prius fissura enor-
mis pene ingūia nudet solēt dicere. Nunqō de ve-
stibus cura est deo. & nō magis de moribz. At for-
ma hec vestiu deformitatis mentiū & mox indicū
est. Quid sibi vult qz clerici aliud esse & aliud vidē-
ri volūt. habitu milites questu clerici. actu neutz
exhibēt. Neqz em pugnāt vt milites. nec vt clerici
euāgelizant. Cuius ordinis sunt cū vtriusqz eē cu-
piūt. vtrūqz deserūt. vtrūqz pfundūt. At si sūme
sapies deus nichil inordinatū reliquit. Vereor nō
alibi ordinādos. qz vbi nullus ordo s3 sempitern?
horroz inhabitat. nunc inferēda que circa te sunt.

LXXIII.

**De consideratiōe populi ro-
mani qui circa eū erat.**

Querū illū ordinatissimū esse decet. a quo
pcipue in omnē ecclesiā cleri forma pces-
sit. Quid de populo loquar. Quid tā no-
tum seculis qz pteruia romanoz. Gēs insueta pa-
ci cumuleui assueta. Gēs inmitis & intractabilis
subdi nescia nisi cū non valet resistere. En plaga ti-
bi incūbie cura hec. Noli diffidere etiā si incurabil
sit. Ad curā em exigeris nō curatōez. Curā inquit
illius habe. Vex dixit quidā. Nō est in medico sē-
per releuet vt eger. Plus omnibus laborauit ait ap-
stolus nō dicit. plus omnibus pfui. Vnus quis qz i

quit ppriā mercedē accipiet scdm s. l. non secū dū
puentū. Ita queso fac tu qd tuū est. nam deus qd
suum est satis absqz tua sollicitudine curabit. Red-
det deus mercedē la. s. f. Secur? labor? quē nullus
euacuare defectus potest. Scio vbi habitas. Incre-
duli & subuersores sunt tecū romani impij i deū
temerarij in sancta. sediciofi in inuicē. emuli in vi-
cinos inhumani in extraneos. quos neminē amātel
nemo amat. Supioribus infideles. inferioribz im-
ptabiles. inuerecūdi ad petēdum. ad negandū frō-
tuos. ingrati cū accepint. grādia loquunt cū oge-
tur exigua. blādiffimi adulatores. mordacissimi d-
tractores. viz circūspectū & amicū pprie cōscien-
ti e calumniantē ypocritā. Porro quietis amatozem
& sibi interdū vacante inutilem dicūt. Talia tamē
tu pastor vtilis piderato quō si fieri possit cōuer-
tas eos. neipi subuertāt te. Petrus cui? sedē tenes
nesciē aliquādo pcessisse vel gemmis ornat? vel se-
ricis. nec reclus auro. nec reclus equo albo. nec
stipatus milite. nec circūstrepentibz sept? mistris
Absqz his tam satis credidit posse ipleri salutare
mādātum. Si diligis me pascē oues meas. In his
successisti non petro sed ostāmo. Cōsulo toleran-
da p tempe. nō p debito affectūda. Ad ea poti?
te mato quoz te scio debitorē Opus inqz fac euā-
geliste & pastozis nomē implesti. Dracones inqz
me mones pascere & scorpiones nō oues. Propē
hoc inqz magis aggredere eos sed verbo nō ferro
Quid em denuo viurpare gladiū tempres. quē se-
mel iussus es reponere in vaginā. Qui tñ gladius
scz materialis tuus est. etiā ipe tuo nutu & si nō
tua manu euaginādos Ali oquim nisi ad te ptineret
aliquo modo dicētibz apostolis. Ecce gladij duo
hic. nō respōdisset domin? satis est. sed nimis est
Vterqz ergo gladius ecclesie est. sed vnus p eccle-
sia alter & ab ecclesia exercēdus. Hic sacerdotis.
ille militis manu. Insta ergo oportune importune
clama ne cesses. Si dura fronte sunt. indura & tu
ecōtra tuā. Nichil tā dūz qd duriori nō cedat. De-
di inquit frontē tuā duriorē frontibus eoz.

LXXIII.

**De consideratiōe laterum
suoz id est cardinaliū.**

Quiam ad collaterales tuos qui tibi inti-
mi sunt. Quāobz si boni sunt tibi potis-
simū. si mali eque pl? tibi. Ne te dixeris
sanum dolentem latera. i. ne bonū dixeris malis in-
nitentē Aut si bonus sis. quē fructū afferre potest
bonitas tui soli? S3 nec tibi tua boīas. vndiqz ob-
fessa malis. sicut nec sanitas vicino serpente. Siue
aut leuēt siue grauet cui potius imputandū est qz
tibi. qui tales aut elegisti aut admisti. S3 nec po-
testatem habent. nisi quā tu eis tribueris vel pmi-
seris. Tibi ergo imputa quidqz patieris a eo qui
sine te nichil potest facere. Igit non incōsiderate
eligendi siue colligēdi sunt in opus misterij huius
Tuū est vndecūqz eos euocare exemplo moisi. An
nō de toto orbe eligēdi sunt orbem iudicaturi. Sa-
ne huic negocō nō se ingerat rogās. pfilio nō pce-
agendū est. Sūt em que necessario a nobis rogatiū
aut extorquet importunitas aut necessitas mereē
An istud in his que nostra sunt. vbi autē nō licet
michi facere qd volo qd locus rogati cū p quo ro-
garis suspectus tibi sit. Qui aut ipe rogat p se iā
iudicatus est. Clericū curiā frequētantē qui nō sit
de curiā ad id geuns ambientium pettinere nō ois
Adulantez & ad cuiusqz placitū loquētez vnū

de rogationibus. puta etiam si nihil rogauerit. Viri cal-
lidi & dolosi propriū esse solet tunc prendere humili-
tate cū aliquis obtinere nititur. **Hic** est qui nequiter
se humiliat. & inter. e. p. s. d. Quātos quos suppli-
ces admittis. postmodū sustinuitis graues. rebel-
les. otumaces. Verbosum adolescentē & studentē
eloquentē. cum sapientie sit inanis nō aliud q̄ iusti-
cie hospitem reputes. **LXXV** **Quales**
ad hoc officiū assumi debeāt.

Uros p̄batos oportet elegi. nō p̄bandos
Nec in monasteriis spe meliorādi omēs
recipimus. **At** curia bonos facilius reci-
pe q̄ facere cōsuevit. **Tracta** ante factū. quia p̄
factū sera retractatō est. Itaq; non volētes neq;
curātes assume. sed cūctantes se. renūciātes eti-
am coge. In talibus requiescet spūs tuus. qui. s.
nō sunt attrite frontis. sed verecūdi & timorati.
p̄ter deum tamē nichil timeāt. nichil sp̄ent n̄ a deo
Qui etiā aduentantiū nō manus attendāt. sed ne-
cessitates. qui stent viriliter p̄ afflictis & iudicēt
in equitate p̄ māsuetis terre. qui sunt cōpositi ad
mores. pati ad obedientiā. māsueti ad patientiā.
subiecti ad disciplinā rigidi ad censurā. catholici
ad fidem. fideles ad dispositiōem. cōcordes ad pa-
cem. In iudiciō recti. in cōsilio p̄uidi. in iubēdo di-
sereti. in disponēdo industrii. in agendo strenui. i
loquēdo modesti. in aduersitate securi. in p̄speri-
tate deuoti. i zelo sobrii. i misericordia nō remissi
in oco nō ocōsi. i in cura reifamiliaris nō anxii. alie-
ne rei non cupidi. sui non p̄digi. ubiq; & i oībus
circūspecti. qui legatōne etiā p̄ xpo possūt fungi
quoties op̄ erit. nec iussi renuāt. nec nō iussi asse-
ctent. **Qui** missi post aux̄ non eāt sed xps sequat̄
Qui questū legatōnem non estimēt. nec requirūt
datum sed fructum. **Qui** regibus exhibeant iohā-
nem. egiptijs moisen. fornicantibus phimees. heliā
idolatriis. heliseū auarīs p̄ter mentientib; paulū
blasphemantibus matheum negociantib;. **Qui** vul-
gus non spernant sed doceant. diuites nō palpent
sed terzeant. paupes non grauent sed foueant. mi-
nas principū n̄ pauēat sed oreant. **Qui** n̄ cū tur-
ba intrent. nec cum ira exeant. ecclesias nō spoliēt
sed emendent. **Marsupia** non exhauriant. sed cor-
da reficiant & crimina corrigant. fame p̄uideant
sue. nec iuideant aliene. **De omni** re plus orationi
fidant. q̄m in industrie sue vll' labori. **Quoz** ingressi
pacifici sit. modesti exiti. **Quoz** sermo edificatō
sit. vita iusta. p̄ntia grata. memoria i benedictiōe
Qui redeant ad te fatigati quidem sed non suffra-
cinati simul & gloriantes. n̄ q̄ curiosa siue p̄ecō-
sa queq; terraz attulerint. sed q̄ reliquerint pacez
regnis. legē barbaris quictē monasteriis. ecclesiis
ordinē. clericis disciplinā. deo populū acceptabilē
sectatorē bonoz opum. **Non** sit qui possit dicere
legato. **Ditavi** ab̄baā. sed cū samuele cōcionetur.
ad omnes loquimī de me corā domino & xpo eius
ic̄. **Et** nūc reduc oculos mi eugeni ad eū qui nūc
est curie siue ecclesie statū & studia platoz. eozq;
p̄sertim qui sunt in circūitu tuo. **Sed** de his hactē-
nus ego palpaui. nō fodi pietem. tibi licet fodere
& videre ic̄. **LXXVI** **De dispositiōe**
reifamiliaris.

Osrhael q̄ magna est domus dei. & in lo-
pos eius. **Vacuū** p̄sus a solitudine re-
rū mimaz & viliū oportet esse animū. tā
magnis & tā mltis rebus intentū **Oportet** igeniū
rectum. cautū. vigilē. firmū. amplū esse. p̄curatū

est qui p̄ te molat. **Pro** te inq̄ non tecū. **Quedam**
enī p̄ temet facies. quedā p̄ te & alios simul. quedā
p̄ alios atq; te. **Sub** quo. s. vltimo genere agenda
domus tue locanda. cēsuerim. p̄ aliū igit̄ illa facies
cui tria necessaria sunt. s. vt sit fidelis ne fraude-
prudēs ne fraude. terciū est auctoritas. qua possit
disponere queq; put scit & vult. **Hoc** ē vt si cōstis-
tua sup familiā possit mutare mīstros. transferre
mīstria ad quos. & q̄ndo voluerit. & nullū patia-
tur p̄radictorē. p̄sit omībus vt omībus p̄sit. et o
omībus clādestinas & susuratas delatōnes non
recipias aduersus eū. **Et** hāc velim tibi generalem
p̄stituas regulā. vt omnē qui palā verec̄ dicere qd
in aure locut̄ est suspectū habeas. **Q** si te iudicā-
te dicendū coram ille noluerit. delatorē iudices nō
accusatozem. Itaq; vnus omībus faciēda iniūgat.
omēs vni respondeāt. tu illi habeas fidem vacans
tibi & ecclesie dei. siquo minus aut fidelis inuenia-
tur. aut prudēs fidei potius omittendū. **E** duob;
enī hoc tutius q̄p̄ & si minus fidelis rep̄e sustine-
re potius cōsule q̄ te imergere laberito huic. **Me-**
mento saluatore iudam echonomū habuisse. **Quid**
ep̄o turpius q̄ incubere suppellectili & substācio-
le sue sciscitari de singulis. morderi suspitōnibus.
moueri ad queq; p̄dita vll' neglecta de minutis &
quadratis exigere ratōnem. **Non** ita ille egipti; cū
ctis ioseph creditis ignorabat quid haberet in do-
mo sua. **Erubescat** xpianus xpiano sua non credēs
quia homo sine fide. fidē tamē habuit seruo alieni
gene. **Mira** res. **Epi** habēt ad manū quib; animas
credāt. & quibus suas omittāt facultates non i-
ueniūt. **Optimi** videlicet estimatores qui magnam
de mīmis quam vel nullā de maximis. curā gerāt
Quotidianas expēsas quotidiano recipiam; scru-
tinio. & p̄mua dominici gregis detrimēta nescim;
De p̄cio escay & numero panū. quotidiana cū mī-
nistris discussio est. **Raro** admodū cum p̄biteris
collatō celebrat̄ d̄ peccatis populoz. **Cadit** alina
& est qui subleuet eā. perit anima & nō est qui re-
put; **Queso** trāsitoria illa que stare tibi nō queūt
fac vt a te trāseant. **Nō** p̄te. **Riuus** qua fluit cauat
terā. sic discursus tpaliū p̄scientiam rodit.

LXXVII **De dispositiōe familie p̄prie.**

Uolo aut vt vicia domus tue vltim; scias
Qua p̄pter vt dixi alius tpalia dispense-
nō tu. **Omimode** enī studeas auertere a
te scursum hoz. **Plurima** nescias. mltā dissimules
nōnulla obliuiscaris. **De** disciplina vero tu p̄uide
illud nemini cradas. si insolentior corā te vll' sermo
insonuerit vel habitus apparuerit. man; tua sit su-
per huiusmōi impunitas ausum p̄it. ausus autē ex-
cessum. **Domū** ep̄i dec; sanctitudo. sacerdotis do-
mestici aut ceteris honestiores. aut fabula omībus
sunt in vultu. habitu. incessu eoz qui circa te sūt
Nichil impudicū vel indecēs residere patiaris. **Di-**
scant a te coepi tui comatulos pueros & comptos
adolescētes secū non habere. certe inter mīstratos
discurre calami stratos nō decet. **Noli** faciē tuaz
bilarē ad eos ostendere nec tñ austeritatē suadeo
tibi. sed grauitatē. **Illā** infirmiores fugat. hec leui-
res rep̄amit. **Illā** si assit odibilē. hec si desit p̄cepti-
bilem reddit. **Igit̄** nec seuerius nec dissoluti;. qd
hac mediocritate grātius vt nec de seueritate sis
oneri. nec de familiaritate p̄ceptui. **In** palatō papā
domi te patrē familias exhibeto. **Amēt** te domesti-
ci tui. si nō facito vt timeāt te. **Vtilis** semp custo-
dia oris. que tamē affabilitatis graciā nō excludit.

Igitur ubique frenanda est lingua princeps maxime autem in conuiuio ille ouenietior habitus si actu quidem seuerus sis vultu serenus verbo serus. Capellani tui qui tecum iugiter diuinis intersunt obsequiis non sint sine honore seruia eis ab omnibus tanquam tibi necessaria de manu tua accipiant & hijs contenti sint tu autem vide ne exeat super hoc quod forte ab aduentatibus petere deprehendes iudica gyezi cum optimus canon qui praeiit auariciam ex calumnia id est non timens a conscientia. Jam considera quod supra te sunt

LXXVIII. *De consideratione eorum que super te sunt & diuinorum.*

Ibi superiores & si de consideratione inscribatur res tamen non tantum considerandas sed etiam agendas docet. Que autem supra te sunt non actu indigent sed tantum inspectu. Totiesque tua peregrinatio consideratio quotiens ab illis rebus ad ista deflectit inferiora & visibilia siue in tuenda ad noticiam siue appetenda ad usum siue pro officio disponenda vel accitanda si tamen versatur in his ut per hec illa requiratur haud percul exultat Sic enim considerare repatriare est. Sublimior autem iste presentium ac dignior est usus reuerentia cum si inuisibilia dei per ea quod sunt in corde. Hac scala ciues non egredietur sed exules. Licet autem que supra sunt non verbo doceant sed spiritu reuelentur tamen quod sermo non explicat consideratio querat oratio expectat vita mereatur puritas assequatur. Tribus autem modis quasi totidem vijs inuestiganda sunt scilicet opinione fide & intellectu intellectus rationi innititur fides auctoritati opinio verisimilitudini. Habet prima duo certam veritatem sed fides clausam & inuolutam intellectus nudam & manifestam opinio autem certi nil habet verum per verisimilia querit potius quam apprehendit. Omnino autem in his cauenda est confusio ne aut incertum opinionis fides figatur aut quod firmum fixumque est fidei opinio in questione reuocetur. Et sciendum quod opinio si habet assertorem temeraria est fides si habet hesitacionem infirma est. Intellectus si signata fidei irrumpe nitatur effractor reputatur & scrutator maiestatis fides igitur ambiguum non habet. Ecce affectus nostri iacet mole corpea pregrauata & luto hereticus desiderijs sola interim arida & tenuis consideratio puolat & tamen ex tantillo quod iam daret libet exclamare Domine dilexi decorum domus tue & l. b. g. t. Quid si totam se anima colligat & reductis affectibus e cunctis locis quibus captiui tenentur timendo que non oportet amando que non decet dolendo uane gaudento rariis cum his ibiat tota voluntate & libertate volat pulset impetu spiritus & in pinguedine gratie illabatur. Nonne cum cepit circuire illas lucidas mansiones & sinum illum abissae curiosius perscrutari & sub altari martirum reuifere animas in patria stola sedam patetissime expectantes multo magis tunc instabit loquens cum propheta. Vnam petij a domino h. r. zc. **LXXIX.**

De trino & vno deo.

Deus trinus & vnus est quod autem pluralitas sit in hac unitate & ipsa in pluralitate scrutari temeritas est credere pietas nosse vita eterna. Ut autem huius singularis unitatis eminentia euidentior fiat multa vna consideratio percurrat. Est autem unitas collectiua ut cum lapides multi acervi vnum faciunt & est constitutiva cum multa membra vnum corpus vel multe partes vnum totum & est coniugatiua qua vir & mulier sunt vna caro & est nativa qua anima et caro vnus nascitur homo et est potestativa qua homo virtutis non instabilis non dissimilis

sed vnus sibi met nititur inueniri et est sententia cum per caritatem multorum hominum est cor vnum et anima vna et est votiuum cum homo votis omnibus deo adherens vnus spiritus est. Et est dignatiua qua limus noster a dei verbo in vna assumptus est persona. Inter hec omnia que recte vnum dicuntur arcem tenet unitas trinitatis qua tres persone sunt vna substantia. Secundo loco est illa qua e converso tres substantie vna in christo persona sunt quocumque vero alia dici vna possunt summe illius unitatis imitatione non comparatione vna appellatur. Bonus est itaque dominus anime querenti illud. Quid ergo deus quod ad vniuersum spectat finis quod ad delectationem salus quod ad se ipse nouit.

LXXX. *Qualiter deus sit pena puerorum.*

Videtur est deus. Non minus puerorum pena quam gloria humilium. Est enim rationabilis quod datur equitatis directio inconvertibilis atque inclinabilis quippe attingens ubique cui illa omnis prauitas perturbetur necesse est. Ve oppositis voluntatibus que semper conantur impingere et frustra solaz sue auersionis referentes penam. Quid enim tam penale quam semper velle quod nunquam erit et semper nolle quod nunquam non erit nunquam obtinebit quod vult et quod non vult in eternum sustinebit. Quis hoc facit rectus dominus deus noster qui et cum pueris puerit. Est etiam turpium pena deus quia lux est. Omnis enim qui male agit odit lucem non tamen lucem declinare poterit quia lucet ubique etiam in tenebris sed tenebre eam non apprehendunt. Proinde reprobis in iudicio videbuntur ut obscurantur et non videbunt ne consolentur nec mori a luce videbunt sed in luce et hoc ab omni videre ut per multitudinem inuentum sit confusio multa. Et nullus de tanta numerositate spectantium molestior oculus suo cuiusque. Non est aspectus siue in celo siue in terra quam tenebrosa conscientia suffugere magis velit & minus possit. Hic est vermis qui non morietur memoria preteritorum. Morreo verum mori daret et morietur viuacem horreo incidere in manus mortis viuacis vite morietis. Hec est secunda mors que semper occidit nunquam percidit. Qui enim dicunt moriibus cadite super nos et cetera quid nisi mortem mortis beneficium finire vel euadere volunt. Constat autem animam immortalem esse durare autem anima durabit & memoria. Sed qualis feda flagitiorum horrida facinororum. Hec enim licet trahantur a manu remanent in mente et si facere in se potest fuit fecisse sempiternum est. Hoc est quod dicitur. Argua te et sta. c. f. t. Dominus locutus est cui omne aduersus esse etiam sibi aduersari necesse est ut sit se ra querela o custodes hominum q. me. p. c. tibi i. zc.

O eugeni ita est. Non potest deo esse contrarium quid et sibi met coherere sed omnis qui arguit a deo arguet et a seipso. Non est sane iam quod tunc aut veritatem dissimulet ratio aut rationis intuitum. Anima dicitur abrupta membris corporis in sese collecta. Quo enim volat sopitis conclusisque mortis sensibus per quos ubique curiosus exire et a se ire solebat in ea que preterit huius mundi figuram videtur turpibus nihil desse ad confusionem cum producent in spectaculum deo angelis hominibus sibi ipsis. Quod male locati erunt ubique oppositi torreti huic directe equitatis et huic lumini per palatium veritatis expositi. Nonne hoc est perpetuo tunc diu atque profundum. Duplici inquit peritio contere eos zc. **LXXXI.**

Qualiter idem sit gloria electorum.

Videtur est dens. Longitudo latitudo sublimitas et profundum. Longitudo propter eter

nitatem interminabilem. latitudo propter caritatem
immensurabilem. sublimitas propter maiestatem incommen-
surabilem. profundum propter sapientiam inscrutabilem. Hec
sancti scilicet apostoli apprehendunt. **E**sto & tu sanctus
ut possis apprehendere cum omnibus sanctis. Sanctus
vero facit duplex affectus sancta. scilicet timor domini san-
ctus. & sanctus amor. His perfecte affecta anima ve-
lut quibusdam brachijs suis apprehendit & amplectitur
stringit & tenet. & dicit. Tenui eum nec dimittam. Et
timor quidem sublimi & profundo amor longo latore
respondet. Quid enim tam timendum quam potestas cui non
potes resistere. quam sapientia cui abscondi non potes.
Quid iteque tam amabile quam ipse amor quo amas &
amaris. Amabilior est tamen iuncta eternitas facit quam
non excidit. sed foras mittit timorem. Ama igitur perse-
ueranter & habes longitudinem. Dilata amoris et ha-
bes latitudinem. Hec igitur quattuor habes apud te si
stupes. si paues. si serues. si sustines. Stupenda pla-
ne sublimitas maiestatis. paueoda abissus iudiciorum
feruore exigit caritas. perseuerantia sustinet eterni-
tatem. Eternitatis enim quadam imagine perseuerantia
profert. Denique sola est cui eternitas reddi debet. Et nunc
aduerte in his quattuor. quattuor species contemplatio-
nis. Prima & maxima est admiratio maiestatis quam
requirit cor purgatum ut a vicijs liberum facile ad su-
perna se leuet. Interdum quoque vel per aliquas morulas
stupore. & extasi suspensum teneat admirantem. hec
apprehendit sublime dei. Secunda inspectio iudiciorum dei
que sunt abissus multa. Quo sane pauido aspectu
dum vehemens deicit inuentem. fugat vicia. fundat
virtutes. incitat sapientiam. humilitatem seruat. Virtu-
tu siquidem fundamentum est humilitas. que si nuncet
virtutum aggregatum non nisi rumina est. hec profundum
apprehendit. Tercia recordatio beneficiorum. que ne di-
mittat ingrati sollicitat memorantem. & amor bene-
factoris. De talibus dicit. Memoria abundantie sua-
uitatis tue eruc. &c. Eructatio enim gratiarum actio est
hec apprehendit latitudinem. Quarta meditatio promissio-
rum que ea que retro sunt obliuiscens in sola expe-
ctatione requiescit. Que cum sit meditatio eternitatis
que enim promittunt eterna sunt. longanimitatem alit. et
perseuerantie dat vigorem. hec est que apprehendit longitu-
dinem. Querendum adhuc fuerat. qui nec facis inuenit
est. nec queri nimis potest. Adorando forte quam dispu-
tando dignius querit & facilius inuenitur.

LXXXII. De certitudine fidei. Item
ad innocentium papam contra hereses petri abaelardi.
Rabem? in fratria novum de veteri magistro
theologum qui ab ineunte etate sua in arte
dialectica lustratus. & nunc in scripturis sanctis
infans. qui noua semper inquirat. & que non inuenit
fingit. Hic in primo theologie vel potius stultilo-
gie sue limine fidei diffinit estimationem. sed absit ut
putem? in fide nostra aliquid ut is putat dubia esti-
matione pendulum. & non magis totum quod in ea est cer-
ta ac solida veritate subnixum. oraculis & miraculis
diuinitus persuasum. stabilitum & consecratum per virginis
sanguine redemptoris. gloria resurgentis. Testimo-
nia ista credibilia facta sunt nimis. Clamat aposto-
lus. Scio cui credidi & certum sum. & tu michi sub-
tilas fides est estimatio. Tu michi ambiguum garbis
quo nichil est certum? Sed & augustinus aliter fides
ait non dicendum vel opinandum habere in corde in quo
est ab eo cuius est. sed certa scientia acclamatione scientie.
Certe fides ait apostolus est substantia rerum spe-
randarum. non inanius fantasma dicendum. Achademico-
rum sunt iste estimationes quorum est dubitare de omni-

bus. scire autem nichil. **LXXXIII.** De vi-
ta episcopi & cleri. Ad episcopum senonensem.

Temptatio est cuiuscumque hominis vita su-
per terram. quantis putatis periculis patz vi-
ta pontificis. cui necesse est omnium ferre
temptationes. Si ego latens in caverna & sub modio
non quidem lucem sed fumigam. ventoque ea me impet-
ret nec sic declinare sufficere. sed primis temptationum va-
rijsque impulsibus fatigat. instar vero agitate harum
domus hac illaque circumferor. Quid posset supra mo-
tem. positusque supra cadelabrum solus michi seruan-
dus. Solus tamen ipse michi sum scandalum. solus tedio
solus oneri atque periculo. ita ut proprie gule et ventri
& oculo scandalizari frequenter irasci oportet. Quibus
ergo molestijs angitur. quibus lacessit iniurijs. Cui etiam
si propria cessent. nunquam tamen de alienis desunt foris
pugne in. ti. Omnes iuxta preceptum domini diligant
etiam inimici. sed & ad consilium soli eligant prudentes
& beniuoli. In omnibus etiam exemplo apostoli honorifi-
cate inquit ministerium vestrum. ministerium dico non
dominum. honorificabitur autem non cultu vestium. non fa-
ctu equorum. non amplis edificijs. sed ornatis moribus
studijs spiritualibus bonisque opibus. Despiciant sacer-
dotes domini ceterum siue etiam pellicum & non proprijs opi-
bus gloriari. Horeant & murum rubicatas pellicu-
las (que gulas vocant). manibus circumdare sacratis
& sacraibus tremenda misteria respuant & apponere
pectori quod decetius ornat gemma sapientie pudeat
& collo circumtexere quod honestum atque sanum christi
iugo submittere. Non christi stigmata sunt hec que isti
martirum exemplo circumferunt in ope suo. muliebria
potius esse noscunt insignia. cogitantium que mun-
di sunt quod placeant viris. Curant in clero passim
ab omni etate et ordine. a doctis pater et indoctis
ad curas ecclesiasticas tanquam sine curis iam quisque vi-
cturus sit cum ad curas peruenit. Nec mirum si his
qui necdum in semetipsis expti sunt. Videntes quippe
illos qui proprios iam humeros cupite sarcine submise-
runt non solum non gemere tanquam sub onere. sed insup-
petere plus onerari. non deterrense periculis que cupi-
ditate cecati non videt. sed fauoribus amplius prouocant
quos illis inuidet. Omnia semper ambitio et insatia-
bilis auaricia. cum primis honorum gradus in ecclesia
meruerit vel vice merito vel pecunie. siue etiam car-
nis et sanguinis que regnum dei non possidebunt pro-
gatiua non ideo corda quiescunt duplici semper estua-
tia desiderio. quo utique magis ac magis et in plura
dilatent. et ad celsiora subleuent.

LXXXIII. Inuectio contra abbates qui
percurant exemptiones.

Non vos felices quia preestis sed si non pro-
prie infelices putate. Ut autem secure posse
possitis subesse et vos licui debetis non
dedignemini. Dedignatio quippe subiectionis pla-
tione. reddit indignum. Sapientis consilium est quanto
magnus es. humiliare te in omnibus. Miror autem quos-
dam in nostro ordine monasteriorum abbates. hanc
humilitatis regulam odiosa preten-
de infringere et sub-
humili quod peius est habitu atque tonsura tam superbe sa-
pe. ut cum nec unum quidem verbulum de suis impe-
rijs subditos suos prerogredi patientur ipsi proprijs
obedire preternat episcopis. Spoliatur ecclesias ut emanci-
pent. redimunt se ne obediatur. Non ita christus. Ille si-
quidem dedit vitam ne prederet obedientiam. qua isti ut ca-
reant totum fere suum suorumque victum expendunt. Quid
hoc est presumptionis. o monachi. neque enim quia plati
monachi ideo non monachi. Nempe monachum

facit professio. Platu necessitas. **V**t autem non puidet
necessitas pfessione. accedat. non succedat plato mo
nachatu. **A**t non ppter me inquit facio. sed quero ec
clesie libertate. **O** libertas omni seruitute seruilioz
patieter ab huiusmodi libertate abstineat. q me pef
sime addicat seruituti supbie. **P**lus timeo dentes
lupi q virga pastozis. **C**ertus sum em ego mona
chus & monachoz qualiscuq abbas. si mei quando
qz potestis excutere iugum repauro. quod sathae
mox tiranidi meipm subijco. **A**lla quippe cruenta be
stia que circue querens que deuoret. aduersus elon
gata custodiā. heu mox insilit in psumptore. meri
to em non cunctat supbo pssidere. qui se iure regez
gloriae sup omnes filios supbie. **Q**uis dabit mihi
centum in mei custodia deputari pastores. **S**tupen
da infania. **N**on cunctoz animaz turbas michi cu
stodiendas colligere. & vnu sup ppiā grauo custod
dem habere. & quide subiecti me de reddenda p se
ratōne sollicitat. **Q**ui aut psumt michi ipi poti p
uigilat. tanq p me ratōnem reddituri. **V**erū apte
inticat quidā hoz quid cogitet. dū multo labore
ac pēcio apostolicis adeptis puilegijs p ipa sibi ven
dicat insignia potestalia. vtētes & ipi moze ponti
ficiū. s. mitra anulo. atqz sandalijs. **S**ane si attēdie
rez dignitas. hāc monachi abhorret pfessio. **S**i mi
nistēriū solis liqueat agnere potestabz pfecto ef
se desiderant qd videri gestiūt. **M**eritoqz illis esse
subiecti nequeūt. quibz iam ipso se desiderio opāt
Quid si & nomē eis offerre priuilegiōz possz. aucto
ritas. quāto putas auro redimerēt vt appellarent
potestices. **Q**uo ista o monachi. vbi timor mentis.
vbi rubor frontis. **Q**uis vnqz pbatōz monachoz
tale aliquid aut verbo docuit. aut exemplo reliqz.
Duodeci em humilitatis gradus magister noster
edidit. i quo queso illoz doceat aut pmet vt hoc
fastu pelectari monachus has querere debeat dig
tates. **L**abor & latebre & volūtaria paupertas. hec
sunt monachoz insignia. hec vitā solēt nobilitare
monasticā. **V**estri aut oculi omne sublime vidēt. ve
stri omne forz circueunt pedes. vestre lingue in omi
bus audiunt pēlijs. vestre manus omne alienū diri
piunt patrimoniu. **LXXXV.** **D**e
supfluo ornatu epōz.

Non etiā veste inquit pēiosa. **C**lamat hoc
specialiter ad feminas. vt erubescat in se
ipso epus dephendi. qd in fragiliqz quo
qz sexu audierit rephendi. **D**eniqz nō quippiā eccle
siasticū. sed illud tm gentiliū ingerat quis. **D**icite
pontifices in sancto quid facit auz. qz tolerabili
cernit in sancto qz in freno. **H**oc me etiā tacēte &
si non curia regū tamē penuria paupum clamat. si
leat licet fama. sed non fameq. fama quide silet. **N**ā
quō mūdus peccatū arguet. a quo potius laudat
peccatoz in desiderijs. s. & ini. benedicē. **C**lamant
vero nudi. clamāt fameliā & dicūt. **D**icite potēsi
ces in freno quid facit auz vel argentū. **N**unquid
auz a freno frigus repellit aut esuriē. **N**obis fame
& frigore miserabiliter laboratibus. quid offerunt
tot mutatioz vel extēsa in pēcijs. vel plicata i mā
ticijs. **N**ostrū est qd effūditi. nobis crudeliter sub
trahit qd inaniter expēditis. & nos em fratres ve
stri. plasmatō dei & redēpti sanguine xpī. **V**idete
quale sit de fraternā portōe oculos vestros pasce
re. vita nostra cedit vobis in supfluas copias. no
stris detrahē necessitatibus quidqz vestris accedit
vanitatibus. **D**uo deniqz mala de vna ppeūt radi
ce cupiditatis. dū & vos vaitatō pēis & nos sp o

liādo pimitis. **I**umēta gradiunt onusta gemmis.
& nostra non curatis crura nuda tegere caligulis.
Anuli. catenule & clauate corrigie multaqz talia
tam speciosa coloribz q pēiosa ponderibz. mulozū
dependēt ceruicibus. fratrū aut lateribus nec semi
cincia miserātes apponitis. **H**ucusqz accedat qz hē
omnia nec negociatōis studio. nec pprio manuū
exercitō vobis elaborastis. sed nec iure hereditario
possidetis. nisi forte & vos i corde vestro dixeritis.
Hereditate possideamus sanctū. **E**t hec paupes
mō quide tm corā deo cui loquunt corda. non em
audēt apte causari aduersum vos. quibz interī ne
cesse habēt p sua vita supplicare. **C**eterz in futuro
stabūt omnes i magna pēstia aduersus eos qui se
angustiauerūt. stāte p eis patre orphanoz & iudi
ce viduaz. **LXXXVI.** **D**e officio epī
& pmozone pueroz.

In omnibus actis & dictis suis nihil que
rat epus suū. sed tm honorē dei vel salu
tem pximoz. **H**oc em agēs implebit nō
soluz officiū potestis. sed etiā ethimologiā nomis
pontē vūqz seipm faciēs inter deū & pximū. **F**ide
lis autē pontifex qui bona quelibet p manus suas
trāseuntia siue diuina beneficia ad homies siue vo
ta ad deū columbino intuens oculo. nihil sibi retē
tat ex omnibus. nec populi requirit datū sed lucrū
nec gloriā dei usurpat sibi. **F**idelis aut sibi met
stos. qui oleū fauoris sine fraude sibi reseruat. ne i
aduētū sponsi lampas sibi vacua extingatur.
Nec em tutū arbitrat labijs hominū gloriā suā cō
mittere. arce vūqz sine clauē & sine sera. **N**ō totū
plane sed stultum ibi thesaurū tuū recōdere. vnde
resumere nō valeas. cū volueris. **S**i ponis in os me
um. iā non in tua sed in mea potestate est. tam vū
qz p libitu meo vū laudare te possum vel tibi dō
gare. **S**anū vas & incōcūsum pscientia. et secretis
saluādia ydoneū. **S**colares pueri et ipuberes ado
lescēti ob sanguinis dignitatē pmonēt ad eccle
siasticas dignitates. & de sub ferula trāserunt ad
principandū pssiteria. letiores interī qz virgas eua
serūt. qz qz principatū meruerūt. **N**ec tantū illi blā
ditur adeptū qz adeptū magistreriū. **E**t hoc qdēz
in micio. pcessu autē epīs paul atim insolecētes.
docti sunt i breui vendicare altaria. subditoz eua
cuare marsupia. magistris nimiz in hac disciplina
vtentes ydoneis ambitōne. s. et auaricia.

LXXXVII. **I**nuectō pera cisterciē
ses qui cluniacenses aspēbantur. **I**dem in apo
logetico.

Quomō silenter audire possum vestram
huiuscemōi de vobis querimoniā. qua. s.
miserimi hominū in pāis & semicicis
de cauernis vt ille ait dicimur iudicare mundum
et de vmbra nostre ignobilitatis mūdi lumiaribz
insultare. **I**ta ne sub vestimentis ouīū. nō quidem
lupi rapaces sed pulices mordaces. imo timee des
molientes bonoz vitā. qui palā nō audemus in oc
culto corrodin. nec saltē clamorē inuectōis sed
sursurriuz detractōis emittimus. **S**i hoc ita est vt
quid sine causa mortificamur tota die. estimati su
mus sicut oues occisionis. **S**i ita inqz pharisaica ia
ctātia ceteros homines. et quod est supbi? nobis
meliores despiciamus. quid nobis pdest in nostrā
victu tāta pēitas et asctas. in vestitu notabilis il
la vilitas et diuersitas. in ope manuū quotidiana
desudatō. in ieiunijs et vigilijs iugis exercitātō. to
tius deniqz vite nre singulāis qdā atqz austerior

peruatio. nisi forte opa nostra facim? ut videantur
ab hominibus. **N**one si i hac vita tm i xpo spates
sumus miserabiliores sumus omibus hominib?
si de xpi seruito tempale tantummo querimus glo
ria. Miser ego homuncio. qui in teco labore & indu
stria studeo no esse vel potius videri no sicut cete
ri hominu. minus tame acceptu? imo grauius pu
niend? q? quilibz hominu. Sicme ergo no inuice
bae nob via (ut ita dica) vteuq? tolerabilior ad i
fernū. Si ita necesse fuit ut de illa ad istū descēde
remus. cur saltē illā quā multi incedūt viā seclare
latā que ducit ad mortē nō eligim? quatin? d gau
dio & non de luctu ad luctū trāfiremus. **V**e por
tātibz crucē non sicut saluator suā sed sicut ille ci
reneus alienā. **V**e semel & ve iterum paupibus
supbis. Quid em facit supbia sub pannis humilita
tis hiesu. Nunquid nō habet quo se palliet hūana
malicia. nisi vnde inuoluta est saluatoris infantia.
& quō infra psepium domini simulatrix arrogan
tia se coartat. ac p vagitibus innocēcie malū mibi
detractōnis imurmurat. **A**n nō illi supbissī mī de
palmo quoz pōit ex adipe iniquitas eoz. mltō
tutius opti sunt iniquitate & impietate sua. q? nos
latemus sub sanctitate aliena. Quis em magis im
pius. aut pfitēs impietate. aut inuentēs sanctitatē
nōne is qui etiā mendaciū addēs gemmat impietatez
Quis vnq? me aduersus ordinē illum. vel coraz au
diuit disputantē. vel clam susurrantē. Quē vnquā
vel clam vel palā aut ab illo ordine dissuadere. aut
ad nostz ut veniret psuadere temptauit. **A**n pot?
nōnullos cupiētes venire repssi. & veniētes pulsā
tes repuli. **A**n forte quia iuxta aliū ordinem cōuer
sari videoz. ppter ea hic suspectus habeo. **S**ed ea
dem ratōne vos derogatis nostro quicūq? aliē vi
uitis. **N**on sum tam hebes ut nō cognoscā tunicam
ioseph. **N**otissima quippe est. quia polimica est. id
est. pulcherrima varietate distincta. **O**mnes ergo pi
ter occurramus in vnā tunicā. & ex omib? cōstet
vna. ex omib? inq? vna. **C**ur ergo inquis ordinem
illum nō tenes si sic laudas. **A**udi diuersis morbis
diuersa pueniūt medica mēta. **V**nū ope teneo. cete
ros caritate. **F**aciet aut caritas. fidēter loquor. ut
ne illoz priuer fructu. quoz instituta non sequor.
Plus aliquid dicā. **T**u tibi caute age. pōt nāq? fie
ri q? tu frustra laboraueris. **V**t aut ego frustra di
ligam bonū qd oparis fieri omnino non pōt. **O** q?
ta fiducia caritatis. **A**lius opat nō amās. & alius
amat nichil opans. **I**lle quidē opus suū pōit. illius
vero caritas nunq? excidit. **LXXXVIII.**

Item contra eosdem de temerario iudicio & de
tractione.

Quod de opibus sepe incerta & ob hoc peri
culosa sentētia ferē. cum multoties mī
iusticie habeāt qui magis opant. **V**nū nūc
michi pueniēdi sunt quidā de ordine nostro. qui cō
tra illam sententiā nolite āte tēpus iudicare. alijs
ordinib? derogare dicunt. **Q**uos pfecto liqui tñ
huiusmōi sunt nec nostri nec cuiuspiā esse ordis ve
rius dixerim. **Q**uippe & si ordinate viuētes. supbe
tamē loquētes. ciues se faciūt babilonis. i. pfusiois
imo filios tenebrar. ipiusq? gebenne vbi nullus or
do. **V**obis inq? fratres. qui etiā post audita illā do
mini de phariseo & publicano sententiā. vī pabolā
de vestra iusticia psumētes. ceteros aspnām. **P**ri
mo quid ad vos de alienis seruis. **S**uo em domino
aut stāt at cadunt. **Q**uia vos cōstituit iudices sup
eos. **D**ēinde si ita ut dicē de ordine vestro psumi

tis. qualis ordo est. ut anteq? quisq? de suo oculo
trabem eiciat. i. fratz oculis tam curiose festucas
pquiratis. qui in regula gloriāmini. cur cōtra regu
lam detrabitis. **A**udite & discite ordinē qui cōtra
ordinē alijs ordinibus derogatis. ipocrita inquit.
eijce primū trabem de oculo tuo. an nō grandis &
grossa trabes est supbia. qua te putas aliquid esse
cum nichil sis. **I**nsanissime tibi tanq? san? exultas
& alijs vanissime trabem portans de festucis. isul
tas. **S**i p nulla vel mima habes. audi apostolū. **N**e
q? maledici ait regnū dei possidebūt. **A**udi & deū
Arguam te inquit & statuam contra faciem tuā.
Quia detractōri loquē certū est ex pcedentibus
& quidem iuste ad se retorquēdus & se pcellēdus
est inueni. qui auertēs faciem suam a se. aliena poti?
mala q? sua solet curiosius pscrutari.

LXXXIX. **R**esponses ad eoz obiecta.

Et inquit quō regulam tenent qui pell
cijs vtunt. sani carnib? seu carniū pigue
dine vescunt. tria vel quatuor pulmen
ta vna die qd regula pphibet admittūt. op? manuū
quod iubet non faciūt. **M**ulta deniq? p libitū suo
vel mutāt vel augent vel minuūt. **R**ecte de corpa
libus vtiq? obseruātijs fratib? calumniā struitis
& que maiora sunt regule spiritalia. i. instituta re
linquitis. **C**amelūq? glutietes culicē liquatis. **M**a
gna abusio. maxima cura est ut corpus regulariter
induat. & contra regulaz suis vestibus aīa nuda d
serat. **T**unicatū & elati abhorremus pelliceas tanq?
melior nō sit pellib? inuoluta humilitas. q? tūcata
supbia. pferim cum deus tunicas pelliceas pms
hominibus fecerit. & iohannes in heremo zona pel
licea lūbos accinxit. & ipe tunicarum institutor. be
nedictus in solitudine non tunicis sed pellib? sese
induerit. **R**epleti deinde ventrē faba. mentem sup
bia. cibos damnamus saginatos. quasi non melius
sit exiguo sagimine ad vsum vsci q? ventoso legu
mine vsq? ad ructū exaturari. pcpue cū esau nō d
carne sed de lente sit repensus. & de ligno nō de
carne adam damnatus. & ionathas ex gustu mell
non carnis morti adiudicatus. **E**contra vero hēly
as innoxie carnem pmedere. abrahā carnib? ange
los gratissime pauerit. & d ipis sua fieri sacrificia
de? pceperit. **S**ed & sanius est modico vīno vti p
pter infirmitatem. q? multa aqua ingurgitari ppe
auiditatem. **Q**uia & paulus thimotheo modico vi
no vtendūz pfuluit. **E**t domin? etiā ipe ex eo bibit
ita ut potator vīni ipe est appellat. **A**postol quo
q? bibendum dedit. **I**nsup et ex eo sacramentū sui
sanguinis pdidit. cū ecōtrario aquā ad nuptias bi
bi passus non sit. **D**avid quoq? aquā quā desidraue
rat potare timuerit. vtiq? illi gedeonis qui p aui
ditate toto corpe pstrato de flumine biberūt. dig
ire ad bellū n fuerūt. **I**ā vero de labore manuū qd
dicam. cum et martha laborās increpata et maria
quiescens laudata sit. **E**t paul? aperte dicat. **L**abor
corpis ad modicū valet. pietas aut ad omnia. **O**pti
mus labor de quo ppheta dicebat. **L**aboraui in ge
mitu meo zc. **E**t alibi. **M**emor fui dei et delectat?
sum & exercitat? sum. **A**c ne corpale intelligas ex
ercitiū. et defecit iquit spūs meus. **V**nde non cor
p? sed spūs fatigat spiritalis pculdubio labor i
telligitur. **XC.** **E**t excusatō clunia

Quid ergo inquis. sicme illa spūalia per
suates. ut etiā hec que habem? ex regla
corpalia damnes. nequa q? ista oportet

agere & ista nō omittere. Alioquin cum aut ista
omitti necesse est aut illa ista potius omittere sūt
q̄ illa. de quibz apostolus ait. **Emulamini carisma**
ta meliora. Decehēdo inq̄ fratribz in quo temet
ipm extollis p̄dis humilitatē in quo alios depm̄is
caritatem. que sunt p̄cul dubio carismata meliora
Tu tuum corp? multum & nimis laboribz atteris
ac rgularibus asp̄ratibz mortificas mēbra tua que
sunt sup̄ terram. benefacis. Sed quid si ille quē si-
militer non laborantem diudicas modicū quidem
habeat de hac re que ad modicū utilis est corpora
li videlicet exercitacōne. amplius autē q̄ tu de illa
que ad omnia valet. i. pietate. quis vero melior.
humilior an fatigatior. **Q** si regulā ab om̄ibus qui
eam p̄fessi sunt sic ad literā tenendā cēses ut nullā
om̄ino dispensacōnem admitti patiaris audacter
dico nec tu eam nec ille tenetis. **S**im vero cōcedis
aliqua posse putari dispensatoria. p̄cul dubio et tu
illa m̄ teres & ille q̄p̄ dissimiliter. **N**am tu quidez
districtus. at ille fortassis discretus. neqz hec quia
dico. dico q̄ hec exteriora negligēda sint cū potius
sp̄alia q̄p̄ meliora nisi p̄ ista aut vix aut nullate-
nus acquirant. aut obtineant sicut scriptū est. **Nō**
p̄ius quod sp̄iale sed quod animale. deinde quod
sp̄iale. Sicut nec iacob nisi p̄ius cognita līa desi-
teratos amplexus rachel meruit obtinere. **V**n̄ rur-
sus in psalmo. **Sumite psalmū & date timpanum.**
Quod est dicere. Sumite sp̄alia. sed p̄ius date cor
palia. Optimus autē ille qui discrete & ograue & h̄
opaē & illa. **XCI.** **R**ep̄hensio cluīa
censum de int̄pantia & dissolutōne.

Nam quidē nostros patres de quibus cō-
questus estis q̄ ordm̄i vestro detr. h̄rēt
satis quātum potui s̄ilo corrigui. & me
quoqz ab huiusmodi falsa suspicacōne purgavi ut
debui. Sed quonā dum nostris m̄ime p̄co. nōnul-
lis de vestris nīmū in quibz nō decet videor assen-
tire. pauca que & nobis displicere cognoui & oī-
bus bonis esse vitāda nō dubito. necessarium reoz
subiungere. que quidē & si fieri vident in ordm̄e.
absit tñ ut sint de ordm̄e. Nullz quippe ordo quē
p̄iam recipit inordinatū. vnde non aduersus ordi-
nem sed p̄ ordm̄e disputare putāmus ero. si nō or-
dinem in hominibz. sed hominū vicia rep̄hēdo. **S**i
quibus vero displicuerit. ip̄i se manifestāt. q̄ ordi-
ne in non diligūt. cuius vtiqz corruptōem & vicia
damnari nolūt. **I**ps itaqz illud gregorianū respon-
deo. **M**elius est ut scandalū oriat q̄ veritas relinq̄-
tur. **M**ior etem vnde inter monachos tāta int̄pan-
tia in cibis & potatōibus. in vestimētis & lectis-
nijs & equitacōnis & p̄struēdis edificijs inolese-
re potuit. quatin? ubi hoc studiosius voluptuosi?
aeqz effusius fuit ibi ordo melius teneri dicat. ibiqz
maior putet religio. **E**cce em̄ p̄citas putat avaricia
sobrietas austeritas credi. silentiū tristitia putat
Econtra remissio discretō dicit. effusio liberalitas
loquacitas affabilitas. cachinnacō iocunditas. mol-
licies vestimētoz & equoz fastus honestas. lecto-
rum sup̄fluous cultus mūdicia. **C**ūqz hec alterutrū
ip̄endim? cantas appellat. **I**sta em̄ caritas destruit
caritatem. hec discretō discretōnem pfūdīt. **T**alis
misericordia crudelitate plena est. qua videlicet ita
corpi seruit. ut anima iugulet. **S**ub hac tñ abusio-
ne iam fere vbiqz sic p̄ ordm̄e tenent. fere iam ita
ab om̄ibus sine querela atqz irrep̄hensibiliter ob-
seruant quāqz dissimiliter. **N**ōnulli quippe his om̄i-
bus vtunt tanq̄ non vtant. **E**t ideo cum nulla of-

fenfa aut mīma aliquātī quippe hec agūt ex simpli-
citate. aliquātī ex caritate. aliquātī ex necessitate.
Quidā nāqz simpliciter ista tenent. quonā eis ita
p̄cipitur. pati aliter agere si aliter p̄cipet. **Q**uidā
autē ne discorditer ab eis viuāt cum quibz habitāt
sectantes in his non suam libidinē sed alioz pacē
Alii vero quia resistere non valēt multitudini con-
tradicentiū qui hoc vtiqz tanq̄ p̄ ordine libera vo-
ce defendūt. & quoties isti aliqua ita put ratio di-
ctat restringere vel mutare incipiūt. illi mox tota
eis auctoritate resistūt. **XCI.** **D**e excelsu
su eoz in cibis & potibz.

Qvis in principio cum ordo cepit mona-
sticus ad tantā crederet monachos iner-
tiam dūenire. **Q**uātum distat? ab his
qui in diebz anthoniū extiterē monachi. **S**i q̄dez illi
cum se inuicem p̄ tempus ex caritate reuiscerēt. tan-
ta ab inuicem auaritate panem animaz p̄cipiebāt.
ut corpis cibum penit? obli. diē plerūqz totūz ie-
iunis ventribus nō mētibus trāfigerēt. **E**t hic erat
rectus ordo quando digniori p̄ci p̄ius inferuieba-
tur. **H**ec summa discretō cum amplius sumebat q̄
maior erat. **N**obis autē dūenientibz in vnum iam
non est dominicā cenam māducare. **P**anem quoqz
celestem nemo est qui requirat. nemo qui tribuat.
Nichil de scripturis. nichil de salute animarū. sed
nuge & risus & verba p̄ferunt in uentū. **I**nt̄ p̄ā
dōdum quātū fauces dapibus tantū aures pascū-
tur rumoribus. quibus totus intentus. modum ne-
scias in edendo. **I**nt̄rī autē fercula ferculis apponū-
tur. & p̄ solis carnibz a quibus abstineē grandū
piscū corpa duplicant. **T**antaqz accuracōe & ar-
te cocoz cuncta apparant. quatin? quattuor aut
quinqz ferculis duoz acis p̄ima nō impediāt nouis-
sima. nec satietas minuat appetitum. **P**alatū quip-
pe dum nouellis odimentis paulatim diffuescit co-
gnita. et ad succos extraneos velut adhuc ieiunius
renouat in desideria. **V**enter quidē onerat dūz ne-
scit. s̄z varietas tollit fastidium. **Q**uia em̄ puras
ut eas natura creauit epulas fastidimus. dum alia
alijs multifarie pmiscenē. & sp̄etis nat̄ alibz quos
de? inuicem rebz quibusdam adulterinis gula p̄uo-
catur saporibz. transiunt nīmū meta necessitatis.
sed nec dum delectatō sup̄at. **Q**uis em̄ dicere suf-
ficat quot modis ut taceam cetera. sola oua versā-
tur et vexant quātō studio evertunt. subuertunt
liquant. durant. diminuunt. **E**t nunc quidē fr̄xa-
nūc assa. nūc farfa. nūc sparsa. nūc mixta. nūc si
gillatim apponunt. **V**t quid autē hec omnia nisi ut
soli fastidio cōsulant. **I**psa deinde qualitas rezz talis
deformis apparere curat. ut non minus aspectu q̄
gustu delectet. ut cum iam stomachus crebris ru-
ctibus impletū se indicet. necdum tam curiositas
satiat. **S**ed dum oculi coloribus. palatū saporibus
alliciunt. **I**nfelix stomachus cui nec colores lucēt.
nec saporis demulcēt. dum om̄ia suscipe cogitur
opp̄ssus magis obuiē. q̄ reficiē. **I**am vero d̄ aque
potu quid dicaz. q̄ndo nec vllō quidē pacto vinū
aquatū admittit. **O**m̄es nīmū ex quo monachi su-
mus infirmos stomachos habem? et tā necessariū
apostoli de vtēdo vino cōsiliū merito nō negligi?
modico tam quod ille p̄misit nescio cur p̄termisso.
& vtiā vel solo cum & pur? est cōtenti essemus.
Quale est autē illud qd nōnulla monasteria obfua-
re dicunt in magnis videlicet vestis vīa diluta
melle pigmentoz respsa pulueribus in suētū bibē
Nunquid et hoc dicemus fieri propter infirmitatē

Romachi. Ego vero ad nichil aliud valere video nisi vel ut amplius bibat vel delectabili. Sed cum vene fuerint vino ingurgitate toto in capite palpitantes sic surgenti a mensa quid aliud libet nisi dormire. Si autem ad vigilias indigestum surgere cogis non tantum sed planctu potius extorquebis. Cum vero ad lectum deueniero requisitus incommodum plango non crapule peccatum sed quod manducare non queo. **XCVIII.** Contra illos qui contra regulam comedunt carnes.

Ridiculu vero est si tamen verum est quod relatum michi a pluribus reticendum esse non arbitror. Aiunt enim icolumen ac validos iuuenes ventum solere deferere in domo se infirmorum qui infirmi non sunt collocare. carni estu qui vix egrotis ducatur & omnimode debili ex regule districtione per virum repatione cedere non qui dem corporis infirmitatis ruinas reficere per incommodum sed carnis luxuriantis curam perficere in desiderio. Rogo que est hec securitas inter frenetum vni quod hostium fulgurantes hastas & circumuolantia spicula tanquam finito bello & triumphato aduersario perijcere arma. & aut prandij incubere vel incubare longioribus aut nudum molli volutari in lectulo. Quid igitur hoc ignauie o boni milites socij in sanguine & cede versantibus vos aut cibos diligentis delictos aut somnos capitis matutinos delictos. Alijs inquit die ac nocte cura puigili festinationibus redimere tempus quoniam dies mali sunt. vos e contra rio & longas noctes dormiendo consumitis. & dies fabulando ducitis ociosos. Delicata nimis medicina est prius alligari quam vulnerari. emplastrum adhibere ubi cesura non est. Ad discernendum deinde inter sanos & male habentes baculos in manibus gestare iubent egrotantes plane necessario. ut quem spallor in vultu maciesque non indicat baculus sustinens mentis inualitudinem. Ridendas an ludendas dixerim huiusmodi ineptias. Sic machari vixit sic basilius docuit sic anthonius instituit sic patres in egipto ouersati sunt sic denique sancti odo maior. odilo hugo quos se utique sui ordinis principes & preceptores habere gloriantur aut tenuerunt aut reneri censuerunt. Sed hi omnes si sancti imo quia sancti fuerunt a sancto apostolo non dissenserunt. qui mirum ita loquitur. Habentes inquit victum & vestitum his contenti sumus. Nobis autem est per victum satietas nec vestitum appetimus sed ornatum.

XCVIII. De curioso ac precioso vestitu monachorum.

Queri autem ad induendum non quod vtiliter sed quod subtilius inueniunt. Non quod repellat frigus sed quod supbire appellat. Non denique iuxta regulam quod vilius operari potest sed quod venustius imo vanius ostentari. Heu me miserum quaecumque monachum cur adhuc vivo. nostrum videre ad id deuenisse ordinem. Ordinem scilicet qui primum fuit in ecclesia imo a quo cepit ecclesia quo etiam in terra nullus similior angelicis ordinibus nullus vicinior ei que est in celis hierusalem mater nostra siue ob decorem castitatis siue propter caritatis ardorem. Cuius apostoli institutores cuius hi quos paulus tam sepe sanctos appellat inchoatores extiterunt. Diuidebat enim ut scriptum est singulis prout cuius opus erat non quod quisque pueriliter gestare poterat. Sane ubi tantum quod opus erat accipiebatur ibi perculsio nichil ociosum admittebat quanto magis nichil superbum. Putas ne galabrum vel isenbrum

num cuique querebat ad induendum cuique mula ducetorum solidorum pabatur ad equitandum. Non illic arbitror valde curatum esse de precio de colore de cultu vestimentorum ubi tam indefessa inerat concordia morum animorum coherentia perfectusque virtutum multitudinis inquit credentium erat cor unus & anima una. Vbi nunc illud vnanimitatis exercitium. Fusi sumus exterius et de regno dei quod intra nos est relictis veris & phenibus bonis. Foris quidem vanam consolationem de vanitatibus & insanijs falsis ac iam religionis antique non solum virtutem amissimus sed nec speciem retinemus. Ecce enim ipse habitus noster qui humilitatis esse solebat in signum a monachis nostri temporis in signum testatur superbie. Miles autem & monachus ex eodem panno petiunt sibi cucullam & clamidem quibus de seculo quantulumque honoratus etiam nostra non horrebit indumenta si sua sibi modo preata fuerint & aptata. Ceterum inquis in habitu non est religio sed in corde. Bene. At tu quando cucullam emptum es lustras vrbes fora circuis percuris rudinas domos scrutaris negotiato circumactam eueris singulorum suppellectilem ingentes explicas cumulos pannorum attrectas digitis admoues oculos solis apponis radijs quidquid grossum quidquid pallidum occurrerit respicis. Siquid autem sui nitore ac puritate placuerit illud mox quatuorlibet precio satagis retinere. Rogo ergo te ex corde facis an simplici cam denique contra regulam non quod vilius occurrerit sed studiosissime queris quod quia rarius inuenitur ideo preciosius emitur. Ignorans facis hoc an ex industria. Ex cordis thesauro sine dubio procedit quidquid foris appetit vicio. Vanum cor vanitatis notam ingerit corpori & exterior superfluitas interioris vanitatis indicium est. Mollia indumenta animi molliciem indicant. Non enim tanto curaret corporis cultum nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus. **XCV.** De superfluis abbatum expensis & pompis.

Mitior autem cum regula dicat ad magistrum respicere quod quod a discipulis delinquit & dominus per prophetam sanguinem in peccato morientium de manibus platorum requirendum esse minuit quod abbates nostri talia fieri patient nisi forte quia si audeam dicere neminem o fidenter id reprehendit in quo se esse reprehensibilem confidit. Siquidem humanitatis est omnium in quo sibi quisque indulget alijs non vehementer irasci dicam dicam presumptuosus dicar sed verum dicam. Quod lux mundi obte nebrata est. Quod salterze infatuatum est. Quorum nobis vita via vite debuit esse dum exemplum in suis actibus ostendunt superbie ceci facti sunt duces cecorum. Quod enim ut cetera taceam specimen humilitatis & cum pompa tanta & equitatu incedere tantis hominum crinitorum stipari obsequijs. Quod duobus episcopis vni abbatis sufficiat militum doctior si non vidi abbatem lx equos & eo amplius in suo comitatu ducere. Dicam si videas transeuntes non patres esse monasteriorum sed domos castellorum non rectores animarum sed principes putiarum. Tum denique gestari iubent mappule cippi bacini candelabra & mantice suffarinate non stramentis sed ornamentis lectorum. Denique vix quatuor leugis a sua quisquam domo recedit nisi cum tota suppellectili tanquam vel ad exercitum sit iturus vel transeurus per desertum ubi non valeant inueniri necessaria. An non posset eodem vasculo & aqua

manibus iungi & vinum bibi. An non posset ar-
dens lucere lucerna nisi in tuo quod portas candē
labro. & hoc aureo vel argenteo. An nō possz dor-
miri nisi sup variū stratu aut sub siluestri coepto
rio. An non vn? aliquis minister posset & iumen-
tum ligare & ad mensam seruire & lectulū ppare
Nunc ergo tante multitudini gartōnum & iumen-
torum cur vel ad solatium mal nobiscum necessa-
ria n ferimus. quatin? hospites nō grauemus. sed
hec pua sunt. Veniam ad maiora. sed ideo visa mi-
noza quia vfitatioza. **XCVI.** **De**
supfluis picturis & ornatu pietum.

Admitto oratoriorū immēsas altitudines.
imoderatas longitudes. supuacuas la-
titudines. sumptuosas depolitōnes. cu-
nctas opictōes. Que dum i se orantiū retorquēt
aspectum impediūt & affectū. & michi quodam
modo repēntat antiquū iudeorū ritum. Sed esto
fiāt hec ad honorem dei. Aliud autē interrogo. mo-
nachus monachos quod in gentilib? gentil argue-
bat. Dicite ait ille pontifices in sancto quid facit
aurum. Ego autē dico. Dicite paupes. Nō em atre-
do versum sed sensum. Dicite inq? paupes. si tamē
paupes. in sancto quid faciat aurum. Et quidē alia
est causa epōz. alia monachoz. Scimus nāq? q illi
sapiētibus & insipientib? debitores cū sint. carna-
lis populi deuotōnem. quia spūalibus nō possunt
corpālibus excitant ornamentis. Nos vero qui iaz
de populo exiūm? qui mūdū queq? pēiosa p xpo
reliquimus. qui omnia pulcre lucentia. canore mul-
centia. suaue olentia. dulce sapiētia. tactu placētia
cuncta deniq? oblectamenta corpea arbitratū sū?
ut stercoza. ut xpm lucrifaciam?. Quoz quēso de
uotōnem in his exercitare intendim? quē in quā ex
his fructum requirim? Stulto? admiratōem. an
supplicum oblatōnem. An quoniā cōmixti sumus
inter gentes. forte didicimus opa eorum. & serui-
mus sculptilibus eorum. Et ut aperte loquar. An
hoc tantum facit auaricia que est ydoloz seruitus
& non requirimus fructum sed datum. Ali quidā
arte spgitur es ut multiplicet. expēdiē ut augeat
& effulso copiam parit. ipso quippe rfu sumptuosa
rum. sed & mirandaz uanitatū accenduntur ho-
mines magis ad offerendū q ad orandū. Sic opes
opibus hūiunt. sic pecunia pecuniā trahit. q ne
scio quo pacto ubi amplius diuitiaz cernit. ibi of-
fertur libentius. auro textis reliquijs signant oculi.
& loculi apiunt. ostendiē pulcherrima forma san-
cti vel sancte alicuius. & eo crediē sanctior quo
coloratior. Currunt homines ad osculandū. mūtā-
tur ad donandū. & magis mirant pulcra q ve-
nerant sacra. ponunt deinde in ecclesia gēmate nō
corone sed rote lapidibus circūsepte. Cernimus &
p candelabris arbores quasdam erectas mltō cris-
pōdere. miro artificis ope fabricatas. Quid putas
in omibus his querit. penitentiū cōpunctio. an in-
tuentium admiratō. O vanitas vanitatu. Fulget
ecclesia in pietib? & in paupibus eget. Suos lapi-
des induit auro. & suos filios nudos deserit. De
sumptibus egenoz seruit oculis diuitū. Inueniūt
curiosi quo delectent. & non inueniūt miseri pau-
peres xpi quo sustentant. **XCVII.**

Adhuc de picturis pauimentoz et claustrorū.

Uquid saltem sanctorū imagines non re-
nerent. quibus utiq? bocipm quod pedi-
bus sculcat nitet pauimentū. sepe spūe
in os angeli. sepe alicuius sanctorū facies calcibus

tundiē transeuntiū. Et si non sacris ymagib? cur
vel non pē pulcris colorib? Cur decoras qd mox
fedandum est. Cur depingis quod necesse est con-
culcari. nisi forte & hic aduersus memoratū poete
iam versiculum. versus ppheticus ille respondeat
Domine dilexi decorem domus tue zc. assentō. pa-
tiamur hec fieri & in ecclesia. quia & si noxia sunt
vanis & auarīs. non tamen simplicibus & ductis
Ceterz in claustris corā legētib? fratrib? qd facit
illa rididā mōstruositas. mira dformis formositas
ac formosa dformitas. Quid imūde sumie. qd fieri
leones qd monstrosi centauri. quid semihomines. qd
maculose tigrides. quid milites pugnātes. qd vca-
tores tubicinātes. videas sub vno capite mltā cor-
pora. & sup vno corpe multa capita. Cernit hicm
de in quadrupede cauda serpentis. illic in pisce ca-
put quadrupedis. Ibiq? bestia pferit equum. capzā
trahens retro dimidiā. hic cornutum animal equū
gestat posterius. Tammulta deniq? tāq? mira diu-
sarum formarū apparet ubiq? varietas ut magis li-
beat legere in marmoribus q in codicib?. totamq?
diem occupare singula ista mirando. q in lege dei
meditādo. Pro deo si n pūdet iēptiaz. cur nō pigz
expensaz. **XCVIII.** **De fine smonis &**
exhortatōne vtiūq? pīs.

Multa quidem & alia suggererat addēda
longa materia. sed vtiliora sunt pauca in
pace q multa cum scandalo. Enimvero
vicia carpens scio me offendere viciosos. pōt tam
fieri volente deo aliquib? quos me timeo exaspas-
se potius placitum esse. si desinant esse viciosi. si
videlicet districtiores desinant esse detractores. &
remissiores amputet supfluitates. sic sic quisq? bo-
num teneat qd tenet ut alius alium tenentē nō iu-
dicet. Si quis bonus est. nō inuideat melioribus
qui sibi videt agere meli. bonum nō spnat alien?
Si qui etiā districtius viuere possunt eos qui nō
possunt nec aspēnt nec emulēt. qui aut non pos-
sunt eos qui possunt sic mirent ut temere eos non
imitent. Sicut em non licet his qui maius forte ali-
quid nouerunt ad id quod min? est descendere ut
ne apostorent. sic nō omibus expedit de bonis mi-
noribus ad maiora transire ne pēpient. Scio qd
pe nōnullos de alijs ogrega tōnibus & institutōni-
bus ad ordinem nostrum puolasse. pulsasse. itrasse
Qui hoc quidē agendo & sua scandala reliqunt
& nobis nichilomin? attulerunt. dum quātū illos
sua temeraria discessione. tantum nos turbarūt sua
misera puerlatōne. Et quoniā supbe spreuerūt qd
te nebant. et temere psumpserunt qd non valebāt
digno deus exitu eoz tandem patefecit ignauiam.
Quia & impudenter deseruerunt quod impuden-
ter arripuerāt. et turpiter redierūt ad id qd leuic
deseruerāt. Cum em claustra nostra sui potius or-
dinis impatiētia q desiderio nostri expetierit ostē-
dunt qd sunt. dum a vobis ad nos. a nobis ad vos
instabili leuitate puolantes. et nobis et vobis et
omibus bonis scandalum faciunt. qd ergo nō nul-
los eoz nouerimus qui fortiter deo auctore cepe-
runt. et ipso ptectore fortius pseuerant. securius
est tamen ut pseueremus in bono qd cepimus. q
quod incipiamus ubi non pseuerem? De hoc autē
piter omnes studeamus quod scōz apostoli piliū
omīa opa nostra in caritate fiant. Hec est enim no-
stra de nostro et de vestro ordine sententia. Que
in vestris laudabilia sunt laudo et pōico. et si qua
rephēnsibilia sunt ut emēdēt vobis et alijs amicis

meis sua dēre soleo. **H**ec non est detractō s; atera
ctio. quod ut nobis a vobis semper fiat omnino p
cor. **XCIX.** **E**xhortatō carthusiē
sum ad patientiam & humilitatem **I**de ad car
thusienses.

Ratibus de mōte dei. orientale lumē &
antiquū illum in egipto religionis fer
uorem vestra sufficiētia & altissima pau
ptas iam multorū pfundit cupiditatem. Qui cum
manifestum lumen veritatis obnubilare nequeūt
de solo nouitatis nomine cauillant. Veteres ipsi
& in veteri mente noua nescientes meditari. vres
veteres non capientes nouū vinum. quod si eis in
funderet irumpent. Sileant ergo qui in tenebris
de luce iudicantes vos arguūt nouitatis. ex abun
dantia male voluntatis ipi potius arguēdi verita
tis & vanitatis. Sed quoniā & laudatores & de
ctores semp estis habituri sicut & dominus. lauda
tores pterite & quod bonū in vobis amant. hoc in
eis amate. detractores dissimulate & p eis orate.
& obliti que retro sunt ptergressis scādalis que in
xta iter vobis a dextris & a sinistris posita sunt i
anteriora vos extēdite. Non est vestrum circa cō
munia pcepta languere. nec attendere solum quō
piciat deus. sed quid velit. pbantes que sit volū
tas dei bona. beneplacens & pfecta. Aliorū enim
est deo seruire. vestrum autē adherere. Aliorū etiā
est deum credere. amare & reuereri. vestrū itellige
re. sape. frui. Absit tamē a cōscientie vestre estima
tōne & ab ore vestro omnis altitudo. quoniā altū
sape mors est. Caue serue dei ne quēs imitari non
vis damnare videaris. Qui em pfecte examinādo
semetipm intelligit. suo peccato nullius peccatum
par esse existimat. quod nemo sicut suum itelligit.
Nolo ergo ut vsq; arbitreris solem omunē lucere
nisi in cella tua. vsq; opari gratiam dei nisi in pscie
tia tua. An solitarioz deus tantum. imo & omniū
Misere em omniū deus & nichil odit eoz que fe
cit. Malo te cogitare ubiq; serenū esse nisi apd te
& peius de te q; de aliquo estimare. **C.**

Exhortatō eozundem ad pietatem & solitudis
amorem.

Exerce autē teipm ad pietatem rē. quā qui
non habet in vano accepit animam suā
id est. frustra viuūt vel omnino nō viuūt
dum non viuūt ea vita ppter quā ut in ea. riuēret
accepit animam suā. Pietas enim hec est iugis dei
memoria. pūua actōnis intentō ad eius intelligen
tiam. & indefessa affectō in eius amorem. ut nulla
dei seruū vnq; inueniat. non dico dies sed hora nisi
vel in exercitiū labore acetiā pficiendi studio. vel
in expiendi dulcedine ac fruendi gaudio. hanc qui
non habet in pscientia. nō exhibet in vita. non exer
cet in cella. non solitarius sed solus dicendus est.
nec cella ei cella sed reclusio & carcer est. Vere em
solus est cū quo deus nō est. Vere reclusus est qui
in deo liber non est. Cella vero nunq; debet esse re
clusio necessitatis sed domiciliū pacis. hostiū clau
sum. nou latebre sed secretum. Cum quo em deus
est nunq; minus est solus q; cum solus est. tūc em
libere fruit gaudio suo. tūc ipse suus est. ad fruēdū
scz deo in se & se in deo. Tunc in luce veritatis vl
tro sibi patet pura pscientia libereq; se infūdīt affe
ctata de deo mēoria. & vel illuminat intellectū et
bono suo fruit affectus. vel libere seipm tēstet. ub
mane fragilitatis defectus. Propter hoc secundum
ppositi vestri formam habitantes in celis poti? q;

in celis. excluso a vobis toto seculo. totos vos in
clusistis cum deo. Cella siquidem et celi habitatio
cognate sunt. & a celando utrūq; nomē habere vi
deē. sanctiq; angeli eque in vtroq; delectant. Cū
em i cella celestia. i. vacare & frui deo iugiter acti
tant. celum celle & sacramēti similitudine et pieta
tis affectu ac etiam similis opis effectu pximum
eritici. Nec etiam iam ozanti spiritui vel a corpore
exeunti a cella in celum longa via vel difficilis in
ueniē. A cella em in celū frequēter ascendit. vix ā
nunq; a cella in ifernum descendit. nisi sicut dicit
psalmista. Descēdant in ifernum viuētes. ne dscē
dant moriētes. Hoc em modo cellarum icole illuc
sepe descendunt. Nam sicut assidue dēplādo cele
stia gaudia reuifere amant. ut hec ardenti? appetāt
sic & inferni dolores ut horreant & refugiant. Et
hoc est q; inimicis suis impcant ozantes ut descen
dant in ifernum viuētes. moriēs autē vix aut nun
q; aliquis in ifernum a cella dscēdit. quia vix vn
q; aliquis nisi celo pdestinatus vsq; ad mortem in
ea pstitit. Filium enim gratie fructum ventris sui
cella fouet ac nutrit. amplectit. & ad pfectōz ple
nam poucēs. dei colloquio dignum efficit. Alienu
autē vel suppositū abdicat a se citius & piciit. Pro
ijcit inq; quasi abortiuū. euomit tanq; inutilem. ac
noxium cibum. Nec diu talē pati pōt in visceribus
suis officina pietatis. venitq; ei pes supbie. & mo
uet eum manus peccatoris. et expulsus fugit sicut
cham a facie domini miser et tremebundus exposi
tus vicijs et demonib; vel si aliq; diu durauerit i
ea. non virtutis constātia sed pīmaci miseria. Sic
ei cella est quasi carcer. aut sicut viuēti sepultura.

CI. **D**e triplici gradu quo puenitur ad
pfectionem.

Sicut ergo dicit ppheta. Si ouerteris con
uertere. i. pfecte ouersionis culmen appre
hende. Nulli em in eodem statu diu esse
concedit. Seruo enim dei semp aut pficiendum est
aut deficiendum. Aut sursum nitit. aut in inferiora
vigeat. Ab omnibus aut nobis pfectō licet nō vni
formis exigit. Si ergo incipis. mipe pfecte. et si iā
aliquo pfectōnis atigisti. teipm in temet ipso meti
re et dic cum apostolo. Non q; iam apphenderim
aut perfectus sum sequor an rē. Et addidit. Quot
quot ergo pfecti sumus hoc sapiamus. In quo ap
te declarat quia pfecta eorum que retro sunt obli
uio. et pfecta in anteriora extēsiō. ipa est hominis
in hac vita pfectō. Et huius pfectōnis pfectio ibi
erit ubi pfecta erit huius supne vocatōnis appre
hēsiō. Hoc autē modo sicut stella a stella differt in
claritate. sic cella a cella in conuersatōe incipiētū
scz et pficiētū. ac pfectozū. Cū quo autē est deus
nunq; minus est solus q; cum solus est. Sunt enim
quidam animales. qui p se nec ratōne agunt nec af
fectu trahunt. et tamē vl' auctoritate p moti vel do
ctrina cōmoti vl' exēplo puocati. apphant bonum
ubi inueniunt. et quasi ceci s; ad manum tracti se
quunt. Sunt alij rationales. qui p ratōnis iudiciū
et naturalis sciētie discretōnem habēt et cognitio
nem boni et appetitum. sed non dum habēt effectū
Sunt et alij spirituales. i. pfecti qui spiritu di agū
tur et sapiētie affectu trahunt ad bonū rē. Prim?
em status circa corpus se habz. scdus autem circa
animum se exercet. Terci? vero nisi in deo requiē
non habet. Horum singuli sicut habēt certam pfi
ciendi ratōnem. sic et certam in genere suo pfectō
nis sue mensuram. Initium etenim boni i pūfatōe

animali perfecta obedientia est. perfectus subigit. e corpus suum & in seruitutem redigere. perfectio vero usus boni consuetudinem in delectationem vertisse. Initium autem rationalis est intelligere que in doctrina fidei apponunt. perfectus talia prepare qualia apponunt. perfectio cum in affectum mentis transit iudicium rationis. Perfectio vero rationalis est initium spiritualis. perfectus eius reuelata facie gloria dei speculari. perfectio autem in eandem imaginem transformari a claritate. scilicet in claritate tanquam a domo spiritus.

II. De primo gradu qui est simplicitas nouitiorum.

Utergo primum gradum persequamur a primo. animalitas est vite motus sensibus corporis seruies. cum. scilicet anima quasi extra se per sensus circa delectationes corporum affecta. eorum fructione pascit vel nutrit sensualitatem suam. seu cum intra se regrediens & corpora quibus forti glutino amoris & consuetudinis adhaeret in locum in corpore nature secum ferre non prevalens. eorum illuc secum ymagines contrahit. & amabiliter ibi cum eis ouersatur. Quibus assuefacta tum ad cogitanda spiritualia vel diuina se erigit. nil aliud estia re vel cogitare potest nisi quale extra sentit. vel in tus contrahit. Hec auersa a deo stulticia fit cum nimis intra semetipsum remissa fuerit. & tam bruta ut etiam vel regi non possit. Cum autem extra se per superbiam arrepta fuerit fit prudentia carnis. & ipsa sibi sapientia esse videtur cum stulticia fit. Porro ad deum conuersa fit sancta simplicitas. id est eadem semper circa idem voluntas. scilicet ad deum perfecte ouersa unam petens a domino hanc requies. non ambiens multiplicari in seculo. vel simplicitas est in ouersatione vera humilitas. scilicet conscientiam virtutis magis quam famam amplectens. dum non refugit vir simplex in hoc seculo videri stultus ut sit sapiens in deo. vel simplicitas sola est ad deum voluntas. scilicet nondum illuminata ut sit caritas. nondum ratione formata ut sit amoris iocunditas. Habens ergo in seipsa simplicitas initium aliquod creature dei voluntatem. scilicet bonam. quasi futuri boni hominis informem materiam. in primordio sue ouersionis offert eam actori suo formandam in sensu & spiritu humiliter iam timore dei incipiente omnem virtutum plenitudinem operari. dum per iusticiam offert maiori per prudentiam non credit se sibi. per patientiam refugit discernere per fortitudinem totum se subdit obedientie. non discernere sed adimplere. Perfecta igitur obedientia maxime in incipiente est indiscreta. hoc est non discernere quid vel quare precipiat. sed ad hoc tantum nititur ut fideliter & humiliter fiat quod a maiori precipitur. Lignum est in scientie boni & mali in paradiso. id est in ouersatione religionis celsura est discretio. penes patrem spiritalem qui iudicat omnia. & ipse a nemine iudicatur. ipse est discernere aliorum obedire. Animalem discretum. nouitium prudentem. incipientem sapientem. in cella consistere diu posse impossibile est. fiat stultus ut sit sapiens. & hec eius omnis discretio. hec eius omnis sapientia. ut ei in hac parte nulla sit. Si callet ingenio. si viget arte. si preminet intellectu. instrumenta sunt hec tam viciozorum quam virtutum. Ingenium corpus adaptet. ars naturam informet. intellectus non elatum faciat animum sed docilem.

III. De instructione nouitiorum.

Occidus autem est nouitius sic habere corpus suum sicut egerum. cui etiam multa volenti inuicilia sunt neganda. vtilia vero etiam nolenti ingerenda. sic de eo agere quasi non

de suo. sed eius a quo prelio magno empti sumus. ut glorificemus & portemus eum in corpore nostro. Durius quidem tractandum est ne inflescat. sic tamen ut seruire sufficiat. quoniam ad seruendum spiritui datum est. nec sic habendum est tanquam propter illud viuamus. sed tanquam sine quo viuere non possumus. Fedus enim quod habemus cum corpore. non quando cuique volumus possumus abrumpe. sed legitimam eius resolutionem patienter expectare nos oportet & interim que legitimi sunt fedoris obseruare. Sic ergo nobis cum eo est viuendum. quasi non diu nobis cum eo sit amozandum. siquidem ut si aliter eueniret non urgeamur ad exeundum. Premuniendus est etiam assidue contra temptaciones acius in solitaria nouitium deseruientes. Nam hominem deo viuente gratis non cessant sollicitare vicia. mercede oblate delectationis. dyabolo suggerente. carne concupiscere. seculo occupanda ingerente. Sed ille temptaciones facile vincunt. & facile illis a ratione occurrunt. que vel suspecte sunt. vel prima facie male innotescunt. Que vero sub specie boni se ingerunt & difficilius discernunt & periculosius admittunt. Omnium autem & temptacionum & malarum cogitacionum & inuicilium sentina est iners ocium. Nunc igitur ociosus sit dei seruus. quous ad deum sit feriat. Ociosum non est vacare deo. imo negocium negociorum hoc est. quod quicunque in cella non agit fideliter & feruenter. quidquid agat quod propter ipsum non agit ociose. ubi per uitando ociosa sectari in diculum est. Ociosum autem est quod nullam habet utilitatem vel utilitatis intentionem. Nec hoc tantum est agendum ut cum aliqua delectatione vel sine gratia nausea ocii dies transigat. sed ut etiam de peracta dieta semper ad perfectum mentis aliquid in conscientie thesaurum congerat.

De bonis occupationibus fratrum.

Queris quid agas in quo te occupes. Primum quidem extra quotidianum orationum sacrificium vel lectionis studium quotidiana conscientie discussioni. emendationi. oppositioni. per sua diei neganda non est. Deinde opandum est aliquid manibus quod coniungit. non tam quod animum delectando ad horam detineat. quam quod spiritualibus studiis dilectionem confirmet & nutriat in quo remittat ad horam animus non relaxet. unde de se facile animus mox ut sibi ad seipsum redeundum visum fuerit expediat absque controuersia inherens voluntatis. absque contagio contracte delectationis. vel etiam memorie imaginatis. Nemo siquidem ad conscientiam redire amat. post actionem qui ad agendum ab ea non perficitur. & qui redit ad conscientiam. si nondum vicia occupacionis suam. inuenit ibi de ipsa. concupiscencia vel suauis delectationes vel graues corrosiones. & inde multiplicat cogitaciones. Qui vero iam eam vicit quod diu tamen veri boni maior occupacionis vel delectatio mentem eius non obtineat cum exosa quadam voluptate gestorum. visorum auditorum. patie ymaginaciones. Unde verobique libi implene illusionibus delectacionum. & ad cogitandum spiritualia vel diuina. lumen oculorum non est secum et qui pugnat contra occupaciones ubi molestas patie. quas nondum perfecte vincere preuallet affectaciones. et qui iam ad libertatem aspirat excutit a se non potest imaginaciones noxias vel occupaciones vel ociosas que exinde etiam tempe psalmodie & orationis ceterorumque exercitiorum spiritualium in corde serui dei passim oriuntur cogitaciones. fitque misabilis

anime diuisione spiritui & ratione voluntatem cordis
& intentionem corporis promptum obsequium sibi
defendente. animali vero impletate affectu sibi p-
ripiante & intellectum mente sine fructu remane-
te. Hinc & infirmitatibus animi vicia passim curiosita-
tis ebulliunt. Hinc inordinatas & inimicas proposito
delectationes querunt. & in communium constitutio-
num via regia furtiuim prope voluntatis diuertit. Hinc
solito fastidium presumptio nouitatum que
puritatem quidem ac tedium egri animi quasi confrin-
cando vident ad horam lenire. sed calefaciunt amplius
& accendunt. Hinc quotidie fiunt occupationes no-
ue. delectationes diuerse. non ad edificandum animu. sed
ad fallendum tardanti dicit tedium. ut cum damna-
uerit solitarius omnia vetera ac solita & defecerint
noua. non restet nisi odium celle & fuga macula. prope
quod pia simplicitas. & in professione religionis no-
uus homo qui non habet vel rationem ducem vel
affectum trahentem. vel discretionem moderantem
in qua dum nititur in semetipsum tanquam a figulo lutum
lege quadam mandatorum quasi manibus alienis facere
dus & formandus in omni patientia & in rota volu-
bili obediens & in igne probationis sue plasmatoris sui
voluntati & arbitrio subdendus habilitatur. CV.

De exercitijs eorum.

Porro sicut viro datum est adiutorium sibi
simile ex ipsius hominis substantia. sic etiam
in adiutorium spiritualis studij necessaria sunt
corporis exercitia. non tamen in hoc semper conuenire vi-
dentur omnia. sed ea que cum spiritualibus propiorum si-
militudinem habere videntur. sicut ad edificandum
spirituale meditari quod scribat vel scribere quod lega-
tur. Exteriora enim exercitia & opera sicut sensus di-
strahunt. sic etiam sepe spiritum exhauriunt. nisi cum
grauiori opere rurali sit magna strictio corporis usque
ad strictionem & humilitationem cordis & fatigatio-
nis sue pressura vehementioris expriment affectum
deuotionis. Quod & in labore ieiuniorum & vigiliarum
& huiusmodi fieri manifestum est. Serius tamen ani-
mus ad omnem laborem se operat. nec in eo dissoluitur
sed per eum magis in seipsum colligit. semper habens pro
oculis non tam quod agit quam quod agendo intendit.
Cogunt enim in unum sensus a disciplina bone vo-
luntatis. nec eis lasciuire vacat a pondere laboris.
& subacti & humiliati in obsequium spiritus docentur ei
reformari. & in precipitatione laboris & expectatone
solationis. Ex inordinata enim natura per peccatum si
ad deum fuerit uersa recuperat cito per modo timo-
ris & amoris quem habet ad deum quemcumque perdidit
auerfa. & ubi cepit spiritus reformari ad ymaginem
conditoris sui mox reflorescens caro ex voluntate
sua incipit reformari reformato spiritui. nam et con-
tra sensum suum incipit eam delectare quidquid dele-
ctat spiritus. insuper & multiplici defectu suo ex pe-
na peccati multipliciter sitiens ad deum nonnunquam
etiam contendit precedere rectorem suum. Delectatio-
nes enim non possumus sed ipsas mutamus. Facillimum
quippe & delectabile esset adiuncto amoris dei con-
dimento. secundum naturam viuere si nos insania nostra
permitteret. Qua sanata statim naturalibus arduis na-
tura. Eodem modo & de labore rusticorum duos ha-
bet nervos. fortis lacertosus exercitatus enim hoc fecit
sine eum torpere mollescit. Voluntas facit usum.
usus exercitium. exercitium vires in omni labore su-
ministrat. Audiatur hoc animalis homo qui iam cepit
corpus suum subdere spiritui. & adaptare se metipsum
ad ea que sunt dei. ad exuendam carnem sue dominam

re consuetudinem se accingat. consuetudinem per consuetudi-
nem & affectum sibi formans per affectum donec plena
accipere mereatur delectationem extra delectationem. ut tan-
tum delectet eum membris sui corporis seruire iusti-
cie quantum prius imundicie. hec est enim perfectio ho-
minis animalis in suo statu vel nouitatis incipientis.

CVI. De stabilitate in cella.

Omnium vero bonorum officina cella est &
stabilis perseverantia in ea. In ea enim cuiuscu-
que cum paupertate sua bene conuenit diues
est. & quicumque bonam voluntatem habuerit secum
habet quidquid ei ad bene viuendum opus est. Quis
bone voluntati non semper credi expediat. si frenan-
da est. et regenda & maxime in incipiente. Regat san-
cte obediencie regula bonam voluntatem. illa vero
corpus doceat illud posse consistere in loco. cellam
pati secum morari. Quod in perficiente bone propo-
sitionis initium est & certum bone spiritus argumentum.
impossibile est enim hominem fideliter figere in uno
animum suum qui non prius alicui loco perseverantem
affixerit corpus suum. Nam qui egritudine animi
migrando de loco ad locum effugere nititur. sic est sicut
qui fugit umbram corporis sui. seipsum fugit. seipsum
circumfert locum mutat & non animu. eundem ubique se
inuenit nisi quod deteriore facit ipsa mobilitas. sicut le-
dere solet egrum qui circumferendo percutitur. sed remedia
crebro mutata nocent. naturam turbant egrum distor-
minant. Nam & qui aliquo tendit si unam & rectam
tenuerit viam cito peruenit quo tendit. & itineris
et laboris facit finem. Si vero multas aggreditur
vias errat. nec laboris aliquando finem facit. quia er-
ror non habet finem. Si ergo ad sanitatem festinas vi-
de ut nil vel modicum de temetipso agere presumas
medico. si inconsulto a quo si operam medicantis ex-
pectas. necesse est vlcus tuum semper ei detegere non
erubescas. Erubescere ergo sed tamen reuera totum nec
ascondas. Sunt enim qui ostendendo sicut fabulam enar-
rant peccatorum suorum historiam et egritudines anime
sue sine confusione dinumerant. et pene sine pena et
sine affectu doloris. Qui vero non dolet quanto sa-
nitati propinquo videretur tanto ab ea sit remotior.

CVII.

**De habitans in cella trima
gaudet custodia.**

Nec vero tibi horrore sit tua solitudo. &
ut tutius in cella habites tres tibi depu-
tati sunt custodes. deus. scilicet conscientia et
spiritualis pater. deo debes pietatem. cui totum te impo-
das. conscientie tue honorem coram qua peccare eru-
bescas patri spirituali obedientiam caritatis ad quem
de omnibus recurras. Insuper ut gratum me habeas.
addam tibi et quartum et quod diu puulus es et donec
plenius addiscas diuinam cogitare presentiam. pedago-
gum tibi procurabo. Elige tibi tuipre consilio meo ho-
minem cuius vite exemplar sit cordi tuo insederit.
reuerentia inheret. ut quoties eius recordatur sue-
ris ad reuerentiam cogitanti assurgas et teipsum ordies
et proponas. qui cogitat ac si presens sit in affectu ca-
ritatis emendet in te omnia emendanda. et nullum tam-
patiatur damnum secreti sui solitudo tua. Hic presens
assit quam documque volueris. occurrat sepe et cum vo-
lueris. increpationes eius describet tibi cogitata san-
cta eius seueritas. solationes pietas. et exemplum
sancte vite sinceritas. Nam omnis etiam cogitatio tua
cum ab eo videri cogitabis. ac si videat. ac si ar-
guat. emendare coges. Sic secundum preceptum apostoli
solicite temetipsum custodi. et ut temetipsum semper
aspicias ab omnibus oculos auerte. Egregium instru-

mentum corporis oculi? si sicut cetera sic etiam videre
posset semetipsum. Quod cum interiori oculo sit co-
cessum si ad exterioris exemplum seipsum negligens
vacat circa aliena. etiam cum multum vult non sufficit
redire ad seipsum. Tibi ergo vacat multa tuipe tibi
solicitudinis es materia. Excludere etiam ab oculis
exterioribus? quod consueuisti videre. ab interioribus
quod amare. quia nil tam facile recrudescit. quam amor.
maxime in tenerioribus & recentioribus animis.

CVIII. De cella interiori & exteriori.

Ubi etiam nonnunquam sapere & emulari ca-
nismata meliora & tuipe tibi esto edificatio
eius pabola. Alia cella tua exterior. alia
interior. Exterior est domus in qua habitat anima
tua cum corpore tuo. Interior est conscientia tua quam
inhabitare debet omnium interiorum tuorum deus cum
spiritu tuo. Hostium clausura exterioris signum est
hostium circumstantie interioris. ut sicut sensus corpo-
ris per exteriorem clausuram foris vagari non permittun-
tur. sic interiores sensus ad suum semper interius co-
hibeantur. Dilige ergo interiori cellam tuam. dilige
& exteriori. & unicuique suum impende cultum.
Tegat te exterior & non abscondat. non ut pecces
occultus sed ut tutius viuas. Non enim scis o rudis
incola quid celle debeas si non cogitas quod ea non
solummodo curaris a vicinis tuis. sed etiam non habes
rixari cum alienis. Nescis etiam quod conscientie tue de-
beas honorem quicumque in ea non expiris gratiam
spiritus sancti & interne suauitatis dulcedinem. Da er-
go utriusque celle honorem suum. & tu tibi in ea videri
ca primatum tuum. Disce in ea tu tibi pessere. vitas
ordinare. mores proponere. temetipsum vindicare. se-
pe etiam & poenare nec impunitum dimittere. sede
at iudicans iusticiam. stet itea & semetipsum accusas
conscientia. Nemo te plus te diligit. nemo fidelius iu-
dicabit. Mane preterite noctis fac a temetipso exa-
ctonem. & venturae diei tu tibi indicito canonem.
Vesper preterite diei exige rationem. & superuenientis
noctis fac indictmentem. sicque districto nequaquam ali-
quando tibi lasciuire vacabit.

CIX. De temporibus & modo orandi.

Singulis horis secundum communis instituti ca-
nonem sua distribue exercitia. cui spiritualia. cui
corporalia. In quibus licet excludat omne debitum spiritus deo. corpori spiritui
tui. ut si quid fuerit intermissum. si quid neglectum
si quis imperfectum suo modo. suo loco. suo tempore
non habeat impunitum vel etiam irremediabilem. In
quibus extra illas horas te quibus dicit propheta. Se-
pries in die laudem dixi tibi. Matutinum ac vespertinum
sacrificium ac medie noctis maxime est obseruandum.
Non enim frustra ut ait propheta. Mane astabo tibi &
videbo. sed quia tunc a curis exterioribus adhuc su-
mus ieiunium. & eleuatio manuum mearum facta. vesper
tunc ab huiusmodi impedimentis iam quodammodo
inuenimur digesti. Qui etiam media nocte surgi-
mus ad assistendum nomini domini. Tunc enim menti
vel spiritui aggregandi sunt fructus sui. ut exinde
vel in abundantia benedictionis dei in quietem no-
ctis relaxemur vel surgentibus nobis ad laudes dei
omnis exinde tenor nostri operis in ipsis laudibus dei
formetur ac viuificetur. Idcirco in pueniendis noctur-
nis vigiliis non expedit multitudinem psalmorum ob-
ruere intellectum. & exhaurire spiritum vel extin-
guere. sed quod diu sobrius inueniatur pietate afficiendus
est. & suo itinere dirigendus ad dominum. donec di-
latato corpore incipiat currere. Scit etiam quicumque

habet sensum christi quantum christiane pietati expediat
aliqua diei hora passionis ipsius ac redemptionis. at-
tentius colligere beneficia. ad fruendum suauiter in
conscientia. & reconducendum fideliter in memoria. quod
est spiritualiter manducare corpus domini & bibere
eius sanguinem. Siquidem sancte huius ac reuerende
commemorationis misterium suo modo. suo loco. suo
tempore. celebrare licet paucis hominibus quibus
hoc creditum est misterium. Rem vero ministerij
in omni tempore & in omni loco dominationis dei mo-
do quo traditum est. hoc est debite pietatis affectu
agere & tractare & sumere sibi in salutem. omnibus
in promptu est quibus dicitur. Vos autem genus electum.
regale sacerdotium. gens sancta. populus acquisitus
nis. ut virtutes annuncietis eius quod de tenebris vos
vocauit in admirabile lumen suum.

CX. De sacra lectione et modo legendi.

Deinde etiam certis horis certe lectio vacan-
da est. Fortuita enim et varia lectio et quod
si a casu repta non edificat sed reddit ani-
mam instabilem. et leuiter admissa leuius recedit
a memoria. sed certis ingenijs in morandum est et assue-
faciendus animus est. Quo enim spiritu scripture fa-
cte sunt. eo spiritu legi deliderat. ipso etiam et intelli-
gende sunt. Nunquam ingredieris in sensum pauli.
donec visu bone intentionis in lectione eius et studio
assidue meditationis spiritum eius ibiberis nunquam
intelliges dauid. donec ipsa experientia ipsos psalmorum
affectus indueris. Sicque de reliquis et in omni scri-
ptura tantum distat studium a lectione. quantum
amicicia ab hospitio. socialisque affectio a fortuita
salutatione. Sed et de quotidiana lectione aliquod quo-
tidie in ventrem memorie dimittendum est quod fideliter
digerat. et sursum reuocatum crebrius rumine quod
apposito conueniat. quod intentioni perficiat. quod o-
tineat animum ut aliena cogitare non libeat. Hau-
riendus est sepe de lectionis serie affectus. et for-
manda oratio. que lectionem interzupat. nec tam im-
pediat interzupendo quam puriorem continuo animum
ad intelligentiam lectionis restituat. Intentioni enim
seruit lectio. Si vero in lectione deum querit qui le-
git. omnia que legit ei cooperantur in bonum. et capti-
uatur sensus legentis. et in seruitutem redigitur omnem in-
tellectum in obsequium christi. Si vero in aliud declinat
sensus legentis. omnia trahit post semetipsum. nihil
quam sanctum ac pius inuenit in scripturis quod
seu per vanam gloriam. seu per distortum sensum. seu
per prauum intellectum non applicet. vel sue malicie
vel vanitati. In omnibus enim scripturis initium sa-
piencie debet esse timor domini.

CXI. De labore corporali.

His spiritualibus vero exercitijs in corporalia nun-
quam longe vel in totum recedat. sed facile
ad ea posse redire animus assuescat. et cum
illis se mutuat. istis semper ibereat. Non enim vir propter
mulierem. sed mulier propter virum. nec spiritualia propter
carnalia. sed carnalia propter spiritualia. Corporalia vero
nunc exercitia dicimus. que manuali ope corporaliter
exercetur. Nam sunt et alia corporis exercitia in qui-
bus necesse est corpus laborare sicut sunt vigilie.
ieiunia. et alia huiusmodi que spiritualia non impediunt
sed adiuvant. si cum ratione et discretione fiant. Que
si ex indiscretionis vicio sic agantur. ut vel deficiente
spiritu vel languente corpore spiritualia impediunt. quod sic
& corpori tulit boni operis effectum. et spiritui affe-
ctum. et proximo exemplum. et honorem deo sacrilegus
est. et horum omnium in deum reus. non quod secundum

apostolum non videat humanum. etiam hoc et non
deceat & non debeat. & iustum non sit caput aliqui
dolere in seruitore dei. quod olim sepe usque ad dolo
rem laborauit in vanitate seculi. esurire ventrem us
que ad rugitum quod sepe aliquando impletum est us
que ad vomitum. sed modum in omnibus est habendum.
Affligendum aliquando corpus est. sed non sterendum.
Non solum autem sed & omnem vitam nostram quous
hominibus occultam exhibere deo debemus. sanctam
& honestam omnem querisatorem nostram sanctis an
gelis conspicabilem agere & delectabilem. Grata de
res est honestas. & sanctorum amica angelorum. Pro
pter quod etiam iubeat apostolus velari mulieres propter
angelos. Qui cum perculdubio tam die quam nocte no
biscum sint in cellis nostris nos custodientes & studiis
nostris gaudentes & coopantes. placet etiam eis
si nullo homine vidente omnia nostra honeste fiant.

CXII. De cibo & somno.
Iue ergo manducatis siue bibitis siue ali
quid aliud agitis. omnia in nomine domini
facite. pie. sancte. religiose. ac honeste.
Si manducas. mensam tuam per se satis sobriam sobrie
tas tua potest. Et cum manducas nequaquam totum man
duces. sed corpe tuo suam refectorem procurante.
mens omnino non suam negligat. sed de memoria sua
uitatis domini vel scripturarum aliquod quod est pa
sceat. meditando vel saltem memorando secum rumi
net & digerat. sed & ipsa necessitas non seculariter
non carnaliter expleat. sed sicut decet monachum
sicut conuenit seruo dei. Nam etiam ad sanitatem cor
poris cibis quanto honestius & ordinatius ingerit
tanto facilius & salubrius digerit. Obseruandus est
ergo sumendi modus & tempus. cibi & qualitas &
quantitas. fugiendaque supflua & adulteria condi
menta. Sufficit obsecro ut domesticus fiat cibi re
stri. non etiam occupabiles vel delectabiles. Suff
ficit enim & occupabile malicia sua. que cum vix aut
nullo modo praesentire possit ad finem explende neces
sitatibus nisi per viam quaecumque delectationis si cepit
accipere iracundia ab eis qui perpetuum suscepere bel
lum aduersus eius oblectamenta. fient duo contra
vnum & periclitatur perimentia. Deinde sicut de cibo di
ctum est. sic etiam de somno. Caue ergo in quantum
pores serue dei. ne totus aliquando dormias. ne sit
somnia suffocati. non repatio sed extinctio spiritus tui.
Suspecta enim res est somnus. & ex magna parte
ebrietati similis. Exceptis enim viciis quibus in dor
miente cum corpore dormitat pariter et ratio non
est qui contradicat quantum ad debitum semini profe
ctus. nil tempis tam deperit de vita nostra quam quod
somnia deputat. Iterum ergo ad somnum semper ali
quid defer tecum in memoria vel cogitatione. in quo
placide obdormias. quod nonnunquam etiam somnare iuuat
quod etiam vigilanter te excipies in statum hesterni in
tentonis restituat. Sic tibi nox sicut dies illumina
bit. & nox illuminatio tua erit in deliciis tuis. Et sur
gens faciliis & agilis eris ad redeundum in id unde
non totus discessisti. Sobrius enim cibum sobrius quo
num sequitur sobrius sensus & ratio. Carnalis vero
ille & brutus. & sicut dicitur letheus abominatio est
o quo non est facile sensus & corporis & mentis euo
care. & quasi seruus domus patrisfamilias ad opera
necessaria spiritui suscitare & remittere.

**CXIII. De susceptione fratrum & ambiciose
edificatione cellarum.**

Ex duobus hominum generibus cellarum ba
bitatio supplenda est. vel de simplicibus
qui & sensu & voluntate ad sequendam
religiosam prudentiam seruantes appuerunt & habiles
vel de prudentibus quos religiose & sancte simpli
citate esse constituit emulatores. Contra vero sup
bia. vel superba stulticia a tabernaculis iustorum percul
sit semper. Propria enim est ciuitas refugii simplicita
ti cohabitatio religionis. nisi sit talis que nolit hu
miliari. vel tam bruta ut non possit regi vel tracta
ri. Bona tamen voluntas & si multum sit bruta non
est deserenda. sed saluari consilio ad laboriosam & a
ctuosam vitam transmittenda. Superba autem quantumuis
prudens sibi videat dimittenda sibi est & abigenda.
Admittant ergo aiales & humiles & pauperes spiritu
ad cohabitacionem cellarum. Sed ut fiant ipsi rationa
les ac spirituales non ut propter eos ipsi qui hoc iam esse
meruerunt quereant retro & efficiantur animales. su
scipiant in omni benivolentia caritatis. portent in
omni patientia benignitatis. Sed qui eis operantur.
nec conformentur. nec sic querant horum profectum. vel pro
pter eos cogant incurzere propositum religionis rigo
ris defectum. Inde enim subintrat iam de ere alieno
sumptuosa. & quantum pudor finit ambiciose cella
rum edificatio. ut abiecta sancta rusticitate (sicut
salomō dicit) ab altissimo creata quasi illicite quas
dam nobis creamus habitacionum honestates. in quibus
tantum compassum est animalibus. ut pene om
nes in hoc effecti sumus animales. Dimissam enim a
nobis a patribus iure hereditario formam paupertatis
& spiritum sancte simplicitatis. verum decorem domus dei
alienantes a nobis & a cellis nostris per manus artificum
exquisitorum. cellas non tam heremiticas quam aro
maticas edificamus nobis singulas in titulo. C. so
lidorum. occupacionis oculorum nostrorum de elemosi
nis pauperum. Amputa domine operum. C. solidi. a
cellis pauperum tuorum. Cur non potius? C. denario. Cur
non potius? nullorum. Cur non potius? gratis filij gra
tie ipsi sibi edificant. Obsecro in huius peregrinatione
seculi. in hac militia super terram. edificemus nobis
non domos ad habitandum. sed tabernacula ad dese
rendum. utpote cito inde euocandi & migraturi in
patriam. Crede enim fratres. quia pulcritudines iste
& forenses honestates cito virile propositum ener
uant. & masculinum animum effeminant. Nam et ipso
sepe usu sopiunt earum delectationes. & si sunt aliqui
qui vtuntur huiusmodi quasi non vtentes. tamen prem
ptu melius quam usu exercent & vincunt huiusmodi
affectiones. Conferunt etiam non modicum interioribus
nostris exteriora nostra ad similitudinem mentis apta
ta & composita & bono proposito suo modo respon
dentia. pauperior enim cultus in alijs circa amorem pau
peris afficit conscientiam. Sed & interius interiori
bus suis animum magis decent inculca omnia & ne
glecta exteriora quibus dominus domus sepius alibi
peruersari dimoscit. seque alibi magis occupata interio
sancta denunciat. & efficaciter bone conscientie condi
liat interiora. cui omnia exteriora vilius renunciat.

**CXIII. De exemplo paupertatis san
ctorum patrum.**

Dactes nostri in egipto & tebaïda huius
sancte vite ardentissimi emulatores in so
litudinibus degentes. angustati. afflicti
quibus dignus non erat mundus ipsi sibi cellas fa
briabant in quibus tecti tantummodo & circūsepti
a turbine & pluuia tuebantur. In quibus heremite
frugalitatis delicijs affluentes locupletabant multos

ip̄i egentes. Ip̄i em̄ quos quo nomie digni? appellē
nescio. homines celestes an angelos degētes in ter
ris. sed ouerfatōnem habentes in celis. laborabant
manibus suis & de labore suo paupes pascebant.
esurientes ip̄i. quid ad hoc nos dicemus nō anima
les sed animalia terrena adherētes terre & sensib?
carnis nostre in sensu carnis ambulātes. ex aliis
manibus pendentes. quibus consolā nos in hoc ip̄o
aliquatenus ille qui cum diues esset. paup̄ p nobis
factus est. Nam ip̄e etiam a fidei pasci voluit. nō
nunq̄ etiam & ab infidelibus. sed ut fideles facerz
vite necessaria accipe nō recusauit. Quod & si cō
ceditur liberius hoc ip̄m ip̄o domino p̄cipiente &
ordinante euangelū annunciantibz. ex apostolorz
tamen auctoritate non negat etiam euāgelice viue
tibus. sicut sanctis illis paup̄ibus qui tunc erant
in hierusalem. Ignosce domine ignosce. excusamus
tergiuersamur. sed non est qui se abscondat a lumie
veritatis tue. quod sicut illuminat ouerfos sic etiā
ferit aduersos. Non est etiam occultum a te os no
strum quod fecisti in occulto hominū. Nos autem
nobis ip̄is facimus illud occultū. quia rix est aliq̄s
qui in eis que ad te sunt expiri velit quid possit. &
quod p̄mptissime potest quādoq̄ scdm carnē vel
seculum. siue timor impulerit. siue cupiditas tra
xerit. Sed & si fallimus homines inscios. non nos
pmittas. ut quasi volentes fallere te. fallamus nos
metip̄os. Non laboram? quia vel non possumus.
vel non posse nobis videtur. vel a consuetudine ocij
& delictaz nostraz nos nō posse efficim? Adore
mus ergo semp & plorem? et p̄cidamus coram te
qui fecisti nos. Magnam hāc iacturā p̄fessionis no
stre suppleat pietas ac deuotō cōscientie humilita
te. Sicut nobis lacrime nostre panes die ac nocte.
quod diu dicit anime nostre ubi est deus tu? Hec est
quod diu pegrinat a domino deo suo & a lumine vul
tus eius. Vnum quidē erat necessariū. sed qui nec
in vno figimur. nec in multis exercemur. in quo or
dine opurabimur. Vtinā cum illo de quo apostol?
dicit. ei qui non opat. credenti aut in eum qui iusti
ficat impium. reputat fides eius ad iusticiā scdm
ppositum gratie dei. Vtinā cum peccatrice illa cui
multum est dimissum quoniam multū dilexit. Nā &
in diligendo te deus retributō magna est diligenti
cōscientie ip̄a dilectō tua. Deinde vero vita eter
na. Si qz fratres obsecro non excusamus nos sed
accusamus & p̄fiteamur. & qui magni nomis vm
bram et p̄sonale quoddā figmentū p̄fectōis apud
homines induimus apud deum p̄ficientie nostre co
gnoscentes paupertatem. nō vsqz quāqz a veritate re
cedamus & veritas liberabit nos. CXV.

De informāone nouicij et amore xp̄i

Deinde docendus est etiam animalis inci
piens & christi tirunculus dō appinqua
re ut & deus appinquet ei. Nō solum em̄
faciendus est homo. & formāndus. sed et viuifican
dus. Primo em̄ formauit deus hominē. deinde ip̄i
rauit in faciem eius spiraculū vite. Formātō enī
hominis institutō est moralis. vita eius amor dei ē
Hunc fides concipit. spes p̄turit. ip̄e se in caritate
format & viuificat. Amor em̄ dei vel amor dei? spi
ritus sanctus amor hominis est. & spiritus se infun
dens afficit eum sibi. & amans semetip̄m de homi
ne deus. vnum secum efficit. & spiritū eius & amo
rem eius. Sicut em̄ non habet corpus unde viuat
nisi de spiritu suo. Sic affectus hominis qui amor
dicit non viuit. hoc est non amat deum nisi de spi

ritus sancto. Amorem ergo dei in homine ex grā ge
tum lectio lactat. meditatio pascit. oratio confortat.
& illuminat. Animal vero & nouo in xp̄o homini
ad excitanda eius interiora melius & tuti? pponū
tur legenda et meditanda redemptoris nostri exte
riora. ad ostendendū in eis exemplū humilitatis.
prouocatio caritatis et affectus intime pietatis.
et de scripturis sanctis et sanctorz tractatibz. pa
trum moralia queqz et planiora. pponenda etiā ei
sūt gesta vel passionis sanctorz. ubi nec laborandū
ei sit in planicie historiali. et semp aliquid occurrat
quod nouicij animum excitet ad amorem dei et cō
temptum sui. Porro alie historie delectant quidez
cum legunt. sed non edificant. quāpotius mentes
inficiunt. et in tpe orationis vel spūalis meditatiois
inutilia queqz vel noxia memoriā scaturire faciunt
lectōis quippe modum similis meditatio sequi so
let. Difficilius etiā lectō scripturaz fatigat et nō
reficit teneriorem animū. frangit intentōnem. hebe
tat sensum. Docendus est etiam in sua oratione sur
sum cor suum leuare. spūaliter orare. a corpibz vel
corpum imaginibz cum deum cogitat q̄ longe pōt
recedere. Admonendus est quāta pōt puritate cor
dis intendere in eū cui sacrificiū oratiois sue offert
seip̄m accēdere qui offert. intelligere quid offert.
Huiusmodi tamē homini orati. vel meditati meli?
ac tutius sicut iam dictum est. pponit imago dñi
ce humanitatis. natiuitatis. passionis. resurrectio
nis. ut infirmus anim? qui non nouit cogitare nisi
corpa et corpalia. habeat aliquis cui se afficiat. cui
etiam iuxta modum suū pietatis intuitu inhercat.
Est quippe in forma meditatoris in quo sicut legie
in iob. Visicans homo speciem suam non peccet.
hoc est. humanā spēm in deo cogitādo. a vero non
vsqz quāqz recedat. Et dum p fidem deū ab homine
nō diuidit. deum aliquādo in homine apprehendere
addiscat. in quo paup̄ibus spū et simplicioribz. si
lij dei. tanto primo solet esse affectus dulcor. quā
eo nature humane p̄pinq̄ior. CXVI.

De p̄fecto amore dei et modis oradi.

Distmodum vero fide migrāte i affectū
amplexantes in medio cordis sui dulci a
moris amplexu hiesum xp̄m totū hoīem
p̄pter hominem assumptū. totū deū apud assumē
tem deū. incipiūt eum iam non scdm carnē cogno
scere. quibus eum nec scdm deum plene possint cogi
tare. et sanctificando eum in cordibus suis offerre
ei amant. vota sua que distinxerūt labia sua. obse
cratōnes. oratōnes. postulatiōnes. p̄ tempe. p̄ cau
sa p̄gruentes. Postulatio est quā primā posuimus
circa obtinenda t̄palia et necessaria aliqua vite hu
ius in qua deus postulantis quidem appbās bonā
voluntatem. facit tamē quod melius ip̄e iudicat. et
dat libenter sequi bene postulantē. Obsecratio ve
ro in exercitijs spūalibus anxia ad deum instantia.
in quibus ante gratiam succurrentem. qm̄ apponit
scientiam. non apponit nisi dolorem. Oratio vero ē
hoīs deo adherentis affectō et familiaris quedam
et pia allocutō. et statio illuminare mentis ad fruen
dū quod iū licet. Porro gratiaz actō est i intellectu
et cognitōne gratie dei bone voluntatis iōficatō
ad deum. et irreflexa intentō. etiam si aliquādo vl
non sit. vel torpeat. siue actō exterior siue interior
affectō. Hec est em̄ de qua dicit apostolus. Velle
inquit adiacet michi. p̄ficere aut bonum nō inuenio
achi dicat Semp quidem adest. sed aliquādo iacet
hoc est. in efficax est. quia p̄ficere bonū op? quero

sed non inuenio hoc est. caritas que nunq̃ deficit. ip̃a ei sine intermissione orō sen grāz actio de qua apl̃us dicit. *Sine intermissione orate.* & grās agētes semp deo. Est em̃ iugis quedā bonitas mēt̃is et bñ ppositi aī & ad patrē deū i filiis dei bonitatis qdā silētiū. orās p oib? semp. & grās agēs in oibus tot moīs in orōne vel gratiaz actōe in deū se iugiter refundēs. quot i suis vñ necessitatib? vñ solatōib? in p̃ximi etiā vel op̃assioib? vel ag̃tulatōib? cāles i hoc materias iuenit p̃i? affect? Nec aut̃ tota iugiter i grāz actōib? ē. qz qui sic ē semp i gaudio sp̃ū sancti ē. In postulātōib? ergo pie ac fideliter ē orandū. s; nō illis p̃maciē inherendū. qz nō nos scim? s; pater noster qd est i celis qd in t̃palib? istis necesse sit nob. Obsecratōib? vñ insistēdū ē. s; i oīm hūilitate & paciētia. qz nō afferūt fruct? nisi in paciētia. CXVII. *De varijs moīs obtinēdi orōnis effectū.*

Nonnunq̃ em̃ cū celerit? grā nō subuenit obsecrati. Celū enē & ira sua ferrea fit & cū relictā sibi hūani cordis duricia ad votū exaudiri n̄ mere. Anxietas desiderātis negari sibi estiat qdqd differē. Cūq; sic illa chananea p̃teriti se ac despici igemiscit. qm̃ i iudiciā canis p̃terita sibi peccata sua iputari vñ i p̃perarij imagiē. Nonnunq̃ vñ nō sine labore petēs accipit. q̃rēs iuenit. & pulsanti apit. & solatōes ac suauitates orōnis iuenit. tādē aliqñ mere labor ip̃i? obsecratōis nonnunq̃ etiā pure orōis affect? & bona illa affectōis suauitas n̄ iuenit. s; qñ iuenit cū n̄ petēt. n̄ q̃rēt. n̄ pulsant. & qñ nesciēt grā p̃uenit. et tanq̃ qd? suoz suscipit i mēsa filioz cū rudis adhuc & ilipies aī? in eū orandi assumit affectū qd p̃ p̃mō reddi solet mēt̃is p̃fectoz. Qd cū sit agit vñ vñ i iudiciū suū n̄ liceat nescire negligēt qd negligat. vel vñ puocatō caritatis amorē in eo grē vltro se offerētis accēdat. In quo p̃ch dolor pl̃imi fallunt. qz cū pascunt pane filioz iā se filios eē arbitrant. et efficiētes vñ p̃ficē debent ex visitate grā euāe scūt a p̃cia sua. arbitantes se aliqd eē cū nichil sint et de bonis n̄ emēdāt s; iourant. pascūt em̃ a patre dō aliqñ d̃ p̃cōsioze grē sba ferui. vt affectēt esse filij. Ipi vñ grā dei abutētes efficiēt i iudici. Vt em̃ abutant etiā scrip̃tis scis. i peccatis vñ i occupatōis suis redeūtes ad eas p̃ orōez dicūt sibi illud vxoris manue. Si dñs voluiss; nos occidē nō suffecisset sacrificiū de maib? nostris. CXVIII.

De hūilitate p̃fectoz & p̃fectu incipientiū.

Perfecti aut̃ qz & sp̃uales cū ad firmam r̃ū & robur ṽtutis sue p̃ ṽtutē obediētie & s̃biectōis se p̃mūt sp̃ ac dei ciūt in iudiciū qd incipit ē vñ i iudiciū de se sup se ascēdūt & hūiliando se mag̃ p̃ficiūt p̃p̃ fruct? solitudo. n̄ arbitantes eē negligēdā p̃ciam. vñ ṽtutē socialis. et dulcedinē frat̃ne caritatis. Iō sp̃ualis etiā corpe suo sp̃ualiter ṽtēs. seruitutē eius quā habet aīalis p̃ vim coactā. rōabilis p̃ p̃suetudinē subactā accipit mere qñ naturalit affectā. Vbi em̃ illi obediētia n̄citat̃is ipe hēt eā caritatis. Vbi illi ṽtutes ipe hēt sibi ṽtutes i mores. Illi vñ sursum nitētes ad ea qd p̃fectoz sūt. n̄ elatōis p̃sumptōe. s; amoris pietate. In paup̃tate sp̃us sui n̄ repellunt vt elati sed suscipiunt vt deuoti. & aliqñ hoc merentur expiri quo sp̃uales frui. & sp̃ affectāt imitari eoz ṽtutes actiua ad quoz abiūt solatōez deplatiua. Sicq; in vno sp̃u licz n̄ vno gressu g̃diētes. eā p̃ficiūt. & sp̃uales i hūili. & incipientes i sublimi. Et hec sunt

cellaz bñ ordiatay sacta p̃mertia. studia venerāda mutuo i silentio sibi colloq. in absentia abinuicē ad inuicē se mag̃ frui. p̃ficere de inuicē. & cū se nō vident ad inuicē. in alio vidē qd imitādū est. in seip̃o n̄ qd flendū est. Ego vero sic p̃p̃ba dicit vir videns paup̃tate meā. cū alienas diuitias cōputo i memet ip̃o erubesco & suspiro. qz qd tracto i alieno. malē in p̃p̃io. De duob? q̃ppe mal̃ tolerabili? ē quod amas n̄ vidē. qñ vidē & n̄ habere. qñ n̄ sic de bonis dñi. Bona em̃ dñi vidēre amare ē. amare vñ habere ē. Iō n̄cāmur quātū possum? vt videam? vñ dēdo itelligam? itelligēdo amem? vt amādo habeam? Dñe sup hoc aī te oīm desiderii meū & g. m. a te nō est abscondit? CXIX.

De studio sapiētie ac ṽtutis.

De aīali vñ statu trāseuntes ad rōnalem. vt de rācōali trāseam? ad sp̃ualē tractādo. & vñ p̃ficiēdo. Primo scire debet? qz sapiētia sicut in libro nomis ei? legiē p̃occupat eos qd se occupiscūt. & occurrūt eis sicut i p̃ficiēdo sic & in meditādo & in tractādo. Adiuuat em̃ deus vultu suo se intuentē. mouet & p̃mouet. & atē hit sp̃es summi boni se deplante. Rōcimatō querit rō iuenit. Hoc exerceri sp̃ amat. i eo qd vñle et honestū est. exercitō p̃ficiēs. desideria vñ in semetipsa marcescēs. Nullū vñ digni? & vñle? exercitiū est hōi eā hūi. qñ in eo qd meli? hēt. & in quo ceteris aīalib? & ceteris p̃tibus suis p̃minet. qd ē ip̃a mēs vel aī? cui cetera ps hōis regenda subdita est. nec ei digni? ē aliqd ad querendū. nec dulci? ad inueniēdū. nec vñli? ad hñdū. qd solū ip̃am mentem sup̃mēt qui ē sol? de? Nec lōge ē ab vnoquoq; nōstz. qz in ip̃o viuim? p̃ fidē mouemur et p̃mouemur p̃ sp̃. figimur p̃ amorē. Ab ip̃o em̃ ad ip̃m cōdit? est rōnalis aī? vt ad ip̃m sit dñs ei? vt ipe sit bonū ei? Hic aut̃ ex illo bono bon? ad imaginē & silitudinē ei? p̃ditus ē. hoc est qd iū hic viuē qd p̃p̃i? p̃t accēdat ad eū silitudinē. a quo sola recēditur dissilitudinē. vt sit hic sanct? sic ille sanct? est i fūto futur? beat? sic ille beat? ē hec studia seruānt ṽtutū n̄ tā flores qd radices. nō vt luceant. s; vt sint. n̄ vt sciant s; vt habeant. Vicōz vñ pl? in semetipsis metuūt appetitū qd ab alijs impetum. Sic em̃ magno aliqñ labore & studio p̃seuerante. ṽtutes trahunt i affectū & mentē bonā. Sic vicia leuissima remissionis & licētie optuitate trāseūt in p̃sphonē & qñ naturalia efficiunt. s; nullū viciū naturale ē. oīs aut̃ ṽtutē hōi naturalis ē. Cōsuetudo tñ vel voluntatis corrupte vel inolete negligentie pl̃ima sepe vicia qñ naturalia in neglecta p̃cientia solet efficere. oīs qz vicij frustra siccat riuus si fōs n̄ fuerit obturat? Quid em̃ est ṽtutis. Filia rōnis sed magis gratie. vis em̃ qdam ē nāa. vt aut̃ ut? sit. hēt ex grā. Vis em̃ est ex iudiciō appbātis rōis ṽtutē aut̃ ex appetitū illumiāte voluntatis. Ṽtutis em̃ est voluntari? i bonū assens? Ṽtutē ē equalitas quedā ṽtutē p̃ oia p̃gruēs rācōi. Ṽtutē ē ad iudiciū rōis. vñ libere voluntatis. CXX. *De custodiā bone voluntatis p̃ obediām et p̃sensū veritatis.*

Bona em̃ voluntas origo est in aīo oīm bonoz. & oīm mater ṽtutū. sic cōtrario mala voluntas oīm maloz & vicōz. Iō qz custos aīe sue valde sollicitus esse debet circa custodiā voluntatis sue. vt prudēt itelligat & discernat qd in totū velit vñ uolendū sit sibi. sic est amor dei. qd p̃p̃ illō sic ē amor p̃p̃itū. Vt em̃ i illo eura sit oīs iōiferetō. In hoc sp̃ scdm obediē reglās cau

ta sp & putes debet esse discretio. In dilectione quippe dei. non alia ratio. non alia discretio est. non ut sic ille cum dilexisset suos in fine dilexit eos. Sic si fieri potest in finem diligamus eum. sed cum nullum finem vel terminum habeat suorum amantis. tunc terminos suos & fines & regulas debet habere actus operantis. ubi ne erret aliqui nimia voluntas necesse est ipse assue mediante obedientia custodire veritas. Nihil enim bonum hominis in deum proficiat. tunc sibi dicitur quod voluntas & iustas. Hec enim duo sunt quod sicut dominus dicit si offenderit in unum quodcumque peccaverit fiet eis a patre meo. Si duo hec in unum perfecte offenderit. omnem in se continet utrumque plenitudinem sine aliquo vicio itercurare. omnia prout in homine languente omnia habet & possidet in homine nihil habet. datur. mutuatur. offerunt. prout sunt in homine secum quiescente. Gloria & divinitas in scientia beati viri illius. ex fructibus bone voluntatis eius. Foris vero non ex uno latere sicut scutum huius mundi. sed undique eum circumdat. Scutum vitatis dei habilem eum. & iocundum in se ipso efficit bona voluntas. In exteriori vero actus servit & gravat. tunc ac securus reddit veritas. Ideoque suggestus humana ille homo spiritus in sereno est. Sic de aere illo homines ferunt quod super globum lune est. CXXI. **Iterum de regimine & custodia voluntatis.**

Voluntas enim naturalis quodammodo appetit est. Alia ad deum & circa interiora sua. Alia circa corpus & exteriora corporalia. Hec cum sursum tendit sic ignis ad locum suum. hoc est cum sociatur veritati. & movetur ad altiora amor est. Cum vero per motum tractatur a gratia dilectionis est. Cum apprehendit. cum tenet cum frui caritas est. deus est unitas spiritus est. deus enim caritas est. In his autem cum consummaverit homo. tunc incipit quod nulla homo in hac vita plena perfectio est. Cum vero declinat in ea quod carnis sunt occupatio carnis est. Cum in curiositate seculi occupatio oculorum est. cum in ambitione glorie vel honoris superbia vite est. Quodiam tamen in huiusmodi utilitati seu necessitati nasci ferunt. natura est vel appetit eius. Cum vero in superflua se exposit vel noxia. viciu est nature vel superfluum. Voluntas enim in huiusmodi cito satis est. viciu vero estus nil unquam satis est. Hec in spiritualibus. et in eis quod ad deum sunt. cum vult quod potest laudanda est. cum vult quod non potest & plusquam potest regenda est. cum non vult quod potest excusanda & provocanda est. Sepe enim vel negligentia vel putatio amore nostri erramus in nobis. Bona ergo custodiam voluntatis est obedientia. siue impij illa siue filij. siue subiectiois siue solij caritatis. Puri enim ac dulci sed apostoli petrus ad pares. seu etiam ad minores suos filij obedientie castitatem cant corda sua in obedientia ipsi caritatis. quod ad maiorem suos subigant per obedientiam necessitatis. In illa enim sola vel precipit vel vult. & obedit caritas. Hic autem pena vel timet vel minatur impiosa necessitas. & in illa obedienti sepe debet maior gloria. in ista vero iube dieteri. maior spiritus intencat pena. Ergo in homine sursum cor habere propter exteriora sua regenda. moderanda. componenda palam omnibus est quod necessaria sit voluntati custodia sua. apostoli autem propter interiora sua. CXXII.

Quod voluntatem sequitur imperium cogitationis. Nemo namque sepe seipsum vel deum cogitanti voluntas in omni cogitatione princeps est. et necessario principium voluntatis sequitur omnes tenores cogitationis. At cogitationes sine intellectu ipse sunt vane ille & ociose. non repere pimentes sed sensum & paulatim corrumpentes. occupantes tempus. necessaria impedientes. & animi inficientes. non tamen cogitationes quod si mulacra quodam cogitationum seu etiam ipse recordatores vltro & multipliciter de memoria scaturientes. i qui

bus passio quedam voluntatis potius est videtur quod actus cum nulla sit in eis cogitatio intentio. cum quod sponte ebullit de memoria. formandum se offert intellectui non curanti. Et quod quod agere potius videtur agere in sonio dormientis quod in acie cogitatio. Vbi tamen & si repellere a se spiritus sanctum non est in voto cogitatio. fit tamen ex culpa negligentis ut spiritus disciplinæ merito se auferat a cogitationibus indisciplinatis. Vbi vero serio de rebus serijs bene cogitatur. voluntas libero arbitrio de memoria eius evocat quodcumque opus habet. & intellectum formantem memorie adhibet. formatumque quodquod illud est intellectus adhibet acie cogitatio. & sic pagit negotium cogitationis. Cum vero de eis que de deo vel ad deum sunt cogitatur. & voluntas eo perficit ut amor fiat. continuo per viam amoris infundit se spiritus sanctus. qui est spiritus vite & omnia vivificat. A divinis seu in ordine seu in meditatione. seu in tractatu infirmitate ipsi cogitatio & continuo memoria efficit sapientia. cum suaviter ei sapientia bona dñi & quod ex eis cogitatio est. formandum in affectu adhuc intellectui. Intellectus vero cogitatio efficit contemplatio amantis. & formans illud in quodam spiritualis vel divine suavitatis experientias afficit ex eis acie cogitatio. Illa vero efficit gaudium fructus. & tunc de deo bene cogitatur secundum humanum modum. si tamen cogitatio dicenda est ubi nil colligit nil cogit. sed tamen in memoria abundantie suavitatis dei exultat. iubilat. et vere sentit de domino in bonitate ab eo quod in simplicitate cordis quodammodo illud. sed modum cogitatio de deo non est in arbitrio cogitatio sed in gratia donatis. si cum spiritus sanctus quod vult hoc inspirat. Sed hoc hominis est iugiter preparare cor. voluntatem expandendo ab affectionibus alienis. rationem vel intellectum a sollicitudinibus. memoria ab ociosis vel negociosis nonnunquam & a necessarijs occupationibus. ut in de bona domini tria symbola faciat in gaudium cogitatio. si voluntas exhibendo in gaudium domini puram affectionem. memoria materiam fidelis. intellectus experientie suavitatis. Sic ergo voluntas neglecta facit cogitationes ociosas & indignas deo. Corrupta vero perversas quod separent a deo. recta necessarias ad usum vite huius. pia efficaces ad fructus spiritus & ad fruendum deo. CXXIII. **De examinatione voluntatis in deum tendentis.**

Et in omni genere cogitationis omnia quecumque cogitatio occurrunt performant intentioni voluntatis agere in eis misericordia et iudicio dei. et iustitiam iustificat adhuc. & quod in sordibus est sordescat adhuc. Ideoque homo deo volenti vel amanti suus spiritus solus est animus. examinanda conscientia. quod sit quod in totum vult. & propter quod vult quodquod aliud vult. vel propter quod odit quodquod contra illud caro occupat. Incidentes enim qui extrinsecus & decet etes & praeuoluntates voluntates nequaquam iter voluntates sed pene inter ociosas deputat de sunt cogitationes. Nametsi aliqui fiunt usque ad delectationem animi. cito tamen se inde excutit animus compositus sui. Quod autem in totum vult primo considerandum est quod illud sit quod sic vult. deinde quantum velit & quomodo velit. Si quod in totum vult deus est discutiendum ei est deum quantum et quomodo velit. usque in contemptum sui ipsius. omnique quod sunt vel esse prout. et hoc non tamen ex iudicio rationis. sed etiam ex affectu mentis. Magna enim voluntas ad deum amor est. unitas vero spiritus cum deo homo sursum cor habet. perficientis in deum. voluntatis est perfectio. Cum iam non solummodo vult quod deus vult. sed sic est non tantum affectus. sed & in affectu perfectus ut non possit velle nisi quod deus vult. Velle autem quod vult deus. hoc iam deo simile esse est. & hoc hominis perfectio est similitudo ipsi.

dei. Perfectū autē nolle ē delinq̄re ē. Et idō huic pfectōi nutrienda ē sp̄ volūtas. amor p̄p̄dō. volūtas cohibēda. ne ī aliena dissipet. amor suādō ne ī quiescat. Propt̄ hoc em̄ solū & creati sum⁹. & viuim⁹ vt dō siles sim⁹. **CXXIII.** *De illumi natione mētis ad contemplationem*

Nunc quod vt legē abscondit lucē sic lumē clausū ī maib⁹ & p̄cipit ei vt rursū oziatur. Dilecto ei dei vicissī lumē vult⁹ dī oñdī. sic lumē clausū ī maib⁹ p̄ & latet ad arbitriū tenētis. vt p hoc q̄ ī trāscursu vī trāspuncto vidē pmittit. Exardescat aī ad plenā possessionē lumis eterni. & hereditatē plene visionis dī Cui vt inotescat aliq̄ten⁹ id qd ei deē nōnunq̄ q̄ p̄trāsīs grā p̄strigit sensū amātis. & eripit eū sibi & rapit ī diē p modulo suo ad momentū. idipm oñdens ei vidēdū sicuti est. Interī etiā & ipm efficit idip⁹ vt sic suo mō sicuti illud ē. vbi cū didicerit qd mē sit iter mundū & imundū. Reddīt sibi & remittit ad mundandū cor ad visionē. ad aptandū aīm ad similitudinē. vt si aliq̄n rursū admittat sic purior ad huc ad videndū. & s̄brilior ad fruēdū. Nusq̄ em̄ se melius dephēdit mod⁹ hūane īfectōis q̄ ī lumē vult⁹ dei. ī ī speculo diuīe visionis. vbi ī diē qui est plus & pl⁹ vidēs qd sibi deē emēdat ī diēs similitudinē. qd qd deliq̄t dissimilitudinē. similitudinē ei appim. quās. a quo lōge fact⁹ ē p dissimilitudinē Et sic exp̄s hōrē visionē exp̄sior sp̄ similitudo comitat. Impolabile q̄ppe ē vidē sūmū bonū & nō amari. nec nō ī amari quātū datū fuerit vidē quousq̄ amor p̄ficiat ī aliquā similitudinē amoris illi⁹ q̄ deū silem fecit hōi p hūiliatōē hūane p̄tōis. vt hōiem simile deo p̄stituat p glorificatōē diuīe p̄cipatōis. & tūc dulce ē hōi cohibēdū sūmū maiestati. op̄paupari filio dei. diuīe sapiētīe p̄formari. Hoc sentiēt ī seipō qd ī xpo hiesu dño nostro. & hoc potissimū amātē rapit ī amabile. qd ipē ī semetipō est qd qd ī eo amabile est. qui est totū quod est. Cui bono amore ipi⁹ boni sic se intēdit p̄ affect⁹ vt nō se ī de se reuocet. donec vnū vl vn⁹ cū eo sp̄s fuerit effectus. Qd cū ī eo fidelit̄ fuerit pfectū. iā solo mortalitatis hui⁹ velo diuidit ac differt a sanctis sanctorū a sūma illa beatitudinē sup̄ celestīū. Quā tñ cū iā ī fide & sp̄e i⁹ quē amat frui ī p̄ciētia iā qd sup̄est tolerabilior p̄stolat̄ patiētia Et hoc ē destinātū solitarij certamīa. hic finis. hoc p̄mū requies labor. p̄solatō dolor. & ipa ē p̄fectō & vera hōis sapiētia. oēs āplectēs ī se & p̄tīnēs virtutes nō aliūde collectas. s̄z nātālīter īstas sibi. ad similitudinē illā dei dū hit⁹ bone volūtatē ī bonā mentē p̄solidat⁹ & affect⁹ ē. vt ex ardētissima bōi īcōmutabilī adhesionē. nullatenus iā videat̄ posse mutari ab eo qd ē. Cū em̄ sit circa hōiem dei assū p̄tō illa dñi & sci israhel regis nostri sapiēs et pi⁹ aī⁹ p̄ illuminatē & adiuuantē gratiā. ī p̄tēplacōe sūmī boni. speculat̄ etiā regulas īcōmutabilis veritatis. ī p̄tū ad eas p̄tingere meret̄ ītellectu amoris. & exinde format sibi modū p̄sationis cuiusdā celestis & formā sanctitatis. Speculat̄ em̄ sūmaz veritatē. & q̄ ex ea vā sunt. summū bonū. & q̄ ex eo bona sunt summā essentiā. & q̄ ex easūt. illi veritati. illi caritati. illi eternitati se p̄formās. ī istis se ordinās. ex quo. s̄. p̄cipiunt & oriunt̄ vtutes s̄cte atq̄z imago ipi⁹ om̄ipotentis dei reformat̄ ī hōimīe **CXXV.** *De p̄p̄atōe cordis ad di visionē*

Et quidē de nōnullis q̄ ad deū spectant. fas & possibile ē hōi rōem hñti aliq̄n cogitare & disquirere sicut de dulcedīe bonitatis ei⁹ de potentia vtutis. & de alijs huiusmōi. Ip̄z vero idipm qd ē. id qd ē cogitari om̄ino nō pōt. nō quātū ad hoc sensu illuīati amoris attingi pōt. ī quo eē nō strū nō moriē. ītellect⁹ nō errat. amor nō offenditur. Qui sp̄ querit vt dulci⁹ iueniat̄. dulcissime iuenit vt dulci⁹ queraē. Hoc ergo ī effabile cū nō nī ī effabili⁹ videat̄. q̄ ipm vult vidē cor mūdet. qz nulla corpis similitudinē dormiētī. nulla corpea sp̄e vigilāti. nulla rōis īmaginē nō mūdo corde hūiliter amātis potest vidēri vel app̄hendi Hec ē em̄ facies dei quā nemo pōt vidēre & mūdo viuere. Hec ē sp̄s cui p̄tēplade suspirat oīs q̄ affectat diligere dñm deū suū ī toto corde. ad qd etiā nō desinit excitare p̄ximū suū si diligit eū sic seip⁹ Ad qd cū aliq̄n ad mīctit̄ ī ipō lumīe vitatis. īdubitātē videt p̄ue. nientē grām. & cū inde repellit. ī ipa mēte sua ītellegit. puritatē ei⁹ nō puenire īmundiciā suā. & si amat flere dulce hēt. & nō sine multo geitu cogit̄ redire ī p̄ciām suā. Ad qd cogitandū oīno īmpes sumus. s̄z īgnoscit quē amam⁹. & de quo nos nō pos se dicere vel cogitare p̄stemur. & tñ vt dicam⁹ vt cogitem⁹ amore ei⁹. vel amore amoris ei⁹ puocamur & trahimur. Cogitātis ergo ē ī oīb⁹ hūilia ret semetipm & glorificare ī seipō dñm deū suū. ī p̄tēplacōe dei vilesce sibi. ī amore creatoris s̄b īp̄i oī creatē hūane. Pre oīmb⁹ aut̄ nō pl⁹ s̄ape q̄ optet. s̄z ad sobrietatē. bona sua nō ponere ī ore hōimī. s̄z celare ī cella & recōdere ī p̄ciā. vt hūc q̄ titulū & ī frōte p̄cie. & ī frōte celle sp̄ habeat. Secretū meū michi. secretū meū michi Amen.

CXXVI. *De certa victoria eorū qui p deo militāt.* *Ad de laude noue militie ad milites templi.*

Nouū militie gen⁹ ortū nup̄ audīt ī terris & īexp̄tū oīb⁹ seculis. q̄ genio p̄tē p̄flictu atq̄z īfatigabili decertat. tū aduersus carnē et sanguinē. tū p̄ra sp̄ualia nequitie ī celestib⁹. Quid aut̄ vl viues vl moriēs metuat cui viuere xps ē. et mori lucē. Gaude fortis athleta si viuis et vincis ī dño. S̄z maḡ exulta et gliare si morieris et iūgeris dño. Si beati q̄ ī dño moriūt multomaḡ qui p dño moriunt̄. O vita secura vbi pura p̄cia O vere s̄cta et tuta militia. atq̄z a duplici illo p̄iculo p̄sus libera. quō id hōim gen⁹ solet frequētē ī militia seculi p̄clitari. vbi xps nō est causa militādi. Quoties nāq̄z ogredieris q̄ militas milita seculari. timendū oīno ne aut occidas hostē quidē ī corpe te vō ī aīa. aut forte tu occidaris ab illo et ī corpe simul et ī aīa Ex cordis nēpe affectu nō bellī euctu pensat̄ vel p̄iculum vl̄ victoria xp̄iaī. Si bona pugnātis cā fuerit pugne exit⁹ malus eē nō poterit. Sic nec bon⁹ iudicabit̄ finis. vbi cā nō bona et ītentō nō recta p̄cesserit. Si volūtate supandi vel vmdicādi hōiem occidis. homicida viuis. Est aut̄ q̄ nec vlciscēdi zelo. nec vīcēdi typo. s̄z em̄ euadēdi remedio īterficis hōiem. s̄z nec hanc bonā dixerim victoriā cū de duob⁹ malis ī corpe q̄ ī aīa mori leui⁹ sit. Nō aut̄ qz corpe occidit et aīa moriē. s̄z aīa q̄ peccauerit ipa moriē Quia igitur finis fructus ue secularis hui⁹ nō dico militie s̄z malitie. si et occisor letaliter peccat. et occis⁹ eē nālīter perit. **CXXVII.** *De p̄p̄atōe militū seculariū ad milites xp̄i.*

7

Q Vis o hic milites tā stupendus error ac
furoz cātis sumptibz et laboribz milita
re stipendijs vō nullis nisi aut mortis aut
crimimis. Optis equos sericis et pendulos nescio
quos panniculos lozicis supinduitis depingitis ha
stas clipeos & sellas. frena & calcaria auro & ar
gento circūornatis. & cum tanta & pompa pudē
do furore & impudenti stupore ad mortem ppera
tis. Militaria sunt hec insignia. an muliebria poti?
ornamenta. Nunq forte hostilis mucro reuerēbi?
aurum. gemmis parcat. serica penetrare nō pote
rit. Deniqz ipe sepius certiusqz expimim. tria esse
precipue necessaria prelianti. vt scilicet strenuus ī
dustriusqz miles & circūspectus sit ad se seruan
dum. & expeditus ad discurrendum & promptus
ad feriendum. vos p contrarium in oculorum gra
uamen. ritu femineo comam nutritis. lōgis ac pflu
sis camilijs ppiā vobis vestimēta obuoluitis. De
licatas ac teneras manus amplis & circūfluētibz
manicis sepelitis. nec aliud inter vos bella mouet li
tesqz suscitāt. nisi aut irrationalis iracundie mot?
aut inanis glorie appetitus. aut terrene qualiscūqz
possessionis cupiditas. Talibus certe ex causis ne
qz occidere neqz occumbere tutum est. At vero mi
lites christi securi pliantur plia domini sui nequa
qz metuentes aut de hostium cede peccatum. aut
de sua nece piculum. quando quidem mors p xpo
vel ferenda sit vel inferenda. Miles inqz christi se
curus interimit. securior interijt. sibi prestat cum ī
terit. christo cum interimit. nec cum malefactorē
occidit homicida. sed vt ita dixerim malicida. & pla
ne vindex & xpianorum defensor reputat. In mor
te enim pagani christianus gloriā. quia christus
glorificatur. Non quidē vel pagani necandi effē
si quo modo aliter possent a nimia infestatōne vel
oppssione fidelium cōhiberi. Nunc autem melius
est vt occidantur qz certe relinquantur virga peccato
rū super sortē iustoz. ne forte extendāt iusti ad ini
quitatem manus suas. Quid enim si pcutere in gla
dio omnino fas non est christiano. Cur igitur pco
saluatoris contentos fore stipendijs suis militibz
indixit. & non potius eis omnem militiam interdi
xit. Proinde dissipentur gentes que bella volunt
& abscedantur qui vos conturbāt. Exerat gladi?
vterqz fidelium in ceruices inimicorum ad destruē
dam omnem altitudinem extollentem se ad. s. d. q.
est fides xpianorum. nequando dicant gentes vbi
est deus eorum CXXVIII. **De vita mili
tum templi.**

Nunc ad confusionem militum non plane
deo sed diabolo militantium. dicam? bre
uiter vitam & mores equitum xpi. quo
palam fiat qd eum abinuicem differant militia di. s.
& militia seculi. Viuunt enim in omni sub vnus
obediētia absqz vxoribus & liberis & absqz omni
pprio. nullo autem tempore aut ociosi sedent aut
curiose alicubi vagantur. sed semper dum non p
cedunt ne gratis panem cōmedant armorū seu ve
stimentoz vel scissa refarciunt vel vetusta refi
ciunt. vel inordinata componunt. Et quecūqz po
stremo faciēda magistri ipoz voluntas & cōmu
nis indicit necessitas. psona inter eos minime acci
pitur. meliori non nobilitati defertur. Verbum in
solens. opus inutile. risus immoderatus. murmur
vel tenue siue susurrium nequaqz vbi dephenditur
inemendatum relinquit. scacos & aleas detestant

abhorrent venationem. nec ludica illa animi rapi
na vt assolet delectantur. miuos & magos & fa
bulatores scurilesqz cantilenas atqz ludorum spe
ctacula tanqz vanitates & insanias falsas respuūt
& abominantur. Capillos tondent scientes iuxta
apostolus ignominiam esse viro si comam nutriat
nunq compti. raro loti. magis autem neglecto cri
ne bispidi. puluere fedi. lorica & caumate fufci.
Porro imminente bello. intus siue. foris ferro. non
auro se muniunt. quatinus armati & nō ornati ho
stibus metum incutiant. non auariciam puocent
equos habere cupiunt fortes & veloces. non tamē
coloratos aut phaleratos. pugnam quippe non pō
pam. victoriam sed non vanam gloriā cogitan
tes. & studētes magis esse formidini qz admiratōi
At vbi ventum fuerit ad certamen. pristina leuita
te deposita tanqz si dicerent. nonne qui oderunt te
dñe oderā rē. In adūsarios irruunt velut oues. eos
reputātes quia non de suis viribus psumere noue
runt sed de virtute dei sabach. victoriam spare
cui facile esse cōfident iuxta machabei sententiam
concludi multos in manus paucorum quia nō mul
titudine exercitus est victoria belli. sed de celo fi
ducia est. ita miro & singlari quodam modo cernū
tur. & agnis mitiores. & leonibus ferociōres. qui
bus nec deest monachi māfuetudo. nec militis for
titudo. De qua re quid dicēdum est nisi quia a do
mino factum est rē. Tales em sibi elegit deus. &
collegit a finibus terre ministros et fortibus israel
qui veri lectulum salomonis. id est. sepulcrum. vi
gilanter fideliterqz custodiant. omnes tenētes gla
dios in manibus rē. Vita em xpi viuendi michi re
gula fuit. mors a morte redemptio. vita quidē la
boriosa. sed mors pciōsa. vtrāqz vero admodū ne
cessaria. Quid enim xpi pdesse poterat siue mors
nequiter viuēti. siue vita damnabiliter morientī
Nunc autem quia vtrūqz pariter nobis necessariū
erat. s. & pie viuere & secure mori. et viuēdo viue
re docuit. et mortem moriendo securam reddidit.
Corde em creditur ad iusticiam. ore autem cōfessio
fit ad salutem. Quisquis igit verbum in ore habet
et in corde non habet aut dolosus est aut vanus.
Qui vero in corde et non in ore. aut superbus est
aut timidus. **Actor.** Hec autem ad p̄sens de di
ctis siue de floribus beati bernhardi abbatis clare
uallis sufficiant.

Explor lib vmsq nonu